

moteris

1962

2

kovas
balandis

Kun. V. Rimšelis, MIC	Motina Dievo kūrybos plane	1
I. Grabošaitė	Motina mokytojos vaidmenyje	2
P. Orintaitė	Lietuvė literatūros vaizduose	5
J. Paukštienė	Moters reikšmė vyro kūrybai	7
J. Augustaitytė-Vaičiūnienė	Eilėraščiai	8
Žemaitė	Mano pirmieji žingsniai	9
E. Gimbutienė	Mūsų motučių gydymo priemonės	11
V. Mačernis	Eilėraštis "Senolė"	15
J. Simonaitytė	Pavasaris	16
	Eilėraštis "Karalaitė ant girnų"	17
Vaiko auklėjimas	Veda D. Petrutytė	18
	1. Pažinkime vaiką	
	2. Vaizduotė ir pasakos	
Socialinės problemos		20
	S. Butkevičienė, Senatvės pensijos klausimas Kanadoje	
Organizacinė veikla		21
Moterys pasaulyje		23
Buto įrengimas		24
	1. A. Tamošaitienė, Lietuviški butai svet. kraštuose	
	2. N. N., Kambarių dekoravimas	
Sveikata		26
	E. Gimbutienė, Dieta šių dienų moters gyvenime	
Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	27
Šeiminių kampelis	Veda B. Pabedinskienė	28

ILIUSTRACIJOS

S. Pacevičienė	Kristaus nukryžiuavimas	3
J. Paukštienė	Vilniaus vizija	4
J. Paukštienė	Kristaus pamokslas ant kalno	6
Duerer	Motina	7
	Keramika	8
A. Aleksandravičius	Žemaitė	10
J. Paukštienė	Autoportretas	14
A. Tamošaitienė	Daigų virpėjimas	16
A. Tamošaitienė	Pavasario daigeliai	17

"MOTERIS" Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 1 (26) 1962 m.
 Leidėjos: Kanados Lietuvių Katalikų Moterų Draugija.
 Vyr. redaktorė: Izabelė Matusevičiūtė.
 Meninė ir techninė redaktorė: Nora Kulpavičienė.
 Administratorė: Bronė Pabedinskienė.
 Korektorė: Zuzana Daugvainienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 3, Ontario. Spaudė "Žiburių"
 Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Atskiuro numerio kaina 75 ct.
 Prenumerata metams \$3.00.

"MOTERIS", Lithuanian Women's Magazine. 1962, No. 2. Printed by "The Light" Printing
 & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

MOTINA DIEVO KŪRYBOS PLANE

KUN. V. RIMŠELIS, MIC

Motinos vardas yra surištas su gražiausiais atsiminimais. Su tuo vardu pradėjome kalbos meną ir žengėme pirmuosius žingsnius. Motina surišo mus su pasauliu gyvybiniu ryšiu. Dar negimus atėjo į mūsų sielą visi gražieji jausmai. Jos išgyvenimai pasiekė mūsų charakterio bruožus ir pradėjo juos formuoti, kai dar mums pasaulio visai nebuvo. Motiniškos kūrybos įtakoje kiekvienas žmogus pradėjo ragauti savojo gyvenimo ir skausmą ir džiaugsmą.

Gyvybinis artumas su motina, regis, veda prie tų nuoširdumo jausmų, kurie norėtų, kad viso pasaulio gražiausiai moteriai, motinai, pražystų visos gelės, kad visos dainos jai būtų sudainuotos, kad dangaus mėlynasis skliautas visad būtų jai gražus.

Pasaulio Kūrėjas dalinasi su motina gyvybine kūryba. Jis jai davė savosios meilės dalį. Jis ją išmokė džiaugtis nemigo naktimis prie savojo kūdikio lopšio. Motinos meilė, jos džiaugsmas ir skausmas žmonijos istorijoje yra didieji kultūros šaltiniai, iš kurių reikia mokytis, kaip reikia spręsti painiuosius gyvenimo uždavinius. Motina savo pašaukimu yra pirmoji ir sėkmingiausia mokytoja. Ji tokia tapo, kai pirmą kartą pajuto naujosios būties pajudėjimą savo viduje, ir kai josios širdis pradėjo plakti antrosios širdies ritmu.

Betgi motinos didysis pašaukimas teikti gyvybę naujai prigimčiai ir būti jos auklėtoja ir mokytoja gavo didžiąją prasmę nuo tada, kai Marija tapo Dievo Motina. Nepakanka žmogui patekti į pasaulį. Jo paskirtis yra už šio pasaulio horizonto. Visas pažinimas eina prie to, kuris viską yra sukūręs. Meilės pasiilgimas, grožio ir gėrio troškimas veda sielą į pabudimą amžinajai laimei. Todėl šv. Augustino žodžiais tariant, nerami yra širdis, kol neatsilsės Viešpatyje. Jeigu tai neišsipildys, tai tada yra geriau negimti. Ir kas gi beliktų iš motiniško kilnumo, jei jis neturėtų paskirties įsijungti į dievišką Motinystę, nešančią žmogaus sielai išganymo malonę?

Krikščioniškasis mokslas motinai uždeda pareigą mokyti ir auklėti savo vaikus gyvenimui, kur Dievo Motina tampa visų mūsų Motina. Su ta pareiga motinos neša didelę atsakomybę už jauno žmogaus sielą prieš Dievą ir prieš tautą. Didžiausia dalimi nuo motinos priklauso tautos kultūra ir net visos žmonijos likimas.

Ko ginklais ir jėga tautos neįveikia, motina pasiekia tyliai iš gyvenimo tikrovės pajautimo. Lietuvė motina gelbėjo mūsų tautą, kai jai priešas skyrė gyventi dvasios tamsybėje, kai žodis ir raštas buvo mėginta iš tautos sielos išplėsti. Tada motina sėdėjo prie ratelio, o vaikas šalia jos skaitė lietuvišką knygą. Ji ištvermingai ir kantriai mokė branginti tikėjimo šviesą ir lietuviškąjį žodį. Ne be jos darbo ir pasiaukojimo išaugo meilė lietuviškai spaudai bei kultūrai ir pakilo tautoje entuziazmas laisvam apsisprendimui.

Ir dabar pavergtoje tėvynėje motina griauja komunizmo šėtonišką jėgą. Ji viena liko pajėgi kovoti su žiauriuoju priešu už savojo vaiko likimą. Ir prieš motinos kovą sunku atsispirti. Todėl tėvynėje komunistų sistema bando išjungti motinos meilės įtaką vaikams: tėvai atskiriami nuo vaikų. Vaikus auklėja komunistų darželiai. Pavergtos tėvynės motina šiandien kenčia baisiausią priespaudą. Tėvynės ateitis priklausys nuo laisvės motinai.

• •

Tremties motina turi laisvę, bet klausimas keliamas visu rimtumu, ar tremties laisvėje motina sugebės atlaikyti savo paskirtį. Gyvenimo patirtis rodo, kad jau nebe kartą daugeliu atvejų nesidžiaugia savo tėvų kilme ir nebrangina savo motinos gražiosios kalbos. Jauno žmogaus sielą pasiekia naujoji gyvenimo banga su nauja kalba, su naujais papročiais, su religiniu indiferentiškumu. Išskyla motinai didysis uždavinys ir pati didžiausioji pareiga atremti tą bangą savosios meilės jėga ir pasiaukojimu dėl krikščioniškosios — lietuviškosios kilmės išlaikymo.

Kaip anuomet tėvynėje, taip ir dabar tremtyje motina turi kiekvieną vakarą sėdėti drauge su savo vaiku ir klausyti jo lietuviškosios skaitybos. Motina praranda savo paskirtį, kai vaikai ją pradeda mokyti ir auklėti. Regis, netinka motinai iš knygų išmokta kalba kasdien kreiptis į savo vaiką. Argi nelengviau motinišką nuoširdumą rodyti vaikams savąja kalba, kurios grožį tik viena motina gali parodyti visame jos gražume?

Auklėjimo darbe krikščionybės ir tautiškumo stipriuosius pagrindus stato motina. Istorija lietuvių motiną įvertins taip, kaip ši supras savo uždavinius ir įvykdys savojo pašaukimo pareigas tautos nelaisvėje ir tremties laisvėje.

MOTINA MOKYTOJOS VAIDMENYJE

IRENA GRABOŠAITĖ

Motinos vaidmuo ir jo reikšmė, tiek vaiko, tiek pačios motinos gyvenime, yra gerai žinoma.

Šia proga aš norėčiau trumpai išryškinti tų klausimų svarbą, į kuriuos dažnai nekreipiamas pakankamas dėmesys, bet kurie turi daug reikšmės vaiko charakterio ugdyme ir pasiruošime ateičiai.

Kadangi pirmaisiais gyvenimo metais vaikas beveik išimtinai yra motinos priežiūroje, tai ji yra kaip skulptorė, kuri nulipdo savo vaiko charakterį ir asmenybę. Vėliau, aplinkai keičiantis, jo charakteris ir asmenybė šiek tiek pasikeis, tačiau pradžioje suformuotas pagrindas nepasikeis.

Nuo ankstyvos kūdikystės vaikas pradeda atskirti motiną nuo kitų žmonių ir instinktyviai kreipiasi į ją, kai jaučia alkį, skausmą, baimę, pavojų, džiaugsmą ir kitus jausmus. Kiek vėliau, kai vaiko protas pradeda vystytis, atsiranda smalsumas ir domėjimasis aplinka, ir tada vaikas apiberia motiną šimtais klausimų. Jis priima jos atsakymus ir pažiūras kaip šventą tiesą. Jam svarbu tai, kas motinai svarbu, jam gera tai, kas motinai gera ir bloga tai, kas jai bloga. Vadinasi, motinos vertybės nulemia vaiko vertybes.

Psichologų nustatyta, kad vaikas daugiau išmoksta per pirmus penkerius savo gyvenimo metus, nekaip per betkuri kitą penkerių metų laikotarpį vėlesniame gyvenime. Ištikrųjų, jei seksime bejėgio kūdikio vystymąsi per penkerius metus, matysime, kiek daug jis išsivysto tiek fiziniai, tiek protiniai, tiek emociniai. Kaip motina paruoš vaiką šiame kūdikystės bei vaikystės amžiuje, nulems didelę dalimi, kaip kiti auklėtojai ir bendrai jį ateityje paveiks ir jam turės įtakos. Psichologai aiškina, jeigu vaikas dažnai ir reguliariai negirdi žmogaus kalbos per pirmus dvejus savo gyvenimo metus, kada vystosi ir koordinuojasi jo kalbos organai, jis niekada neišmoks gerai ir normaliai kalbėti, nors vėliau būtų specialiai to mokomas. Aišku, tas retai pasitaiko, bet šiuo pavyzdžiu noriu įrodyti tų pirmųjų metų svarbą.

Džiaugsmas, liūdesys, pyktis ir kiti vaiko jausmai laikui bėgant tobulėja. Iš šalies žiūrint sunku pastebėti kokio stiprumo įspūdį jie palieka vaikui; tačiau pirmi išgyvenimai lieka jo atmintyje nepaprastai aiškiai ir dažnai palieka neišdildomą įspūdį. Jau ir suaugęs, pagal juos prisimena savo vaikystę arba kaip linksmą ir laimingą, arba kaip liūdną ir nemalonų gyvenimo laikotarpį. Ir šie jausmai nėra vien prisiminimai. Vėliau pagal juos susiformuoja vaiko asmenybė.

Jei pirmieji jo išgyvenimai buvo nemalonūs, jei jis jautėsi atstumtas, bereikšmis, nesvarbus ir nemylimas vaikystėje, jis palieka užsidaręs ir paniūręs. Aišku, tėvai tyčiomis vaikų neatstumia ir neįžeidinėja; dažniausiai tą daro, patys to nepastebėdami, atsitiktinai, tačiau tas pasekmių nepakeičia.

Vienas svarbiausių vaiko ginklų yra smalsumas. Jis pasireiškia trečiais gyvenimo metais ir pasiekia savo augščiausią laipsnį šeštais metais, prieš pat įstojant į mokyklą. Šiame laikotarpyje motina gali vaikui daug padėti. Vaikas klausia daugybę klausimų ir, būdamas nekantrus, reikalauja tuojau pat atsakymo. Jeigu vietoje atsakymo išgirsta: „netrukdyk“, „vėliau“, arba nušiučiamas prie televizijos, kad nesimaišytų po kojomis,

jis pamato, kad nėra tikslo klausti ar domėtis ir tampa užsidaręs ir nekalbus. Šis vaikiško smalsumo užslopinimas gali būti mokykloje problemų pradžia, arba įskiepyti nepasitikėjimo jausmą savimi.

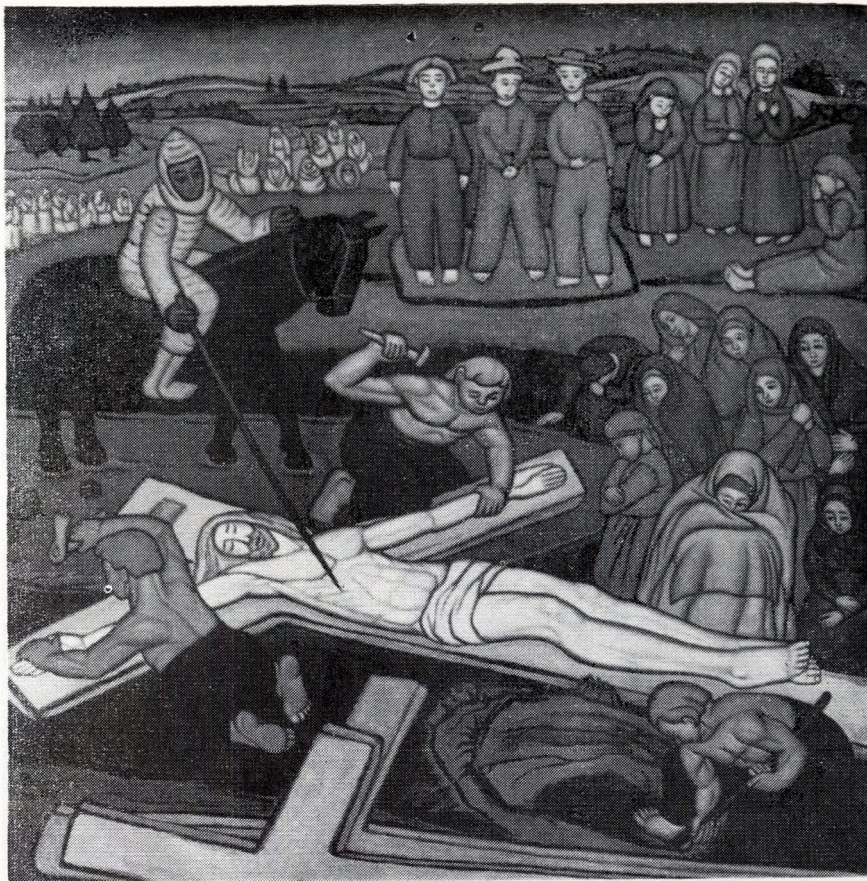
Po kiek laiko vaikas ateina į mokyklą. Mokytojas pradeda aiškinti naujus, negirdėtus dalykus. Jis, gal būt, norėtų pakelti ranką ir paklausti, bet, prisiminęs, kaip jo klausimai buvo sutikti namuose, susilaiko. Tokio vaiko elgesys mokykloje dažniausia esti geras, jis ramus ir paklusnus, bet ar jį mokykla domina, ar jis gauna joje tiek, kiek galėtų gauti? Motina turėtų sugebėti ne tik atsakyti į klausimus, bet atsakyti taip, kad vaikui kiltų nauji klausimai. Ji turėtų jo smalsumą paskatinti, kad jis, atėjęs į mokyklą, jaustų malonumą, pasitenkinimą ir norą veržtis toliau, o ne kad ten sėdėtų, gyvendamas tik pertraukomis ir savaitgaliais.

Beveik viską, ką vaikas daro ar ko siekia, daro tam, kad susilauktų iš tėvų – jam svarbiausių ir artimiausių asmenų – pagyrimo ir pasididžiavimo. Dažnai vaiko darbo vaisiai, suaugusiojo akimis žiūrint, yra labai menki; tačiau jam pačiam tai yra didelis laimėjimas. Jis bėga tekinas į namus, kad parodytų motinai ar tėvui mokykloje nupieštą paveiksluką, (kuris dažnai atrodo nutepliotas), ar be klaidų parašytą rašinėį, tikėdamasis, kad tėvų akys nušvis, kad jie džiaugsis drauge su juo. Tačiau dažnai susilaukia mažo arba jokio susidomėjimo. Tėvai kartais nesupranta, kokių smūgių vaikui suteikia toks nesidomėjimas ir jo neįvertinamas. Jeigu jo didžiausiam autoritetui – motinai ar tėvui šis darbas nesvarbu, tai ko jam stengtis?

Norint vaiko darbą tinkamai įvertinti, reikia žinoti jo pajėgumo ribą. Visiems yra žinoma, kad kiekvieno vaiko įgimtas protinio pajėgumo lygis yra skirtingas. Kalbėdami apie vaikus dažnai sakome, kad šis vaikas gabesnis už aną ir panašiai. Ką tai ištikrųjų reiškia? Nuo dvidešimto šimtmečio pradžios yra padaryta didelė pažanga žmogaus protiniam pajėgumui nustatyti. Įgimto protinio pajėgumo pakeisti neįmanoma. Jis dažniausia yra paveldėtas iš tėvų; vadinasi, vaiko protinis pajėgumas maždaug prilygsta tėvų, bet nevisada. Kartais vidutinio protinio pajėgumo tėvams gimsta ypatingai gabūs vaikai, o esti ir taip, kad labai gabiems, augšto išsilavinimo tėvams gimsta net protiniai atsilikę vaikai.

Anglų kalboje, kalbant apie protinį pajėgumą, naudojamas terminas „intelligence quotient“, arba sutrumpintai I.Q. Lietuviškai išvertus būtų „inteligencijos koeficientas“ – protinio pajėgumo matas. Jis nustatomas tokiu būdu. Yra duodami psichologų ir mokslininkų specialūs, amžiui pritaikyti egzaminai. Priešmokyklinio amžiaus vaikams, pvz., naudojama medinių kaledelių dėliojimas, nebaigti paveikslukai; iš to sprendžiamas vaiko orientacijos greitis ir t.t.

Mokyklinio amžiaus vaikams yra duodami rašomieji egzaminai. Yra mėginami vaiko skaitymo ir aritmetikos sugebėjimai, kasdieninės aplinkos daiktų supratimas, suporuojant vienodas ar panašias geometrinės figūras ir pan. Tokie egzaminai paprastai duodami 4-tame ir 7-tame pradžios mokyklos skyriuje, bet, reikalui esant ir anksčiau. Pvz., jeigu mokytoja spėja, kad vaikas yra ypatingai gabus, ar atsilikęs, jis bus

mokyklos psichologo atskirai egzaminuojamas ir pagal duomenis skiriamas į atitinkamą skyrių. Tokiam egzaminui skiriama 30 minučių laiko. Pagal gautą pažymį nustatomas jo protinis amžius. Pvz.: mokinio A protinis amžius rastas 9-rių metų vaiko (vadinasi, jis sugeba dirbti normalaus 9-rių metų vaiko darbą), o jo chronologinis (tikrasis amžius) yra 7 metai. Protinis amžius yra dalinamas iš chronologinio ir dauginamas iš 100. Šiuo atveju: devyni dalinama iš septynių ir dauginama iš šimto. Rezultatas – 128. Mokinio A I.Q. yra 128.

Mokinio B protinis amžius rastas 6-rių metų vaiko. Chronologinis amžius yra 7 metai. Šeši dalijama iš septynių ir dauginama iš šimto. Rezultatas 85. Mokinio B I.Q. yra 85. Normalus I.Q., kada protinis amžius maždaug prilygsta chronologiniam amžiui svyruoja tarp 90 ir 100.

Vaikas, kurio I.Q. yra žemiau 90, laikomas atsilikusi. Vaikas, kurio I.Q. yra virš 110, laikomas protiniai pažengusi; kuo šis skaičius didesnis, tuo didesnis ir vaiko protinis pajėgumas. Yra nustatyta, kad sėkmingam universiteto studijų baigimui I.Q. turi būti nemažiau 115. Su žemesniu I.Q., nors ir labai daug dirbant, universitetą arba panašaus lygio mokslą sėkmingai baigti yra gana sunku.

Mokyklos kartotekoje yra pažymėtas kiekvieno vaiko inteligencijos koeficientas. Mokytojai juos žino, bet neturi teisės juos atskleisti tėvams. Praktika parodė, kad ši informacija tėvų žinioje vaikams kartais pakenkia. Tėvai, žinodami apie savo vaiko augštą inteligencijos koeficientą, pradeda statyti jam dar augštesnius reikalavimus; vaikas, negalėdamas tų reikalavimų išpildyti nustoja pasitikėjimo savimi. Atvirkščiai, tėvai, žinodami vaiko žemą I.Q., kartais nustoja iš viso domėtis jo mokslu ir pradeda laikyti jį dar negabesniu,

negu jis ištikrųjų yra. Tėvai gali suprasti iš mokytojo pasisakymo apie vaiko pajėgumą, darbą mokykloje ir jo gabumus.

Iš savo praktikos aš patyriau, kad, ypatingai žemesniuose skyriuose, vaiko sugebėjimas skaityme gana tiksliai nusako jo gabumą moksle apskritai.

Mokytojų ir tėvų pareiga yra sudaryti vaikui tinkamas sąlygas jo protiniam pajėgumui išvystyti ligi maksimumo. Dažnai pasitaiko, kad vaikas, kuris turi normalų arba šiek tiek žemesnį I.Q., šiltoje namų atmosferoje, kur jam teikiama pagalba ir rodomas pasitikėjimas, mokosi geriau, negu vaikas su augštesniu I.Q., kurio tėvams nelabai rūpi nei pamokų paruošimas, nei jo laisvalaikio sunaudojimas. Pirmasis vaikas pasiekia savo sugebėjimų maksimumą, antrasis jų pilnai neišnaudoja. Turėjimas augšto I.Q. dar nėra lengvo gyvenimo garantija.

Tėvai dažnai lygina vaikų mokslo rezultatus, neatsižvelgdami į protinio pajėgumo skirtumą. Imkime mokinius A. ir B. Nėra abejonės, jeigu jų gyvenimo ir darbo sąlygos bus labai panašios, mokinys su 128 I.Q. gaus geresnius pažymius, negu mokinys kurio I.Q. yra 85. Prileiskim, kad mokinio A pažymių vidurkis yra 83%, o mokinio B 65%. Mokinys B dirbo tiek pat, o gal ir daugiau tiems 65% gauti, negu mokinys A savo 83% gauti, ir pasiekė savo maksimumą. Jis turėtų susilaukti iš tėvų pagyrimo ir paskatinimo, bet ne palyginimo su mokiniu A. Jis, greičiausia, jaučia pats tą skirtumą, ir todėl yra ypatingai reikalingas pagyrimo, kad nenustotų pasitikėjimo savimi.

Mokyklos yra pilnos mokinių, kurių mokslo rezultatai yra daug žemesni už jų protinį pajėgumą. Labai daug mokinių, turinčių pakankamai gabumų baigti universitetą, nebaigia net gimnazijos vien dėl to, kad

Nuosavybė dr. G. Mickevičienės

vaikystėje neišmoko tinkamai su knygomis dirbti. Jau ankstyvoje vaikystėje vaikas turi būti mokomas pamėgti knygas ir prie jų pratinamas. Geriausias būdas yra priešmokyklinio amžiaus vaikams skaityti pasakas iš įdomiai iliustruotų knygų. Atėjusiam į pirmą skyrių, knyga bus ne naujiena, o gerai pažįstama draugė. Kai vaikas išmoka skaityti, jo lektūra neturėtų būti apribota vien mokslo vadovėliais. Namuose turėtų būti įvairių vaikiškų knygų prieinamose vietose, kad vaikas pats dažnai už jų užkliūtų. Tuomet nereikės jo versti ir skaitymas bus jam žaidimas, ne darbas. Tinkamai einant, galima sužadinti vaikui nepasotinamą apetitą skaityti. Kadangi vaikas dažniausia seka tėvų pavyzdžiu, jam bus sunku pamėgti knygą, jei niekada nematys savo tėvų skaitant.

Tačiau vien skaitymo nepakanka. Vaikui reikia parodyti, kaip reikia skaityti, kad iš to būtų kaip galima daugiau naudos. Reikėtų statyti vaikui klausimus iš perskaitytos knygos. Atsakymai parodys, kiek jis ją suprato; arba prieš pradėdant skaityti duoti vieną kitą klausimą, kad knygoje mėgintų įieškoti atsakymo. Duodant klausimus, kodėl jam patiko ar nepatiko perskaityta knyga, moksleivis vaiką galvoti ir formuoti savo nuomonę. Viena knyga patiks geriau už kitą; tuo būdu jis išmoks jas nagrinėti, kritikuoti ir vertinti. Gavęs tokią pradžią iš mažens, jis vėliau pradės pats ją įieškoti. Ankstyvas skaitymas išvysto patį skaitymo

greitį, kas yra labai svarbu vėlesnėse studijose, kada reikia perskaityti galimai daugiau medžiagos trumpiausiu laiku.

Pamokų paruošimo laikas turėtų būti reguliarus, panašiai, kaip valgyimo ar kitų kasdieninių dalykų. Jis turėtų kasdieną tuo pačiu laiku ir toje pačioje vietoje atsisėsti prie knygų. Yra beveik neįmanoma arba labai sunku pripratinti paaugusį vaiką prie tvarkingo pamokų paruošimo ar prie skaitymo, jeigu jis nuo pat mokyklos lankymo pradžios to nedarė. Kai darbas pasidaro sudėtingas ir sunkus, jis jaučiasi sunkumų užkluptas ir dažnai netenka pasiryžimo su jais kovoti. Jis pradeda atsilikti, ir kuo tolyn, tuo reikalai eina liūdnyn. Vieniems vaikams tokios priežiūros reikalinga daugiau, kitiems mažiau. Kaikurie vaikai gana greitai pasidaro savistovūs ir nuolatinė priežiūra jiems nėra reikalinga. Bet yra daug atvejų, kur tėvai tvirtina mokytojus, kad vaikas išsėdėjo prie pamokų ruošimo dvi valandas, o mokykloje rezultatų nesimato. Kartais tai atsitinka dėl tingėjimo, bet dažniau dėl vaiko nemokėjimo tinkamai sunaudoti pamokų ruošimo laiką. Tas aiškiai rodo, kad tada tėvai, pasitarę su mokytoju, turi padėti pamokas paruošti.

Liūdniausia, kad tų vaikų, kuriems daugiausia reikalinga pagalba, tėvai mažai rūpinasi savo vaikais ir netik nesistengia patys su mokytojais susirūšti, bet ir specialiai skirtu tėvams laikui nenori su mokytojais

pasitarti. Dažnai vaiko problemų priežastimi yra nesidomėjantys tėvai. Jeigu vaikas pakartotinai tvirtina, kad jam pamokų ruošti nereikia – pasiteiraukite mokykloje. Nelaukite, kad mokytojas jums skambintų telefonu. Jis klasėje turi apie 40 mokinių ir tiek pat skirtingų problemų, o vakarais savo privačius reikalus ir rūpesčius. Jeigu patiems tėvams vaikas nerūpi, kaip galima norėti, kad jis mokytojui rūpėtų?

Kiekvienas vaikas yra savo tėvų ir namų veidrodis. Jo išvaizdoje švaros ir tvarkingumo atžvilgiu, jo elgesyje, pažangoje moksle atsispindi tėvų pastangos ar jų trūkumas.

Dažnai girdime kritikuojant, kad mokyklose trūksta disciplinos. Jeigu mokyklose jos trūksta, tai tik dėl to, kad namuose jos nėra. Mokytojai nėra stebukladariai. Vaiką yra labai sunku įtikinti, kad jis turi klausyti mokytojo ir laikytis tvarkos, jei nėra tvarkos namuose ir jis neklauso tėvų. Mokykla vaiko negali taip lengvai perdirbti.

Tėvai neturėtų kritikuoti mokytojo vaikui girdint. Gal būt, mokytojai dažnai yra kritikos verti, tačiau kritika mokytoją vargu pataisys; o vaikas, pamatęs, kad tėvai jo mokytojo negerbia, pats nustos jį gerbęs ir mokykla domėjėsis. Rezultate nukenčia ne mokytojas, bet mokinys. Jeigu pasitaiko konfliktas tarp mokytojo ir mokinio, reikia išklausti abi puses. Mokytojas

be reikalo vaiko nebaus ir neskriaus. Jam iš to nėra jokios naudos. Mokytojas gali vaikui padėti tik su tėvų pritarimu ir pagalba.

Televizija yra didelė mokslo konkurentė. Nors televizija duoda vaikui šiek tiek naudos, bet padaro ir nemaža žalos. Savaitės bėgyje vaikai turėtų iš viso televizijos nežiūrėti, o jeigu žiūri, tai tiktai pamokas paruošę. Žala dažniausia yra ne pačioje programoje, bet jo minčių išblaškyme. Išjungus televiziją, vaizdai ir įspūdžiai vaiko vaizduotėje dar gyvena gana ilgai. Šalia šių svajonių mokyklos pamokos tikrai atrodo labai neįdomios.

Vakarienės metas turėtų būti vaiko dienoje vienas svarbiausių momentų. Visai šeimai susirinkus prie stalo, jis turėtų pasijusti svarbus, visų mylimas narys. Čia jam geriausia proga su visais pasidalinti dienos įspūdžiais. Jei nuo mažens bus išklausomas, ir paaugęs nesivaržys pasikalbėti su tėvais. Jeigu vaikystėje jis nėra kantriai išklausomas, tai paaugęs neranda reikalo dalintis savo įspūdžiais ir išgyvenimais.

Pedagoginė praktika parodo, kad svarbiausia vaiko mokykla yra namai, o mokytoja – motina.

Jeigu motina žiūrės į vaiką, kaip į Dievo kūrinį ir jį globos kaip jautrią gėlę, kuri be tinkamos priežiūros yra lengvai sužalojama ir sunkiai atgaivinama, ji pradžios puikiu žiedu, kuriuo galės didžiulis visą gyvenimą ir už kurį gaus jai skirtą atpildą danguje.

LIETUVĖ LITERATŪROS VAIZDUOSE

PETRONELĖ ORINTAITĖ

“Giedros” paskelbtas konkursas grožine kūryba atvaizduoti idealią lietuvę tikrai sveikintinas žingsnis. Tai jau konkretus mostas tautinės kultūros darbe.

Ypač tarp svetimųjų gyvenant ir siekiant išlaikyti savo prigimtines vertybes, dažnai mums kyla klausimas: kas jinai, toji lietuvė? koks jos būdas? kaip ji elgiasi? kaip jai nepridera elgtis?

Permaža mes turime istorikų (jaunime, – susigundyk gilintis į šią įdomiausią žmonijos dvasios sritį!), ir jie moksliniais raštais dar neišaiškino idealios lietuvės būdo bruožų. Visuomenininkams tai irgi labai naudinga tema. Bet mes mėgiame vis tomis pačiomis problemomis, jau šimtą kartų aptartomis, ginčytis, o nepaslenkame kaskart protą pamiklinti darbu iš naujesnių sričių – lietuviybės darbus paremti naujesniais dalykais. Juk daugeliu atžvilgių vertinga būtų mums paregėti: kokia yra ir turi būti ideali lietuvė moteris?

Mūsų literatūroje lietuvės asmuo dar beveik neturi visapusiškai stipriai išryškintų personažų. Veikaluose moteriškė vis lyg nustumiama į “nesvarbią vietą”.

Donelaičio, mūsų pirmo didžiojo klasiko, “Metuose” yra daug ryškių ir gyvų vyrų tipų, o moterų – beveik kaip ir nepastebėti.

19 amž. pradžioje S. Valiūno “Birutėje” jau gana vaizdžiai nupiešta mergina nuo Palangos, kurią pamilo ir vedė kunigaikštis Kęstutis. Autoriaus būta lenkų raštinės įtakoje, o ir tema – iš tolimos praeities, romantiška. Betgi merginos darbštumas (savo darbo sijos), gražus pasipuošimas (rūtų vainikas, gintaro vars-

telis), kuklumas, turbūt, atitiko to meto lietuvaitės vaizdą – ta S. Valiūno daina buvo visoje Lietuvoje nepaprastai pamėgta ir dažnai dainuojama drauge su liaudies dainomis.

Strazdelio ir Vienažindžio poezija – artima tautosakos dainų įvaizdžiams: lietuvė yra svajinga, švelnaus liūdesio apsupta, nuolanki ir prieš likiminę buitį bejėgė, bet gyvenimą pasitinkanti atvira širdimi. Mūsų liaudies dainose, tiesa, ryškus vienas ypatingas bruožas: baltgalvė, patyrusi motina ir jaunutė dukra – susirišusios giliais giminės kraujo ir šeiminių buities ryšiais, taip pat ir glaudžiu moterišku jausmingumu, tyra meile ir likiminės aukos supratimu. Poezijoje, kaip ir dainose, žmogaus atvaizdas tėra – kaip perregimas žvaigždės atšvaitas dangaus mėlumoje.

19 amž. galo tautinio atgimimo raštijoje staigiai, lyg pavasario lietui siūbtelejęs, iškyla visa eilė rimtų beletristų, kurie jau smulkiau aprašo lietuvę jos dienų buitį ir darbų kasdienybėje, jos šeimos ryšiuose. Deja, mūsų miestai tada svetimų apvalkalu dėvėjo, ir gryną lietuvę buvo likusi tik žalio kaimo sodyboje, sunkios baudžiavos skurdžiame palikime. Darbų ir vargų prislėgta, bemokslė, dar vos tik svajojanti kada nors iš tamsumos iškopti. Bet lietuvės protinė nuovoka buvo labai augšta ir būdo tvirtumas nuostabus: tada juk daugelis paprastų merginų stojo ryžtingai į herojinį knygnešio kelią, nepaisydamos kalėjimo ar Sibiro; o darbščiosios motinėlės namų židiny – rateliu plonas gijas verpdamos, ar staklėse nyčių pakojas mindamos – greta savęs sodinosi vaikus ir mokė pažinti raštą,

nuo mažens pamėgti knygą, ilgėtis ir siekti dvasinio tobulėjimo. Ir kaip jos išteko tam laiko? Tada pačios savo pirštais visą aprangą gaminosi — audė, mezgė, siuvo, namų apyvoką ėjo, ūkio gyvulius ir paukščius prižiūrėjo, sunkius laukų darbus dirbo (palyginkime su dabartine mūsų buitimi!). Dar pažymėtinas daugelio kaimiečių motinų išmanumas, kai dideliu pasiaukojimu ir pastangomis vaikus išleisdavo į mokslus — gimnazijos buvo už keliasdešimt kilometrų, ne taip arti, kaip šiandien.

Rašytojos Žemaitės raštuose lietuvis daugiausia nupieštos išorinių vaizdų paveikslais — įvykių, darbų ir daiktų aplinkoje. Kiek giliau paliesta šeimos idėjinė problema: vedyboms autorė būtinai reikalauja meilės ir širdies šilumos; turtas laimės neatnešas.

L. Pelėda mėgina šiek tiek daugiau atskleisti lietuvis dvasinį pasaulį. Ji duoda nevieną ryškų charakterį. Tik autorės nuolatinis „paklydimo motyvas“ dažnai nuveda į liūdnas ar siaurokas išvadas. „Klaidos“ motina Jonaitienė yra labai turtinga asmenybė, ryškiai teigiama paprasta kaimietė.

V. Pietario „Algimantas“, pats pirmasis mūsų romanas, parentas gerai pinama fabula ir senovės Lietuvos vaizdais, į asmenų psichologiją mažą tesigilina, o moterų iš viso — vos viena kita apybraiža.

J. Biliūnas, ne tik gabus, bet ir išsimokslinęs autorius, jau giliai svarsto literatūros principinius klausimus ir dideliu išmanymu žiūri į grožinį kūrinį, pasverdamas jį griežtais reikalavimais. Todėl jo apsakymai

yra lig šiol — kaip rinktiniai deimantai. Ir jo Juozapota („Liūdna pasaka“), nors vis dar ta pati varginga kaimietė — jau iškyla prieš akis kaip nepamirštamai gilus personažas. Kokia jautri jos jaunuoliška meilė vyrui, koks santykių glaudumas ir ištikimybė ir — kokia tragiška žūtis! Jos širdis gryna kaip kristolas, jokio kreivumo būde nei jausmuose. Autorius nesitenkina statišku veikėjo paveikslu, bet gabiai veda skaitytąją per Juozapotos dvasinę raidą: išsyk linksma ir kūdikiškai laiminga, su realiais siekimais ir viltimis, paskui pamažu iš tolo atslenka nelaimės šešėlis, ir lašas po lašo drumsčiasi laimės taurė, kol grėsmingas likimas nuosekliu įtampos lynu visiškai nutraukia į pamišimo prarają. Juozapota yra tokia tikra, realiai paprasta ir lietuviška. Ji yra beveik kaip simbolis pačios Lietuvos.

Š. Raganos moterys jau augštesnio luomo — bajorės su kultūriniu glaistu. Įdomios, jautrios, širdingos. Daug ir lenkiško prieskonio, sentimentų. Mamatė („Sename dvare“) šviečia jautriu moteriškumu ir dvasiniu spindėjimu. Bet merdėjančio bajorių luomo aplinka ir tradicijos jau ženklina ją į kapą einančios kartos ženklą. Telioka tik įspūdinga romantika...

Vaižganto augštaitė yra glaudžiai artima gamtai ir žemei. Jo motutė („Pragiedruliuose“) yra vienas gražiausių senosios lietuvis paveikslų.

Vydūno dramose gana gausu lietuviskos moters įvaidždžių: dažnai ji čia yra genties šventumo saugotoja, šeimos stiprybės simbolis. Arba — dievų tarnybos vaidulė. Ypač pabrėžiama išskirtina lietuviskaitės vertybė: širdies jausmų skaitumas.

Krėvė, mūsų literatūros milžinas, pažeria įvairių moterų veidų. Padavimuose — iš praeities tolių spindi lyg nepasiekiamos žvaigždės. Realesnės ir ryškesnės yra jo dramose. „Šarūno“ Voverė yra įspūdinga, psichologiškai nuosekli, labai lietuvisko būdo. Jai kontrastas — Eglė yra staigios nuotaikos ir nepastovi, bet irgi tvirta ir gilaus charakterio.

Vienuolio Veronika („Paskenduolė“) yra tobulas personažas tai dažnai temai visose literatūrose: suviliota mergina nusižudo (palyg. Karamzino „Biednaja Liza“).

Nepriklausomos Lietuvos dvidešimtmetis davė nemažą romanų ir apysakų, kaip Vaidilutės, Šeinius, Buivydaitys, Vaičiulaičio, Simonaitytės, Dovydėno, Grušo, Neveravičiaus, Jankaus, Būdavo, Paukštelio, Marcinkevičiaus ir kitų veikalai. Gal tik Putino Liucė („Altorių šešėly“) atvėrė šį tą naujesnio lietuviskam moters charakteriui paryškinti.

Tremtyje romanais iškilę autoriai V. Ramonas, Švaistas, Andriušis, Gliuda, Baronas — pavaizduoja nemažą naujų tipų ir individų, bet dažniau tėra vyrai, o moterys — tik epizodinės, įprasto dvasinio tūrio. Pažėraitės „Liktūne“ pasirodo jau inteligentės — nepriklausomos Lietuvos realioje būtyje.

Mazalaitės knygose vyrauja moteris — dažnai teigiama ar bent pateisinama, turtingų bruožų, gaivališkų jausmų. Impresionistinis dėstymas palieka asmenį išskaidytą žėrinčiom skveveldrom — kaip modernioj tapyboj.

Alės Rūtos romanų merginos stovi ant lietuviskos žemės, detalios ir jautriai apibrėžtos, sudėtinga siela gyveniman įsijungusios. Baudžiauninkė Ugnė yra gyvas ir naujas personažas mūsų literatūroje.

Apskritai, lietuvis moteris dar nėra gana atskleista beletristiniu grožiu — dar plati dirva laukia mūsų kūrėjų. Tikėkime, kad „Giedros“ konkursas paskatins mūsų rašytojus šia kryptimi siekti naujų kūrybos laimėjimų.

Kristaus pamokslas ant kalno (aliejus)

J. Paukštienė

Nuos. Tėvų pranciškonų

MOTERS REIKŠMĖ

VYRO KŪRYBAI

JADVYGA PAUKŠTIENĖ

Dalinai teisinga, kad pasiryžimas sukurti prasmingą ir didelį meno kūrinį nugalė visą kliūtį ir nepalankias sąlygas. Kūrėjas privalo turėti norą, pasiryžimą ir valios. Yra nuostabių kūrinių, kurių kūrėjai skurdo, vargo, badavo, kentėjo įvairius gyvenimo sukrėtimus, kaip fizinius, taip dvasinius, ir manoma, kad minėti pergyvenimai, kaip tik pagimdo menines vertybes.

Bet kūrėjas žmogus yra įtaigojamas įvairių gyvenimo veiksmų bei konfliktų. Neviesiems tos pačios gyvenimo aplinkybės turi įtakos jų kūrybai. Yra kūrėjų, kurie yra linksmi ir būdami vieniši, o esama ir tokių, kuriems ramus šeimos gyvenimas turi lemiančios įtakos.

Menininko kūrybinių nuotaikų bei pažadinimo centre tenka būti moteriai, kuri pati kartais nenujausdama savo vaidmens, tampa dalininke savo vyro kūrėjo. Nebūtinai romantiškoji moteris, siekiama ar nepasiekiama mūza, moteriškasis paslaptینگumas, bet realaus gyvenimo draugė: žmona, dažnai net motina, sesuo, bendrai jo namų ir šeimos matrona — moteriška siela.

Didysis flamandų (belgų) menininkas Rubensas jautėsi vienas laimingiausių vyrų pasaulyje. Jo pasisekimas mene, diplomatijoje, draugystėje, jo nuomone, buvo nuopelnai jo linksmosios žmonos. Nors ji mėgo taip pat nerūpestingą gyvenimą, kaip ir jos genialusis vyras, bet kai Rubensas dirbo prie savo milžiniškų drobių dienomis ir naktimis, jo linksmuolė žmonelė rasdavo malonumo ir kantrybės pasėdėti prie mezginio ar su vaikais, eidama stropiai motinos pareigas, pagaliau sukinėjosi mikliai, oriai šeiminkaudama virtuvėje tarp tarnaičių. Nesiskundė, kai kartais vyras mėnesiais užtrukdavo kelionėje meno ar diplomatijos tikslais ir visuomet grįžusį vyrą pasitikdavo plačia šypsena, kuri ir šiandien įamžinta savo vyro šypsosi visiems jau daugelį amžių iš garsių Rubenso drobių.

Garsioji flamandų (olandų) dailininko Rembrandto žmona — Saska tikrai turėtų jaustis nelaiminga, ištėkėjusi, pati būdama pasiturinčios šeimos dukra, už dar neaiškiaus tuometu talento, gan skurdaus dailininko Rembrandto. Tame amžiuje (renesanso žydėjimo metu) Rembrandtas buvo permodernus (savitas), visuomenei

Motina

Duerer

nepatrauklus ir jo menui buvo reiškiamas abejingumas. Rembrandto menas tik protarpiais sušvisdavo, bet ypač į senatvę jį patį visuomenės nesupratimas nustumė į susinaikinimą vargę. Saska vyro meną įvertino, jo genialumą garbino ir buvo ištikimiausia puoselėtoja per visą savo gyvenimą. Šiandien ji triumfuojančiai šviečia iš savo vyro tamsių drobių. Saska buvo dailininkė — įkvėpėja Rembrandto genialiam menui.

Mūsų ekstravagantiškų savybių Čiurlioniui likimas gal būtų leidęs sulaukti ir senatvės ir taip pat būtų gal galėjęs būti pasaulio modernistų avangarde, jei būtų geriau suprastas ir įvertintas jaunystėje moteriškos sielos.

Kartais moters ambicija ryžtasi nustelbti savo kūrybingumu vyro talentą, jam pakenkdama, o net kartais pražudydama vyro kūrybinius polėkius. Prancūzų dail. Utrillo motina, būdama didelio talento dailininkė, liko šešėlyje savo lygiai gabaus sūnaus, dažnai visai nepasirašydama ant savo darbų arba leisdama užtepti savo kūrinius sūnui, kai šiam pritrūkdavo lėšų įsigyti drobės. Kantriai kentėjo sūnaus sunkų girtavimą suteikdama jam kuo palankesnes sąlygas kurti.

Moters smulkmeniškumas kasdieniame gyvenime užmigdo vyro ryžtingumą, tuo jo kūrybingumas palaidojamas. Nuostolis visai tautai. Neįtikėtina, kad gyvenimo pilkumą būtų įmanoma praskaidrinti pasitenkinant bendru paviršutinišku gyvenimu. Blizgučiams įsigyti taip pat reikia daug dirbti ir pastangų dėti, sveikatai sunaikinti, o iš jų lieka tik tuštuma.

Lietuvė daug galėtų padėti savo tautai, jei ji šeimose saugotų ir ugdytų savo vyro kūrybinį talentą.

J. AUGUSTAITYTĖ - VAIČIŪNIENĖ

ŠEIMA

*Delnais tėkmės užtvenkti negalėjau,
Ištryškusios po mano kojom iš akmens.
Po verkiančiu klevu per naktį išstovėjau,
Priglaudusi pečius prie jo liemens.*

*Žinojau — broliai mano medžiais virtę.
O motina — surinkus eglių spygtelelius.
Jaunys prie šulinio lingavo svirtį,
Antrasis plukdė Nemunu sielius.*

*Vyriausias atsistojęs girioj augti.
Išpirkdamas kaltę amžinai tylės...
O man po lietumi taip šalta laukti
Su devyniom silpnybėm Drebulės.*

*Kol Žilvinas, įsupęs vandenynus,
Plačiai atidarys rūmus žalsvus,
Ir aš galėsiu, žemės atgarsiu sugrįžus,
Paliest sulaužytus savo žaislus.*

MOTINOS ŠEŠĖLYJE

*Iš tų namų tu neišeisi niekad,
Ir aš tavo šešėlyje parimt galiu.
Budėt numirę amžiais pasiliekat
Prie židinio — pradžios visų kelių.*

*Kai grįžta vakarais, dirvonus plėšę,
Kalbėdami su jaučiais sutemų žalais,
Įkaitę akmens užsimerks atvėsę,
Ir paukščiai juodasparniai nusileis.*

*Besidalijant duoną kasdieninę,
Sumirkusią šventos aukos tikru krauju;
Bus bandą tylūs piemenys parginę —
Tavo šešėlis atsistos tarp jų.*

*Tarp žolėmis kvėpiančių kertelių
Ramiai graudingas poilsis linguos,
Sudėdamas maldas prie tavo kelių
Iš atskleistos maldaknygės languos.*

ŽYDINČIAI OBELEI

*Ne mano brolio rankos čia tave įdiegė,
Ne mano laistoma apsinešei žiedais...
Maldauju tavo puošnume ašai bejęgė
Tavęs, kuri kvėpėjimų juoku sklaidais.*

*Išgirski mano prašymą tokį mažytį...
Nueik po langu sesės, vygėj užmirštos!...
Suprastų, kad visuos kraštuos jau sodai žydi,
Ir links nuo vaisių nepalengvintos naštos...*

*Langinės vėsią tylumą slapta pradarius,
Kaip bitė, atsigertų kalbančiuos žieduos...
Mėnulio šaltos akys atviros ir geros
To sapno paslapties už nieką neišduos.*

*Jeigu, jaunatvės puotos rūbą pasikaišius,
Nueis, atkeldama vartus tamsios nakties,
Įkris jos vygėn, tikras gintarinis vaisius,
Kuriuo, sesute, sapnuose dabar džiaugies.*

MANO PIRMIEJI ŽINGSNIAI

ŽEMAITĖ

Gimiau 1845 m. gegužės mėn. 31 d. Plungės parapijoje, Bukantiškės dvarelyje netoli Šateikių (Platelių filijos) Šateikių maža bažnytelė ir didelis grapo Plioterio dvaras. Grapo buvo ir Bukantiškės dvarėlis, kuriame tarnavo mano tėvai, tėvas urėdu (ukveizdžiu), motina šeimininke.

Tėvas ėmė ordinariją ir algos dvi dešimtis, motina dešimtį rublių metams. Laukus ir visus to dvarėlio darbus nudirbdavo Plioterio valsčiaus lažininkai (būdžiauninkai).

Mano tėvas buvo bajoras Antanas Benusevičia, motina Julijana Scepuraitė, irgi bajorė. Motina sakiusi net iš didelių ponų kilusi, toli, kur tai apie Vilnių, turėjusi giminės turtingų dvarininkų, kunigų, kanau-ninkų... Bet, mes, vaikai juos tik iš pasakojimų teži-nojom, pačios tos giminės nepažinom. Tėvo giminės turėjom tik vieną dėdę turtingesnę, kuris turėjo tuo laiku savo dvarėlį.

Mus vaikus skaityti tėvas mokė. Išmokau veikiai. Skaityti mėgau, tik maža mūsų namuose buvo knygų: buvo lenkiškos maldų knygos ir kelios žemaitiškos ti-kybinio turinio knygelės. Šių mums atnešdavo teta, tė-vo sesuo, Žemaičių Kalvarijos davatka.

Motina rašyti nemokėjo, skaityti skaitė – lenkiškas maldų knygas. Savo bajorišką kilmę labai brangino ir lenkišką kalbą augštino. Rūpinosi, kad ir mes įprastu-me gražiai lenkiškai kalbėti.

Mes, vaikai, nors gyniojami, pasislėpdami mėgome draugauti su lažininkais ir tais jų vaikais, kurie tėvams lažininkams valgyti atnešdavo. Su jais, žinoma, ir mūsų lenkiškoji kalba ėjo pro šalį.

Mane, sukakusią dešimtį metų, atidavė prie dėdi-nos mokyti. Ji samdė mokytoją savo vaikams, sykiu ir mane priėmė į mokslą iš malonės, kaip giminaičio vaiką. Tenai man pakliuvus, be galo visi juokėsi iš mano lenkiškos kalbos, nors taip gerai, rodės, mokė-jau šnekėti lenkiškai.

Atspėjamu laiku skaičiau knygas, kokios tik man tekdavo į rankas. O knygų ten buvo daugybė po pa-šalius išmėtytų, tad skaitymo man ten užteko.

Prie dėdinos išbuvau kelerius metus. Tuo laiku už-ėjo susižavėjimas: ponų gedėjimai, giesmės bažnyčioje, bajorų susirinkimai, suvažiavimai dvaruose, lenkų tau-tiniai šokiai, lenkų tautinės patriotinės dainos, bajorų artinimos prie valstiečių... Ponai radosi labai malo-nūs. Pasakymai: „Jūs, broleliai, muzikėliai“ arba „tuomet ponai ir muzikai visi lygūs būsim“.

Tuomet ir aš ėmiau galvoti, jog iš teisybės bajoras nuo muziko niekuo nesiskiria, jog tarp ponų ir muzikų yra gerų ir netikusių žmonių...

Paskui, kai pradėjo sukilėlius šaudyti, karstyti, tuo-met mano širdžiai – Lenkija mieliausia tėvyne liko, o kovotojai – pasišventę mūsų laisvei didvyriai, kan-kiniai.

Pradėjo ir čia miškuose rinktis į būrius. Siuvome jiems drabužius, nešiojome, vežiojome į miškus val-gius; kur žinojome lenkų stovyklą ir išgirdome arti esant rusus, bėgome naktimis pranešti sukilėliams... įmanėm iš kailio išsinerti ir viską atiduoti. Kur užklup-davo kokį pulką rusai, gaudavom sužeistuosius rinkti, paskui sarginti, daktarą gabenti... ir vis su baime ir vis slapta, kur miške.

Per tuos metus ir mano dėdina visai nusigyveno,

nes ką tik turėjo – viskas sukilėliams patapėjo: nebeli-ko nė savo šeimynai duonos.

Man teko išeiti tarnauti. Patekau netoli Šiaulių, į Džiuginėnų dvarą; gavau darbą nesunkų: vaikų auk-les prižiūrėti ir siūti. Algos ėmiau tris dešimtis rublių metams.

Tame dvare radau tarnaujantį Lauryną Žymantą. Pasirodė jis man toks pat didvyris kaip ir anie. Turėjo čemarkas, konfederatkas (trikampes kepures), diržus, ilgus batus – tokius drabužius, kokius miškuose tan-kaiai mačiau ant klausiučių nugaros.

Taip pat jis buvo užsirašęs į kokį pulką, išėjęs į mišką, bet rusai jo pulką veikiai išblaškė, ir jis pabėgęs namo. Labai sugebėjo pasakoti, kiek kame kentėjęs, kaip buvo atimtas į dvarą nuo tėvų dešimties tik metų vaikas, kaip turėjęs vergauti daugiau kaip dvidešimt metų dykų dykai, be skatiko algos, kiek kentėjęs, var-gės bado ir šalčio, kaip buvęs didesniųjų stumdomas, kaip buvęs išbėgęs iš dvaro pas tėvus... plakti ryšk-tėmis gavęs, buvo liepta kalbėti tik lenkiškai, o jis tik mokėjęs lietuviškai.

Toks didvyris ir didžiausias kankinys lindo man į akis... „Nors muzikas, ... bet juk dabar visi lygūs“, – galvojau. Taip po pusantrų metų ir ištekejau už jo. Tėvas nieko prieš tai neturėjo, dargi džiaugėsi, jog žentas dvariškis, galėsias ir toliau dvaruose tarnauti. Motinėle mano be galo verkė, kam aš muzikui ten-kanti: savo giminėje nė vieno muziko niekuomet ne-turėjusi, dabar pirmas žentas būsiąs muzikas. Nors Žymantas lenkiškai kalbėjosi, bet vis ne bajoras.

Man rodėsi, jog darau kokį pasišventimą įstodama į muzikų eiles, – nutekėjau.

Dabar įkritau kaip muselė į išrūgas. Mano vyras nuo pat mažens vergavęs ir tarnavęs dvaruose, iš tolo tos duonos nebenorėjo – bijojo pono ant savo galvos. Vedęs gavo truputį dalies, pridėjęs prie savo sutaupų, įsteigė ūkį, nusinuomojęs plotelį žemės.

Mažoje žemėje ūkininkauti, visus vargus ir darbus aprašinėti – tų raštų keli tomiai pasidarytų.

Didžiausias mums vargas buvo, kad mes abudu ne-mokėjom ūkininkauti, nepratę buvom juodo darbo dirbti... Taigi ūkyje pasijutom kaip žvinginiai arkliai, pakinkyti į arklą; nežinojom, kur suktis, į kurį galą vagą varyti. Be to, dar, stoka buvo žinių iš platesnio pasaulio, stoka kokio nors pasiskaitymo, nebuvo nei knygų, nei laiko skaityti... vien tik – darbai, gyvu-liai, šienas, kopūstai, maži vaikai, namų apyvoka.

Taip vargti teko ilgus metus.

Prakutus vaikams, aš irgi juos mokiau skaityti ir rašyti – lenkiškai (šnekejomės su vyru ir vaikais len-kiškai). Bet vaikai gavo gyvulius ganyti, su šeimyna darbus dirbti, tai ir lenkiškai rečiau bekalbėjome – labiausiai vaikai; šie lenkiškai kalbėti – maž visai metė.

Tautybę taip supratau: mano tėvų žemė yra Lenkų žemė, lenkai – vyresnieji mūsų broliai, lietuvių globė-jai; lietuviai jų valdiniai ir mokiniai; tarp lenkų ir lietuvių skirtumo nėra, nėra nė kokios sienos, vieną šią tautą skiriančios.

Paskui perėjom į sodą, kur P. Višinskio tėviškė yra. Tuomet jis dar buvo pirmosios klasės gimnazistas.

Parvažiavęs namo poilsio, mėgo su mano vaikais draugauti, ir visi lenkiškai šnekejos. Parveždavo man kartais iš Šiaulių ir knygų pasiskaityti. Kiek vėliau iš

jo sužinojau, jog ir lietuviškų raštų jau esą, tik jie slapta iš Prūsų čia parvežami.

Paskui parveždavo man ir tų naujųjų raštų — „Aušros“, „Apžvalgos“, „Varpo“ ir šiaip jau atskirų knygelių. Ir visi džiaugėmės, griebėmės skaityti. Į namus kartais knygnešėliai ką-ne-ką atnešdavo. Prie pauperių ką-ne-ką pajutę, visur pirkom, skaitėm, galvas kraipėm.

Skaitydama ir gilindamos į lietuviškus laikraščius, supratau, jog lenkai ir lietuviai — kas kita, gali ir atsisakyre, vieni antrų nepriklausydami, gyventi kaip senovėje, kol nebuvo vienos valstybės sudarę. Supratau, jog lenkai yra mus pavergę, paniekinę lietuvių kalbą, daug mūsų sulenkinę, labiausiai bajorų. Tas pats Višinskėlis paskui ėmė man aiškinti, jog kas jaučiasi esąs lietuvis, tas turįs lietuviškai ir šnekėti.

Lietuvių raštai labai man smego į galvą. Višinskis man apsakė, kaip tuos raštus žmonės slapta rašą, siunčia į Prūsus, kaip ir kas ten juos gabena, kaip trūksta tam reikalui pinigų, rašytojų ir gerų žmonių.

Pasiryžau ir pati kai ką nors parašyti. Ėmiau ir

parašiau „Piršlybos“ — pamėginti, ar tokie raštai galėtų tiktį spaudai. Savo rašinį atidaviau Višinskėliui, o jis perdavęs Petkevičiaitei ir Jablonskiui. Kiti metai jis man parveža iš Petrapilio, kur tuomet studentavo, kalendorių su mano „Rudens vakaru“. Nudžiugusi žiūriu mano raštas pataisytas, sakiniai sutrumpinti, kai kurie žodžiai išmesti, rašyba pataisyta, visam apsakymėliui duotas visai kitas vardas (mano buvo „Piršlybos“), duotas Žemaitės vardas. Ne tik man džiaugsmas, bet ir mano vaikams — grobsto, skaito mamos raštą! Vyras tik raukosi baugina, kad per tuos niekus esą galima įkliūti.

Kiti raštai nuėjo niekais, kur truputį žmoniškesni, pateko į Prūsų laikraščius — į „Varpą“, „Ūkininką“. Paskui pati susipažinau su Jablonskiu, Petkevičiaite, su studentais lietuviais. Visos pažintys mane traukė traukė į jaunosios Lietuvos darbus.

Bet pirmasis Višinskėlis teisvedė mane iš senojo tako, įtraukęs sykiu ir į tuos kelius, kurie visi į Lietuvą vedė.

1914 metai.

MŪSŲ MOTUČIŲ GYDYMO PRIEMONĖS

ELENA GIMBUTIENĖ

Prieš Nepriklausomybės atgavimą, pirmame šio amžiaus dešimtmetyje, modernus gydymas Lietuvos kaime toli gražu ne visiems tebuvo lengvai pasiekiamas. Ligoninių buvo maža, ir tai tik didesniuose miestuose. Iki artimiausio gydytojo ar vaistinės reikėjo dažnai toli važiuoti. Šiaip blogi keliai rudenį ir pavasario polaidžio metu pasidarydavo neišbrendami. O ir su išlaidomis, net ir stambiam ūkininkui, dargi smulkesniam dvarininkui reikėjo labai skaičyti: valdiški mokesčiai, šeimynos (samdinių) išlaikymas, vaikų į mokslus leidimas, dukters pasogos išmokėjimas paglemždavo ne taip jau didelės ūkio pajamas. Kita vertus anų laikų kaimo konservatiškumas, senų papročių prisilaikymas verste vertė ūkininkus prieštintis visokiems miestelėnų "išmislams". Visos ūkininkės pačios verpė, audė, mezgė, laikė įvairius paukščius, penėjo kiaules, melžė karves, augino daržoves, gėles ir vaistažoles. Rinko grybus, uogas, kmynus, visokias žoleles, rūpinosi, kad per apskritus metus neišsektų jų atsargos. Vyrai, be laukų ir gyvulių ūkio, veisė sodus, augino tabaką, apynius, sėjo kanapes, prižiūrėjo bites — kad visako turėtų iš savo ūkio, kad tik kuo mažiausiai reiktų pas žydą pirktis. Tai ir ligai įsimetus, elgėsi ne kitaip — gydytoją vežė tik labai rimtais atvejais. Šiaip vertėsi naminėmis priemonėmis, gydė savo surinktomis vaistažolėmis.

Kiek atsimenu, didesnę savo vaikystės dalį ir, vėliau, besimokydama mažne visas atostogas praleis-

davau savo senelių (iš motinos pusės) Šlavėnų dvare ar anapus Sventosios upės, tėvelio tėviškėje, Vėjeliškiuose. Visuomet domėjausi ligomis ir jų gydymu. Mat, širdies gilumoje svajojau, kad tėveliai gal leistų mane mokytis "ant daktaro", kaip kad atsitiko su mano motinos pussesere Vanda Mingailaite, ir dėjaus į galvą visa, ką tik tuo klausimu sužinodavau. Dvylikos — trylikos metų būdama tapau močiutės padėjėja jos gydymo darbe (bent taip apie save maniau). O Šlavėnų močiutės šeima buvo nemaža: trys sūnūs ir penkios dukterys, visi vedę. Mūs anūkų priskaičiuodavo apie dvidešimt. Vasaros atostogų metu, kai visi suvažiuodavo, su visais žentais, marčiomis, dėdėmis ir dėdienėmis prie stalo sėsdavo gal keturiasdešimt žmonių. O kur dar samdomieji mokytojai, praktikantai, akmistrinės, vaikų auklės, dvaro tarnai, ūkio darbininkai! Tai ir visokių nelaimingų atsitikimų, susirgimų pasitaikydavo kuo ne kas dieną.

Seneliai buvo apsišvietę žmonės. Visus vaikus leido į mokyklą, trys jų buvo net universitetą baigę. Senelis išsirašydavo laikraščių įvairiomis kalbomis, pirkos daug knygų, net pats šį tą rašinėjo. Močiutė visuomet po ranka turėjo aibę kalendorių ir "Sveikatos patarėją". Palaikydavo ryšius su Anykščių gydytojais — jų buvo tuomet du — Brazaitis ir Šumacheris, bet jei tik galėjo be jų išsiversti, gydavo pati: negi šauksis kas dieną d-rą Šumacherį — toks brangininkas ir tie jo prirašyti vaistai tokie

ŽEMAITĖ — JULIJA ŽYMANTIENĖ

1845 — 1921

Julija Benusevičiūtė gimė 1845 m. gegužės mėn. 31 d. Bukantiškės dvarelyje, Plungės par. Abu tėvai bajorai, auklėjo vaikus lenkiškoje dvasioje. Iki 50 metų savo amžiaus vargo kaimietės moters gyvenimą, iškėję už Liongino Žymanto, dvaro tarnautojo, ir iš savo sutaupų nusipirko mažą ūkį.

Iš stud. Povilo Višinskio gavo lietuviškos spaudos: AUSRĄ, VARPĄ, ŪKININKĄ ir, kaip V. Kudirka, pasiryžo padėti savo tautai ir atsimetė lenkiškumo. Pirmą savo kūrinių ž. parašė tik 1894 m. — Piršlybas, kurias J. Jablonskis, pataisęs kalbą, pavadino "Rudens vakaru". Per P. Višinskį susipažino su Petkevičiaite-Bite, Jonu Jablonskiu ir kitais lietuviams patriotais. Savo rašiniams dalyvavo VARPE, ŪKININKE, APŽVALGOJE. Po 1905 m. revoliucijos dirbo LIETUVOS ŽINIŲ redakcijoje.

Lietuvių literatūros istorijoje tai nuostabus įvykis, kad senatvėje, būdama kaimietė, patapo lietuvių literatūros klasike realiste. Jos geriausi kūriniai buvo tada, kai ji nebuvo tiek įsitraukusi politinė visuomeninė veiklon. Buvo socialistinių pažiūrų.

Jos geriausi kūriniai Petras Kurmelis, Marti, Sutkai, Sučiuptas vėlnias, Topylis, Vėlnio vestuvės — Vėlnio laidotuvės, Talka, Rudens vakaras.

Jos rašymo žanras: apysakos, apsakymai bei kaimo gyvenimo vaizdeliai. Ji savo vaizduojamą medžiagą gerai pažinojo ir, perleidusi per savo jautrią kūrybinę sielą, sukūrė tikro meno apysakaites, kurios pavaizduoja sunkų rusų priespaudos lietuvių gyvenimą. Kaimas, neseniai išėjęs iš baudžiavų, dar tebešėdė dvarų sunkų jungą. Ji atkreipia dėmesį į moterų sunkią būklę ir vaikų — piemenėlių vargus, kurie net dažnai mirdavo nuo ligų ir skurdo.

Ji daug skiria gamtos aprašymui, todėl jos raštuose yra lyg nufotografuotas tų laikų lietuvių kaimiečių gyvenimas, jų darbai, religiniai papročiai ir dar neišnykusi neigiamą dvaro įtaka. Žmonių gyvenimas sunkus dėl tingumo ir tamsumo, nors pasitaiko jau ir šviesesnių kultūringesnių žmonių. Pavaizduoja sunkią spaudos draudimo lietuvių kovą su rusų žandais dėl maldaknygių ir kitos spaudos.

Gamta su lietuvių ūkininko gyvenimu yra neatskiriama suaugusi, todėl liūdno apysakos vaizduojamos sunkiais rudens ir žiemos laikais. Jos kalba, nors pilna žemaitiškų tarmybių, bet turtinga, gyva ir įvairi. Žemaitė savo raštams praturtino lietuvių rašomąją kalbą.

Žemaitės idealas buvo Nepriklausoma Lietuva. Ji stengėsi padėti mokslus einančiam jaunimui ir įsteigė "Motinėls" dr.ją. Tuo tikslu skaitė daug paskaitų Lietuvoje ir Amerikoje, kur buvo nuvykusi rinkti aukų nuo I-jo Didžiojo Karo nukentėjusiems pabėgėliams. Nepriklausomos Lietuvos metais buvo atspausdinta jos raštų 4 tomai: I — 1914 m., po karo I — 1924 m., II — 1925 m., III — 1927 m. ir IV — 1931 m.

Jos šimto metų gimimo proga dabartinėje komunistinėje Lietuvoje yra išleisti 6 tomai, visi jos rinktiniai raštai. red. Korsakas, Žiugžda. Juose paliktos tarmybės, kaip Kristijono Donelaičio "Metuose". Išleista 1946 m. kaip kalbos ir literatūros paminklas.

Žemaitė dar teko pamatyti Nepriklausomą Lietuvą. Grįžusi nuo savo sūnaus iš Amerikos, ji prisiglaudė pas savo bičiulį Bulotą Marijampolėje. Mirė 1921 m. gruodžio 7 d. Palaidota Marijampolės kapuose.

brangūs ir dažniausiai nė kiek nedaugiau padeda, negu naminiai! Ir sekdavosi jai. Gydė močiutė daugiausia vaistažolėmis, kurių rinkimą bei paruošimą pati stropiai prižiūrėdavo.

Kai šaltis imdavo krėsti, akys nelinksmos pasidarydavo, temperatūros niekas tuomet nematuodavo, tuoju duodavo liepžiedžių arbatos. Vyrams jį įmildavo stikliuką naminės degtinės. Vaikams nuo slogos duodavo džiovintų aviečių nuovirą su medumi; jei uogų po ranka nebuvo, močiutė liepdavo atnešti iš sodo aviečių šakelių (be lapų) ir jas pavirindavo su vandeniu; vanduo, kaip ir nuo uogų, pasidarydavo rausvas ir skaniai kvepėjo avietėmis. Nuo visokių virškinimo negalavimų gaudavom puplaiškių, pelynų ar ramunėlių arbatos. Nuo širdies pykimo geriausiai padėdavo šaltmėtės, nuo vidurių paleidimo – ajerų šaknų milteliai. Reikėjo juos surinkti vidurvasarį, nulupti žievę, sudžiovinti ir, kol šilti, smulkiai sugrūsti varinėje piestoje. Galima buvo vartoti ir šaknų nuovirą, tik jis labai neskanus buvo. Mažiems vaikams, kūdikiams, vieton vandens duodavo atsigerti silpnos ramuninės, o kai perdaug įsirėkdavo, patardavo pagirdyti šviežiai pagamintų aguonų pienu. Prie kiekvieno susirgimo, kai ligonis ilgiau lovoje užsibūdavo, močiutė duodavo homeopatinių vaistų; stiklinėje virinto vandens ištirpydavo grūdėlį (garstyčios grūdo didumo) „akonito“, kitoje „brionijos“ ir liepdavo kas valandą pakaitomis iš kiekvienos stiklinės išgerti po vieną šaukštelį. Turėdavo ji ir daug kitų homeopatinių vaistų, bet neatsimenu nei jų pavadinimų, nei kokiais atvejais buvo vartojami. Vėliau, pasibaigus Didžiajam karui, gyvendama Žvingių parapijoje, savo vyro tėviškoje, susipažinau su p. Ona Žilevičiene (ji su savo vyru Jonu tuomet nuomavo Sterlaukių dvarą netoli Žygaičių), kuri homeopatinio būdu gydė mažne visas ligas ir tuo buvo plačiai žinoma visoje apylinkėje.

Šlavėnų močiutė Brazauskienė nuo tulžies akmenų pati išsigydė provanso alyva; laikas nuo laiko reikėjo išgerti po arbatinį šaukščiuką pašildytos alyvos su cukrumi; užsisenėję akmenys patys ištirpo. Apie panašų tulžies akmenų gydymą esu neseniai girdėjusi iš ponios Dausienės, gyvenančios savo ūkyje netoli Toronto, Kanadoje. Nuo įvairių kitų kepenų susirgimų, k.a. geltligės, kepenų uždegimo ir pan. visos močiutės kaimynės ir pati močiutė vartodavo jonažolės žydinčių šakelių nuovirą. Kaip ir kitas vaistažolės, reikėjo jas surinkti pirmoje vasaros pusėje, prieš Šv. Joną. Tik tiems augalams, kurie laiku nebuvo prinokę, darydavo išimtis: pvz., našlaitės pūdyminės, žemuogės, avietės, kmynai, anyžiai, rožių (erškėtrožių) obuoliukai, bruknės, kai kurių augalų šaknys.

Nuo „rematų“ Šlavėnuose taikydavo raudonų dobilų žiedelių arbatą ir skaudančius sąnarius šuntindavo (kompresai, vonios) šiurmetinių pušų ataugų nuoviru. Labai padėdavo kambarinės agavos – tuomet labai populiarios dvaruose gėlės – lapų sultys: reikėjo jomis patepti skaudamą vietą ir užrišti vilnone skara. Bet dažnai to nebuvo galima daryti, nes atsirasdavo skaudi ekzema. Bičių ar skruzdėlių įgėlimai irgi buvo vartojami gydant reumatizmą. Tačiau tikriausias vaistas nuo šios ligos anot daktaro Šumacherio buvo... apsikrėtimas bet kuria forma šiltinės; jei pacientas nemirdavo nuo šiltinės, tai garantuotai visam gyvenimui tapdavo išgydytas nuo

reumatizmo. Nežinau, ar taip yra, bet anuomet tuo tikrai tikėta.

Vaikų rachitinius ausų bei lūpų išbėrimus gydydavo valakiško riešuto lapais. Vienas didžiulis toks medis augo Šlavėnų dvaro sode; po juo buvo įrengta altana. Riešuto lapus reikėjo surinkti birželio mėn., kol dar nenustoję pavasariškos spalvos, išdžiovinti užpavėsintoje vietoje ir per visą žiemą girdyti vaikus iš jų padaryta arbata su pienu ir cukrumi, ar geriau, su medumi. Jei buvo po ranka, su riešutlapiais sumaišydavo našlaitių pūdyminių žiedelius. Vasaros metu rachitinius vaikus, kai tik buvo galima, laikydavo paupio smėlyje. Tai buvo naujiena, nes kaitintis paplūdimyje, kaip kad dabar daroma, anais laikais nebuvo įprasta. Vaikus maudant į vonią pridėdavo keičio ar baltų karklų šakelių nuovirio. Kiek vėliau, po pirmosios rusų revoliucijos (1908 – 1910 metais) dėdės dakt. Kaz. Karoso – jis tuomet gyveno Vilniuje ir tik retkarčiais apsilankydavo Vėjeliskiuose – patarimu pradėta mūsų šeimos vaikams duoti žuvų taukus su druska ir česnakais.

Kraujui išvalyti, kai pvz. atsirasdavo ant veido daugiau spuogų, o ant sprando – šunvotės, močiutė duodavo be valakiško riešuto lapų ir pūdyminių našlaitių, dar vos prasiskleidusius beržo lapelius, ožkabardžius ir alaus mieles. Inkstams sunegalavus ar nuo pūslės uždegimo vartodavo kadugių uogas ir petruškų (petražolių) šaknų bei lapų arbatą. Čia reikėjo būti labai atsargiam, nes daržuose dažnai pasitaikydavo „šunpetruškės“, labai į tikrąsias petruškas panašios nuodingos žolės. Prof. Ignas Končius pasakojo, kad inkstų liga reikalavusi neatidėliotinos operacijos, jo patarimu, visiškai išgydyta vartojant kanapių pieną. (Sugrūsti kanapių grūdus ir, užpylus drungnu vandeniu, dar sutrinti piestoje, po to iškošti per seną drobę). Inkstų ir pūslės akmenis jis pašalino stipriu nuoviru mišinio, padaryto iš bruknių, žemuogių ir penkpirščio (Potentilla?). Visų trijų vartojęs ištisą krūmelį – su šaknimis, stiebais, lapais ir žiedais bei vaisiais.

Mažakraujystė močiutės buvo gydoma kiaušinių tryniais, vėdarais, nevirintomis morkomis ir miškinėmis žemuogėmis. Rudenį, kai atsirasdavo obuolių, reikėjo juos pjaustyti po gabalėlį greit rūdijančiu peiliu ar, kas dar geriau, prieš valgant subadyti aprūdijusia vinimi. Žmonės nusilpę po sunkios ligos, gimdyvės, greit augą ištyse vaikai gaudavo arbatos iš daugelio sumaišytų vaistažolių. Kiek atsimeinu, ten buvo pakalnutės (konvalijos), pūdymuose augančios našlaitės, čiobreliai, žemuogių šakelės su lapais, žiedais ir uogomis, juodųjų serbentų lapai ir džiovintos uogos, erškėtrožių obuoliukai, šienė garduntė, kmynai ir dar keletas kitų.

Skaudamos akys buvo plaunamos rugiagėlių (vošilkų) žiedelių nuoviru; kai šiaip pavargdavo nuo skaitymo ar siuvinėjimo, dėdavo kompresus iš paprasto vandens ar tikrosios arbatos. Akies „miežį“ gydydavo auksu ar gintaru: auksinį vestuvinį žiedą ar gintaro karoliuką reikėjo iki karštumo pritrinti grynai vilnos medžiaga ir kol dar neataušo, braukyti „miežio“ spuogą ir visą voką. Votys, pūliuojančios žaizdos, „augą“ pirštai greičiausiai išgydavo vartojant „traukiamą“ močiutės tepalą – mostį. Ją darė taip: vieną didelį svogūną iškepėdavo ir dar karštą pertrindavo per tankų rėtį; šildant ant silpnos ugnies pridėdavo šaukštuką medaus ir vyšnios didumo

bičių vaško gabaliuką; kai sutirpdavo nukeldavo nuo ugnies, pridėdavo šaukštuką geriausio aliejaus (jei galima buvo gauti, tai pirktinės provanso alyvos, gaunamos vaistinėje); kai alyva visiškai susimaišydavo su likusia mase, dar primaišydavo prikusto prausiamo muilo pusę šaukštelio, šaukštuką kvietinių miltų ir penkis karboliaus lašus. Laikydavo aklaui uždarytoje stiklinėje bonkoje šaltoje vietoje. Jei sąnaris imdavo mėlynuoti (gangrena?), įpjaudavo tą vietą skustuvu ir dėdavo kompresus iš meškauogių nuoviro; į vidų duodavo tų pačių meškauogių antpilo. Egzemas, dedervines ir kaikuriuos šašus močiutė gydė degutu, gaunamu deginant vamzdeliu susuktą rašomo popieriaus lapą. Tą popieriaus ritinėlį reikėjo įstatyti degančiu galu žemyn į storą stiklinę; kadangi tuo būdu buvo gaunamas tik lašelėlis to deguto, deginimo ceremoniją reikėjo kartoti prieš kiekvieną tepimą. Išivarius rakštį ar šiaip esant "užsivietrijimo" pavojui močiutė išmokė mus ritinėliu susukus senos drobės gabalėlį uždegti kaip koki papirosą ir gaunamais dūmais gerai aprūkinti pažeistą vietą. Mažas kraujuojančias žaizdeles, įsipjovus pirštą, pritrynus pūslelę ant delno ar ant kulno, bent vasaros metu, geriausiai buvo gydyti dedant ant žaizdos sutrintus — šviežius kraujažolės lapus ir ant jų dar didelį gysluočio lapą. Užgautas vietas, kai mėlynės atsiranda, močiutė gydė kompresais iš tikro arniko šaknų ir žievių nuoviro. Arniką reikėjo pirkti vaistinėje, nes retai kur galima buvo rasti jį augant Lietuvoje. Yra kitas augalas irgi arniku vadinamas — auga smėlėtose kalvose, lapeliai pilkšvi, su vainikėliu ir daug geltonų žiedelių žiedkočio vir-

šuje, bet tas yra netikras; jo žydinčių stiebelių ataušintas nuoviras daugiau tinka įpiautoms žaizdoms plauti. Išnariniams, ypač kai sąnarys sutino, geriausiai tiko pievų šieno nuobiros: iš jų stipraus nuoviro dėdavo kompresus. Kai veždavo šieną, močiutė liepdavo vežimo dugną iškloti drobule ir, kas nubyrėdavo, supilti į tam tikslui įtaisytą aruodą daržinės pašalėje: tiks ne tiek gydymui, kiek paukščiams dėti į lesalą — kiaušinių tryniai būsią geltonesni.

Esant pavojui užsikrėsti tymais, skarletina ar kuria kita epidemine vaikų liga, vaikus, jų drabužius, lovas ir kt. aprūkindavo bažnyčioje per Zolines pašventintomis žolelėmis, o po to dar ruginėmis sėlenomis. Jas berdavo ant "perdegusių", atseit be smalkių žarijų, kurias būtinai reikėjo laikyti ant molio puodo šukės. Kai nežiūrint visų perspėjimų priemonių, tymai ar skarlatina įsigalėdavo, ligonių kambaryje langus užtiesdavo raudonomis užuolaidomis ir vaikus gelbėjo "kocais": nurengus, visą jų kūną suvyniodavo į šlapia lininę paklodę ir storai apklo-davo pūkiniais patalais; po valandos sausai pervilkdavo, prieš tai visą odą ištepe alyva. Ligai pasibai-gus prieš vaiką maudant jį vėl ištepdavo alyva ir vieton muilo vartodavo suplaktus kiaušinių trynius. Blogiausiai buvo su kokliušu: tam kaip ir nebuvo vaistų. Kai aš sirgau (buvau tuomet jau nemaža), išrašė kažkokių žolelių mišinį net iš Karaliaučiaus, bet neką tepadėjo. Kad vaikui būtų lengviau, kas dieną jo lovą perkeldavo į kitą kambarį, prieš tai jį gerai išvėdinus. Kai kas kviesdavo "šeptūną" ligai užkalbėti, bet močiutė nelabai jais tikėjo ir leido tik "rožę" užkalbėti. Tačiau dažniau gydydavo ją ho-

meopatiniais vaistais, pažeistą vietą patepdavo rasa nuo lango, apiberdavo bulbiniais miltais ar kviečių sėlenomis.

Plaučių uždegimą, bronchitą, plevritą, pagal anų laikų papročius močiutė gydė taurėmis (bonkomis). Tam vartojamos stiklinėlės, storo žalsvo stiklo, apvaliomis išlenktomis briaunomis, buvo gaunamos tik vaistinėse. Taurių „lipinimo“ technika buvo tokia: ligonio nugara ar šonas ištrinamas nesūdytais žasies taukais (vazelinu), taurės pašildomos ir virbalu, kurio galas apvyniotas senos drobės skudurėliu (vata), bei pamirkytas spirite ir uždegtas, paliesdavo taurės dugną iš vidaus; paliestoje vietoje likdavo degančio spirito lašelis. Tokią „degančią“ taurę reikėjo akimirksniu prilipinti prie kūno: dėl oro praretėjimo taurė įsiurbdavo odos pūslę ir tuo „atitraukdavo“ kraują nuo uždegimo paliestos vietos. Nuėmus taurės visa nugara ilgam likdavo išmarginata mėlynių. Iškart duodavo dvyliką, aštuonioliką ir daugiau tokių taurių. Paprastą vaikų kosulį gyddavo pritrinant krūtinę ir padus žasies taukų mišiniu su terpentinu; užėjus smaigiamam kosuliui (krupui) vaikus vertė kvėpuoti vandens garus su eukalipto aliejumi — pirktais vaistais; visais atvejais į vidų duodavo aviečių uogas, suvirintas su medumi, aviečių arbatą, čiobrelius, anyžus, o man paaugus „stebuklingus“ Danų karaliaus lašus ant cukraus.

Džiova, ypač kai ji dar nebuvo toli pažengusi, anų laikų dvaro papročiais, be pušynų oro ir didelių kiekių sviesto maiste, dar buvo gydoma vaistažolėmis ir kiaušinių elekysru. Pastarąjį močiutė ruošė pagal tokį receptą: dvylika vienos dienos kiaušinių šiltu vandeniu, bet be muilo, švariai išplauti, sudėti į plačiagerklę stiklinę bonką (uogienei laikyti „sloika“) ir užpilti citrinų sunka, kad apsemtų, užrišti drobiniu skudurėliu ir laikyti šaltoje vietoje. Po 8 iki 10-ties dienų kiaušinių lukštai ištirpdavo;

tuomet reikėdavo bonkos turinį gerai išplakti, perkosti ir sumaišyti su buteliu geriausio konjako. Gerti po taurelę du tris kart į dieną, prieš valgį. Tai buvo labai brangūs vaistai, nes citrinos buvo gaunamos tik didesniuose miestuose, o ir konjakas ne visiems buvo prieinamas. Iš p. Larisos Karosienės, gyv. Toronte esu girdėjusi, kad panašus džiovos gydymo būdas seniau buvo vartojamas Prancūzijos senatorijose. Iš daugelio kaimynių vartojamų vaistažolių, močiutė labiausiai pasitikėjo kraujažolėmis (jų lapelius kartu su sidabražolėmis maišydavo į jaunų kalakutų lesalą), čiobreliais ir pušų metūgėmis; sumaišius virdavo iš jų arbatą ir pasaldindavo medumi, geriausiai tamsiu, iš viržynų. Be to, užėjus bet kokiam plaučių nusilpimui liepdavo kas dieną suvalgyti po gabaliuką alijošiaus lapo su medumi. (Baisiai kartus buvo!)

Nuo dezinterijos (kruvino živato) duodavo arklarūkščių arbatos arba degimų žolės išdžiovintų šaknų miltelius. Ligonį maitindavo šviežių kruopų „klėjais“ ir tarkuotais obuoliais. Chroniškus skilvio ir žarnų susierzinimus, žarnų neveiklumą mano motina ir tetos, močiutės patariamoms, gydė agrastais, kurių Lietuvoje galėjai rasti bet kuriame sode. Kai užeidavo jų sezonas, reikėjo jų valgyti ant tuščios širdies, o bent du kartus savaitėje visą dieną be tų uogų visiškai nieko į burną neimti. Kai tų uogų nebuvo, panašiai vartodavo rūgusį pieną, raugintų burokų sunką ar raugintų kopūstus. Šiaip užėjus vidurių užkietėjimui vartodavo raugintų agurkų rasalą ir pienių žiedų arbatą.

Prieš nemigą ir nervų pairimą močiutė liepdavo vartoti medų ir pelkėtose pievose augančių valerijonų šaknų nuovirą. Vėliau ėmė pirkinėti valerijonų su eteriu lašus.

Karpoms pašalinti dažniausiai vartota krapažolė ir pieną panašias sultis: nulaužto stiebelio galu tep-

davo karpas višūnę — saugotis, kad sulčių nepatektų ant sveikos odos. Tam pačiam tikslui galima buvo vartoti kiaulapienių greit pajuostančią sunką. Dar geriau mačijo suspausto didelio žiogo išspiaunamos seilės. Būta ir magiško karpų gydymo būdo: kiek buvo karpų ant rankos — kitur jos atsiranda rečiau — tiek mazgelių reikėjo užrišti ant raudono, siuvinėjimui vartojamo "gorynos" siūlo ir juo aprišti rankos riešą. Nešioti kol pats nukris, net ir tuo atveju kai karpas būdavo jau išnykusios. Vyras nesiterliodavo su tais lėtais gydymo receptais ir savo karpas išdegindavo "vitrijoliu" (sieros rūkštimi), tik po tokio išdeginimo atsiradusi žaizdelė ilgai neužgydavo.

Gyvatei įgėlus, be tradicinio gyslų suveržimo ir, prapjovus įgeltą vietą, užnuodyto kraujo čiulpimo, ant žaizdos dėdavo sutrintus tabokos lapus, sumaišytus su duonos raugu, duodavo gerti rūgusio pieno, raugintų kopūstų sunkos ir "gyvatinės" stikliuką. Pastarąją gaudavo, kai pavasarį sugautas gyvates užpildavo stipria degtine. Gyvatės antpilą vartodavo dar viduriams gydyti, nuo "rematų", nuo "išgąščio" ir daugelio kitų ligų.

Kirminams viduriuose ar kaspinuočiu išvaryti — anais laikais tai buvo labai paplitę negalavimai — reikėjo ant tuščios širdies pavalgyti nemirkytos silkės su česnakais ir po to išgerti pienių arbatos, kad pravalytų vidurius. Močiutė kartais tam tikslui vartodavo ir ricinos aliejų. Auklė Vingrienė manė, kad kur kas geriau veikė bitkreslių ir rūtų arbata — tos, esą, netik išvarydavo kirminus, bet ir apsaugodavo nuo jais apsikrėtimo. Ir nesergant kirminais, sveika buvo valgyti česnakus bei rūtas. Mano prosenelė — o ji tuomet buvo netoli šimto metų ir viską žinanti — liepdavo visiems vaikams valgyti česnakus su duona po vakarienės, o iš ryto duodavo po riekutę duonos apteptos sviestu sumaišytu su smulkiais supiaustytais rūtų lapeliais. "Tuo apsisaugosite nuo visų ligų", sakydavo. Tik dabar išsiaiškinau prosenelės paprotį laikyti kišeniuose arklinių kaštanų riešutus. Ir kitiems patardavo su jais nesiskirti, bet niekad nesakydavo kodėl. Prosenelė Aleksandra buvo kilusi iš vokiškos Kenigsteterių šeimos, gimė ir augo Kurliandijoje. Viešėdama pas p. Giedraičius Worchester'y iš p. Antanienės sužinojau, kad Vokietijoje daug kas tuo būdu gydosi nuo artričio.

SENOLĖ

*Kai vieną rytą eidamas pro seną ir apleistą sodą,
Per statinius vidun pasižiūrėjau —
Tenai virš tvenkinio praėjusios nakties šešėliai tingūs,
Lyg paukščiai pašautais sparnais plazdėjo,
Ir vandenin palinkusios obels šakoj, matyt, seniai jau padžiauta skara
Pleveno ryto vėjui.*

*Kutai mirgėjo tarp baltų žiedų, kuriuos mieguistos bitės
Varpeliais tolimais duzgeno, —
Tarsi iš ūkanų iškrito prieš akis prisiminimai pagalvojus,
Jog tai skara seniai jau mirusios senolės mano.*

*Aš pažvelgiau į tėviškės laukus, dar rytmečio tyloj paskendusius,
Kai jie prieš saulę tekančią suklupę meldėsi tyliai,
Ir šviesiame regėjime mačiau jaunosios rūbuose senolę skaisčią
Iš seno sodo vienumos pakylant.
Jinai lengvučiais žingsniais pasikėlė eiti per žemę kvepiančią,
Skaisčiom akim, tarsi kalnuos du ežerėliai gilūs.*

*Priėjo ji upelį, kiek pasilenkė, ranka vandens pasėmė,
Šaltais šaltais lašais suvilgė kaktą, lūpas,
Paskui drąsiu mostu laukus palaimino
Ir vėl pečius šilton skaron susupus,
Nuklydo ji tolyn, kur tolimam dangui du debesėliai
Balti balti, lyg jūroj du maži laiveliai supos...*

*Dabar, kada einu pro seną statiniais aptvertą sodą,
Kur tvenkinys niūrus, žaliais maurais užžėlęs;
Tenai, kur lyg tie paukščiai pašautais sparnais,
Plevena praeties šešėliai,
Dažnai matau, matau aš ją jaunosios rūbais:
Jinai lengvučiais rūbais pro vartus išeina vėliai,
Jos akys tokios skaisčios, mėlynos, tarsi kalnuos du gilūs ežerėliai.*

*Dabar, kada širdis, tarsi keleivis tyrų smėlyje suklupęs,
Kada svajonės, lyg silpni drugeliai prieblandoje paklydę miršta,
Dažnai jaučiu gaivinančius lašus ant lūpų lašant
Nuo jos ekstazės išskeltų į dangų pirštų.*

Daigų virpėjimas (guašas)

A. Tamošaitienė

Nuos. Čiurlionio Galerijos, Čikagoje

PAVASARIS

Iš romano

“Aukštųjų Simonių likimas”

JIEVA SIMONAITYTĖ

Kaip kasmet, taip ir šimet, po ilgos nemalonybės žiemos vėl išaušo pavasaris. Ir koks džiaugsmas jam sugrįžus! Kur tik žvalgaus, visur linksmybė. Ne tik vien gamta, bet ir žmonės, nors ir didžiųjų vargų spaudžiami, išaušus pavasariui, užmiršta bėdas, nudžiungia, ir jų veidai, rūpesčių raukšlėmis išvogotieji, nušvinta.

Rožei Šimonytei šiandien šventė.

Binatakis padirbo jau seniai pažadėtus ramstelius. Ir pirmą kartą, po Rožei jau nebeatmenamų laikų, išsvyravo ji į lauką. Bintakis patsai ją išlydėjo iki už daržo tvoros į pietų pusę ir, suradęs tinkamą vietą, liepė jai atsisėsti. Marutė, kuri Rožę užvis daugiau prikankindavo, pati išnešė kėslėlį ir pastatė čia, kur tėvas parodė.

Tame krėslelyje atsisėdo Rožė. Sunki ir ilga tai buvo kelionė iš tamsios, nejaukios ir šaltos trobos iki čia. Net prakaitas nupylė mergaitę, ir ji sunkiai atsipūtė, kai galiausiai pasisėdo.

Kaži, ar pavasario saulės meilumas padaro ir žmonių geresni? Tur būt, nes štai Bintakienė jau išneša duonos rieke, storai apteptą sviestu, kuris tik išimtas iš muštuvos.

Ir kaip skanu čia, šviežiame ore! Linksmi ir su geriausiu apetitu kanda Rožė kąsnį po kąsnio, pradėjusi dailiai nuo riekės galo.

— Rožė, Rožė, ar matai, blezdingėlės jau žydi! — linksmai šūkavo, kiek pabėgęsi į laukus, Marutė. Ir atbėgusi apibėrė ji Roželę ankstybomis pavasario gėlėmis:

— Štai tau! Matai, kokios raudonos, kokios baltos, geltonos ir žydrios! — suminėjo visas spalvas Marutė. — Jei tik nori, daugiau atnešiu, raudonų ir žalių.

Bet nė vieno raudono ar geltono žiedelio čia nebuvo, tik mėlynų ir baltų. Roželė ėmė lasinėti žiedelius ir pinti mažą vainikėlį.

— Tai bus tau, Marute, jei atneši daugiau.

— Atnešiu, atnešiu, — pažadėjo Marutė.

— Ar negalėtum atnešti iš pievos tų geltonųjų gėlių? Žinai, aš jas taip labai myliu! Ar tu žinai, kad geltoni žiedai yra panašūs į saulelę? Taip geltonai spindėdavo saulelė žiemą ant mano patalėlių.

Bet Bintakikė seniai jau nebegirdėjo, apie ką svajojo Rožė. Jai nesvarbu svajonės. Jai geriau patinka lakstyti paskui kregždžių, jeigu jos žemai lekia, arba vytis pleštekutes.

Pempių klykavimai prižadino Rožę iš jos tyliųjų svajonių. Tikrai Marutė pievoje stropiai skina geltonųjų lukštų žiedelių ir dedasi į prijuostę. Ji nemaž nekreipia dėmesį į šūkaujancias virš jos galvos pemputes.

Su vainiku ant galvos, puokštele rankoje sėdėjo Rožė ir mąstė:

Ji atsiminė pasaką apie negražųjį ančiuką ir kaip jisai paskui gulbe tapo. Gaila, kad jo nebematė išpėręsi jį antis. Ir kaip ji būtų nustebusi pamačiusi savo vaikėlį, tokį gražų ir lekiantį toli, toli!

Bet jau mintys vėl kitur:

— Šis pavasaris, regis, iš visų puikiausias, niekada dar tokio nebuvau mačiusi, — stebėjosi lyg senė ma-

žoji Roželė. — Visą vasarą aš būsiu lauke, vis lauke. Niekada viduj nesėdėsiu, kai tik saulė švies. Šiandien man nemaž nebeskauda kojelė. Rasi aš išgysiu.

O kad viduj sėdi, tai negali girdėti, kaip paukšteliai čiulba. Ir tas strazdas vis švilpauja. Kaži kaip tasai vyturėlis taip ilgai gali būti ore? Jis plaukia lyg varėnė, kad nemaž nenuvargsta.

— Kokie gražūs tie debesėliai. Anas, tenai, atrodo kaip žmogaus galva. Tikrai, rasi tai Dievulis. Rasi jis mato mane, kaip čia sėdžiu ir pavaikščioti negaliu. Sako, kad Dievas gali visa ką padaryti: rasi jis padarys ir mane dar sveiką? Tikrai kaip žmogaus galva tas debesys, o tik kaži kaip kitoks. Bet juk Dievulis neprivalo atrodyti kaip žmogus. Štai pamažu jis iškelia ranką augštin. Rasi jis nori, kad aš melsčiausi.

Ir pamažu sudėjo Rožė pirštus kryžium...

— Ar tu viena, Rožele? — pasigirdo balsas senosios Šimonienės.

— Taip, senele. Ar matai aną debesį, ten? — rodo Roželė į jos įsivaizduojamąjį Dievulį.

— Tai perkūnijos galvos, mergele, tur būt dar ši vakarą gausime lietaus.

Rožė į tai nieko neatsakė, bet ji žinojo, kad tai ne paprasti debesys.

— Ar tau neilgu?

— Ne, senele, nemaž! Aš vis turiu tiek daug, daug mąstyti!

— Ką tu vis mąstai, mergike? — juokdamosi paklausė Šimonienė. Bet Rožė į tai nieko neatsakė.

Paskui ėmė Šimonienė pasakoti mergaitei, kad buvusi ant kapinių, aptaisiusi Rožės motinėls kapą, įsodinusi kurpelių, jurginų, laumakų, blizdingėlių ir keletą sėklinių pasėjusi.

Roželei kaži kas pradėjo kilti augštin iš krūtinės ir smaugti gerklę. Dvi stambi ašari nusirito per veidelius.

— Kad žolės žydės, Rožele, eisime aplankyti tavo motinėle, — paguosdama ir glostydamą menkučius plaukelius kalbėjo Šimonienė.

— Ar tu manai, senele, kad aš niekad neišgysiu? Kasdien ečiau ant kapinių, kad galėčiau pavaikščioti.

— Dievulis mato, kad tu negali. Rasi jis duos tau pasveikti. Melskis, prašyk jį.

— Žinai, senele, aš visą vasarą sėdėsiu lauke, vis būsiu saulėje, rasi taip ir išgysiu. Šiandien man nemaž nebeskauda. O žolės juk nemaž negydo.

— Perdaug į saulėlę nesėdėk, ir negerai, nudegsi; galvą pradės skaudėti.

— O kodėl gyvulėliams ir paukščiams, kurie vis saulėje yra, neskauda galva? Jų nė vienas neserga,

Pavasario daigeliai (guašas)

A. Tamošaitienė

nė vieno nėra raišo. O man šiandien taip gera buvo.

— Kaži kaip ilgai tu dar galėsi lauke sėdėti, — lyg sau kalbėjo Šimonienė. — Kad mano valioj būtų, neprivalėtum čia vargti. Būtum pas mane. Ir visada galėtum saulėje šildytis.

Paskui įdavusi į popierėlį įvyniotų saldainių ir atbučiavusi mergelę nusiskubino Šimonienė namo.

Senelei paėjus Rožės akys vėl kreipėsi į debesis. Bet debesies veidas jau buvo nudėjęs savo rūstumą.

O kai po metų netikėtai atsiskleidė kitas gyvenimo lapas, tai dažnai ir širdingai atsiminė Rožė anas pavasario dienas, kada ji tarėsi Dievulį mačiusi.

KARALAITĖ PRIE GIRNŲ

*Stingsta ašaros ir kraujas akmenėja.
Mano tėviškę dar slegia sutema.
Slibinus, motule, vis minėjai
Man, kas vakarą ratelį sukdama.*

*Karalaitę ten prie girnų prirakintą
Ir sudrėkusias jos ašarom kasas...
Tik dainelės graudžios liejas, plinta,
Pro uolas, pro užtvartas visas.*

*Tai ne pasakoj, ne pasakoj, motule,
Tai dabar tie devyngalviai slibinai.
Mūsų žemėn, mūsų tėviškėn įgulę —
Dulka šnervėmis griuvėsių pelenai...*

*Ne prie girnų ji — prie rūpesčių sunkiųjų,
Kraujo ašarom nulijusi visa...
Karalaitė lygumų, lankų žaliųjų,
Gelsvo lino pabarėliuose basa.*

*Vienos dainos, tik dainužės graudžios
Liejas, nuteka lomelem, pabariais...
Ir girdžiu aš liūtim pilant, liūtim plaudžiant,
Vis girdžiu ratelį dūzgiant vakarais.*

Iš paverptos Lietuvos poezijos

Veda D. Petrutyte,

Adresas: 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA

D. PETRUTYTĖ

Kai mes esame mažučiai mums nereikia pasaku. Pats gyvenimas yra pakankamai įdomus.

G. K. Chesterton

PAŽINKIME VAIKĄ

D. PETRUTYTĖ

Atgyvenęs šūkis

Visas modernusis mokslas yra remiamas pažinimu, pažinimu gamtos dėsnių, jos pastovių reiškinių, jų veikmės bei santykiavimo. Medžiaginiame pasaulyje mokslinis pažinimas jau visiškai yra išstūmęs prietarus. Tačiau, kas liečia žmogaus dvasinį pasaulį, ypatingai jo susidarymo vyksmą, jis vis dar tebegaubiamas gana tamsių prietarų ir miglotų idėjų.

Senovės graikų filosofų mestas šūkis "pažink save" ir šiandien daugelio tebėra kartojamas, bet savo prasmės jis jau yra nustojęs. Iš esmės žmogus mažžiausia pažįsta pats save. Geriausiai žmogui yra pasisekę pažinti tai, kas nėra nei per arti jo, nei per toli nuo jo — tai yra gamta.

Idomu, kodėl iki šiol toks nesėkmingas buvo amžių amžiais puoselėtas "savęs pažinimo" šūkis? O gal žmogus per mažai dėjo pastangų ta kryptimi? Ne, bandymų ir pastangų buvo įdėta daug, tik kiekvieną kartą darbas buvo pradėdamas nuo vidurio — nuo suaugusio žmogaus — visai pamirštant ir nekreipiant dėmesio nei į žmogaus vaikystę, nei tuo labiau į jo kūdikystę.

Mūsų šimtmetyje pagaliau mokslas ėmė domėtis ir taja, amžių amžiais ignoruota žmogaus dalimi — jo kūdikyste ir vaikyste.

Nežinomoji energija

Šioje srityje pirmoji pionierė-mokslininkė yra Dr. Marija MONTESSORI, kuri ryžosi ne ligą gydyti, ne blogi naikinti, kaip tai buvo daroma visais laikais, bet pasuko visai naują linkmę, jį ieškodama sveikatos ir blogio versmės. Jinai tai surado nepažįstamo ir užmiršto vaiko problemoje. Tokiu būdu išliko naujas uždavinys, reikalaujantis vaiko pažinimo. Taip, jei norime pažinti žmogų, tai pirma turime pažinti jo pranokėją — vaiką.

Bergždžias darbas bandyti sulaukyti sparčiai besiplečiantį blogį, kuris yra išdava netikusiai išgyventų kūdikystės, vaikystės bei brendimo laikotarpiu, kada žmogus, kaip kūdikis ar vaikas dėl jo prigimties nepažinimo, yra nukreipiamas nuo natūralaus vystymosi tako — sveikatos.

Genialiajai šio šimtmečio pedagogai — Marijai Montessori, (kaip yra išsireiškęs Harvard U-to Prof. Henry W. Holmes, Ph. D.), pavyko atrasti vaike slypinčią energiją, kuri iki tol niekam nebuvo žinoma. Šitos sveikatingosios energijos buvimas vaike, iki Montessori, niekas net nenujaudė. Toji energija, tinkamai globojama specialiai vaikui paruoštoje aplinkoje, padeda išsivystyti geresniam žmogaus charakteriui, kilnesniems jo brožuams. Tai lėtas, bet tikras kelias į žmogaus pažinimą ir tuo pačiu į geresnę ir laimingesnę žmonijos ateitį.

Prošvaistė išėvijoje

Montessori metodas šiandien yra laikomas paskutiniu mokslinės pedagogikos žodžiu, teikiančiu realią vilį į žmogaus dvasinį atgimimą ir į

galimybę teigiamai išspręsti žmonių kamuojančias problemas.

Tautiniu požiūriu Montessori metodo principų pažinimas ir bent dalinis jų pritaikymas augančiam lietuviukui išėvijoje irgi galėtų įnešti skaisčią prošvaistę lietuviybės išlaikymo kovoje.

A. L. Montessori dr. ja deda visas pastangas kuo plačiau paskleisti Montessori auklėjimo idėjas lietuviškose šeimose, kad tuo būdu užtikrintų tautinį gyvybingumą, kurio laidas yra gimtosios kalbos įsisavinimas vaikystės amžiuje.

Negaishinkime laiko

Šioms ir panašioms problemoms spręsti naudosius Dr. Marijos Montessori padarytuojų įnašų į mokslo lobyną. Šis jos įnašas — mokslo auklėjimo metodus — yra tuo svarbus, kad: 1. per jį pasiekiamas asmenybės vieningumas, 2. jis sujungia mintį su veiksmu, 3. jis neįieško blogio kaltininkų, bet nurodo paties blogio versmę ir kelius, kuriais jis plinta ir 4. jis pasiūlo būdus ir priemones, kaip sustabdyti vis labiau besiplečiantį chaosą, kuri gimdo iškrypusi žmogaus dvasia.

Už tai negaishinkime brangaus laiko, nagrinėdami įvairias blogio problemas, emocinį žmogaus nesusibalsavimą bei kitus įvairius nesveikumo požymius, bet rimtai susidomėkime vaiku, pažinkime jo plėtos kelius, išmokime sudaryti jam reikalingą aplinką, kuri įgalintų jį sveikai vystytis: ir fiziškai, ir protiniai, ir visuomeniniai, ir tautiniai.

Kaip Montessori, vardan žmogiškumo, energingai stojo į kovą su giliai įsišaknėjusiomis tradicijomis, kurios buvo išskyrusios moterį iš viešojo gyvenimo, kaip ryžtingai jinai ėmėsi spręsti dvasinės vaiko problemas, kurios niekam nebuvo įdomios anais tolimais laikais; taip mes šiandien, vardan tos Lietuvos, susidomėkime tautos ateitimi — mažaisiais vaikais. Dar mažai yra tokių, kurie jais domisi, kaip būsimoji žmogaus kūrėjas, kaip gyvosios lietuviybės pratesėjais. Kol dar nevelu, rimtai susirūpinkime ne vien jaunuoliais, kuriuos laikome tautos žiedu, bet ir vaikais, kurie yra tautos pumpuras. Gerai žinokime, jei pumpuras apvyks, neprasiskleis nei žiedas.

Įvedamas naujas skyrelis — "Vaiko auklėjimas"

Siekiant kuo plačiausiu mastu patarnauti jaunoms motinoms, įvedamas naujas skyrelis "Vaiko auklėjimas", kurį sutiko vesti patyrusi priešmokyklinio auklėjimo specialistė montessorininkė D. Petrutyte.

Jei motinos turi kokių problemų su priešmokyklinio amžiaus vaikais, ar paklausimų, prašome tiesiai rašyti ped. D. Petrutytei Čikagone, o ji, sugrupavusi klausimus, atsakys "Moteryje".

Rašyti šiuo adresu: D. Petrutyte, 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA.

Montessori yra pasakiusi, kad iki šiol parašytos knygos apie vaiko psichologiją prasideda nuo X-jo tomo. Pirmųjų devynių tomų dar niekas neparašė ir kažin ar kada nors jos bus parašytos. Jų uždavinys būtų išryškinti atbūdančio vaiko intelekto paslaptinę veikimą dar prieš pradėdant jam kalbėti; išaiškinti tą nuostabią vidinę kūrybą, kurios dėka vaiko protas nuo nieko pereina į ką nors. Mes nieko negalime pasakyti, kas dedasi vaiko sąmonėje. Mes tik nedrąsiai galime spėti, darydami išvadas iš veiksmų ir išraiškos. Tada, kai vaikas jau pradeda kalbėti, jis viską yra užmiršęs, o pasilieka nuostabi vidinė konstrukcija arba pamatas, ant kurio vėliau bus statomas asmenybės rūmas. Taigi, nors ir labai įdomūs, bet kol kas "pirmieji devyni tomai" pasilieka paties vaiko paslaptimi.

Pasvarstykime dabar bent kaikurių problemas, kurias mažasis vaikas niekieno nepadedamas, turi pats išspręsti. Gimęs kūdikis nieko nežino, nieko neatsimena, nieko nesupranta. Iš šio naujo ir nepažįstamo pasaulio, į kurį jis atėjo, per visas jo jusles, kurios ima veikti, pradeda plaukti šimtai keisčiausių išpūdžių. Garsus psichologas prof. W. James yra taip pasakęs: "Vaiko pasaulis yra tik didžiulis sąmyšis dundesių ir užesių". Jis neturi nė menkiausio supratimo apie laiką, vietą, formą, spalvą bei priežastį. Jis neturi jokio supratimo apie savąją būtį ne tik kaip asmenybės, bet ir kaip fizinės būtybės. Ar mes esame pagalvoję, kaip ir kada vaikas aiškiai supranta skirtumą tarp patirties ir vien tik gyvo tos patirties prisiminimo? Kaip jis atskiria tikruosius nuo išvaizduotų patyrimų?

Maži vaikai dažnai sujaukia tikrovę su netikrove. O suaugę paprastai lyg tyčia dar labiau apsunkina vaiko protą, pasakodami jam nebūtas pasakas, kaip realybę. Ir kiek kartų tie patys suaugėliai skaudžiai baudžia vaikučius, kad jie meluoja. Ne kartą vaiko melo pagrindas yra ne kas kita, kaip prisiminimas labai gyvo sapno, kurio jis dar nepajėgia atskirti nuo tikrojo gyvenimo patirties. Pagaliau ne kartą tenka išgirsti kaip patys suaugę žmonės abejoja sakydami: "Nežinau, ar tik sapnavau, ar tikrai tai buvo?"

Štai kodėl Montessori tvirtina, kad yra labai neišmątinga priešmokyklinio amžiaus vaiko protą, kuris tebėra vystymosi stadijoje, apsunkinti pasakiškais būtybėmis — raganomis, fejomis, nykštukais, slibinais ir pan., kurias jis priima kaip realybę.

Montessori ir pasakos

Labai plačiai pasaulyje yra pasklidusi nuomonė, kad dr. Montessori esanti griežtai nusistačiusi prieš pasakas, kad ji jų nepripažįstanti, jas neigianti. Šiuo atveju, kaip ir daugeliu kitų, reikia pasakyti, jog tie žmonės tikrai girdėjo, kad skambino tik, deja, nežino kur. Žinoma, jei tokie

žmonės atidžiau paskaitytų vieną kitą Montessori veikalą, tuojau suprastų, kur ir dėl ko skambinama ir, kad sklindantieji gandai neturi jokio realaus pagrindo. Paimkime "Advanced Montessori Method" antrą tomą, atverskime 191 psl. ir tuojau išitinkinsime, kad pasakas buvo skaitomos Vaikų Namuose ir kad Anderseno pasakas rekomenduoja pati Montessori.

Kaip nėra dūmų be ugnies, taip nėra kalbų be priežasties. Montessori ne pačias pasakas ir jų reikšmę nuveikia vaikui, bet įsakmiai nurodo, kokio amžiaus jos yra naudingos, o kada jos yra net žalingos ir kodėl žalingos. Pvz., kai 7-8 m. amž. vaikams pasakas yra naudingos ir reikalingos, taip 2-3 ir net 4-5 m. amž. jos yra ne tik nenaudingos, bet aiškiai žalingos. Jų žalingas veikimas neretai palieka pastovius neigiamus išpaudus žmogaus charakteryje per visą gyvenimą: k. a.: baikštumas, nesaikingas perdėjimas ką nors pasakojant, tikėjimas tuščių savo svajonėms ir t.t.

Mažas vaikas, nekalbant jau apie pasakiškus pasaulius, nebūtas esybės, ir taip turi daug problemų ir neaiškumų, kol jis pažįsta tikrovę, kol jis perpranta tikruosius daiktus, jų ypatybes ir jų paskirtį. Ir taip sunkus tikrovės pažinimo darbas, dar labiau yra apsunkinamas pasakomis. Atsižvelgiant į tuos didžiulius uždavinius, kuriuos vaikas turi atlikti nuo pat pirmosios gimimo dienos, apie kuriuos jau esame daug kalbėję, pa-

sofas G. K. Chesterton šitaip yra pasakęs: "Kai mes esame mažučiai mums nereikia pasakų. Pats gyvenimas yra pakankamai idomus. Septynmetį vaiką sujaudina pasakojimas, kad Tomukas atidarė duris ir pamatė slibiną, bet trimetis vaikas taip pat susijaudina tik išgirdęs, kad Tomukas atidarė duris. Paaugėsnis vaikui mėgsta romantiškas pasakas, bet mažieji mėgsta realias pasakas, nes jiems jos yra romantiškos".

Pirmoje vaikystėje (0-6) vaikas turi pakankamai darbo, kol jis sąmoningai supranta savąjį "AŠ", kol jis besąryšinius daiktus sujungia į vieningą visumą — pasaulį, todėl neapsunkinkime to jo darbo neegzistuojančiomis laumėmis, raganomis, slibiniais bei nykštukais, neklaidinkime jo proto pasakodami apie kalbančius gyvulius. Žinokime, kad to amžiaus vaikas viską priima už gryną gryniausią tiesą, už tikrovę. "Jis", anot G. K. C., "visiškai tiki, kad už kampo yra tikras slibinas". Tokiu būdu vaikas yra priverstas eikvoti savo protinę energiją atskyrimui tikrų nuo netikrų dalykų — tą energiją, kuri yra labai reikalinga tuo metu kūrybiniam tikslams.

Nekartą vaikai dėl pasakų ir žiūrėjimo į pasakiškus dalykus yra įstatomi ne tik dvasiniams, bet ir fiziniams pavojams. Kiek vaikų šiandien prisižiūrėję į "Super Man" atsidarę langus bando šokti žemyn ir užsimuš!

Vaizduotės plėtra

Bet kaip be pasakų išsivystys vaiko vaizduotė! — paklausite jus. Vaizduotės pagrindas yra ne pasakas, bet gerai išlavintos jauslės. Ir štai kodėl Montessori kreipia tiek daug dėmesio į galimai geresnį jauslių lavinimą. Žodis vaizduotė aiškiai nurodo, kad turima reikalo su vaizdais, o vaizdai ateina pirmoji eilė iš išorinio pasaulio. Jei Aristotelio posakis: nieko nėra intelekto ko pirmiau nebūvo jauslėse, yra laikomas teisingu, tai dar labiau tai galioja vaizduotės atveju. Kaip gi žmogus su neišlavintomis jauslėmis galės turėti lakią, lanksčią ir gyvą vaizduotę?!

Montessori nuomonė šiuo klausimu yra tokia: "Vaizduotė būtinai turi turėti jauslinį pagrindą. Jauslių auklėjimas paruošia tiksliai daiktų kokybės suvokimui ir tuo remiasi stebėjimas daiktų bei reiškinių, kurie patys prisistato mūsų jauslėms; tatai ir padeda mums iš išorinio pasaulio rinkti medžiagą vaizduotei."

Vaizduotinė kūryba turi ir ne tik, kad neaiškia juslinę paskirtį ar kitaip tariant, tai nėra nežabotas įsivaizdavimo nukrypimas nuo šviesos ir spalvos, garso ir įspūdžių, bet tai yra kūryba, kuri tvirtai laikosi realybės. Kuo tvirtiau vaizduotė laikosi išoriniu sutvortojo pasaulio formų, tuo didingesnį ir vertingesnį bus jos vidiniai kūriniai. Net įsivaizduojant netikrą ir viršžmogišką pasaulį, vaizduotė turi turėti ribas, kurios ir atliepia realybę. Žmogus kuria, bet tik tai pagal pavyzdį anos dieviškosios kūrybos, kurioje jis medžiagiškai ir dvasiškai skendi. (Advanced Montessori Method, Vol. I, p. 248). Kūrybinė vaizduotė negali veikti tuštumoje. Protas, kuris veikia pats iš savęs nepriklausomai nuo tiesos, veikia tuštumoje.

Kiekvienas, kad ir pats fantastiškiausias kūrinys tikrųjų kūrėjų vi-

suomet yra pagrįstas tiksliausiu realių daiktų stebėjimu. Tačiau tie kūriniai, kurie nebeturi ryšio su realybe nėra laikomi kūryba, bet atitrūkimu nuo tikrovės.

Kai jaunasis Leonardo da Vinci panorėjo sukurti slibiną, tai visų pirmiausia jis ėmėsi stebėjimo darbo. Jis labai atidžiai stebėjo visokiausių rūšių baisius roplius bei vabzdžius,

Ilustracija

O. Kirnaitė

kuriuos jis laikė nelaisvėje. Gerai įsistebėjęs ir įkvėpimo pagautas, jis iš kiekvieno tų gyvių paėmė kokią nors kūno dalį ir "idėjo" savajam kūrinui. Išdava buvo tokia, kad šioji "pasakiška pabaisa" buvo tokia realistinė, kad jo tarnas, ją pamatęs, šaukdamas iš išgąscio, išbėgo iš namų.

Montessori laikosi tvirtai tos nuomonės, kad stiprią, lakią ir kūrybingą vaizduotę vaikas galės išplėtoti, jei iki 6 m. amž. jis galės ramiai gyventi realiame pasaulyje, realiai veikdamas, susidurdamas su realiomis problemomis ir realiais jų sprendimais. Geriausia pagalba vaiko vaizduotės plėtotei, tai specialiai paruošta aplinka, kurioje jis galėtų susidaryti tikslų vaizdų atsargas dėka savaimingo (spontaniško) stebėjimo.

Montessori priešinkai dažnai bando jai prikišti, kad josios vaiko prigimties pažinimas esąs perlėkštas ir ji pati sau prieštaraujanti, sakydama, kad jos metodas esąs pagrįstas vaiko stebėjimu, kai tuo tarpu visi žino, kad vaikas paliktas pats sau tuojau pabėga į vaizduotinį pasaulį, į žaidimų pasaulį.

Montessori gerai žinojo šią vaikų ypatybę ir visiškai su tuo sutiko, kad vaikas mėgsta pabėgti iš realiojo pasaulio į fantastinį žaidimų pasaulį. Nesipriešindama faktui — ji niekuomet neuždarė savo akių gyvenimo reiškiniams — ji klausia: bet iš kokio realaus pasaulio vaikas bėga? Atsakymas yra sekantis: iš pasaulio, kurį suaugęs susikūrė tik dėl savęs. Iš pasaulio, kuris tinka tik suaugusių žmonių dydžiui, jų dvasiniams ir fiziniams poreikavimams, jų patogumui ir jų gėrbūviui, jų siekimams ir jų tikslams; iš pasaulio, kuriame viešpatauja suaugusių "greitis" (tem-

Ilustracija
V. Stančikaitė - Abraitienė

sakos pagal Montessori tikrai yra didelė kliūtis priešmokyklinio vaiko amžiaus plėtroje. Jam reikia išsivaduoti iš to didžiulio jį supančio sąmyšio ("big buzzing booming confusion" — W. James), o pasakomis jis lyg tyčia dar labiau padidindamas.

3-4 m. amž. vaiko patirtys yra dar labai ribotos ir dėl to paprasčiausi dalykai, vaizdai bei garsai dažnai jam atrodo nepaprasti, kažkaip paslaptingi ir nuostabūs. Garsus anglų rašytojas, poetas, politikas ir filo-

• SOCIALINĖS PROBLEMOS

SENATVĖS PENSIJOS KLAUSIMAS KANADOJE

SOFIJA BUTKEVIČIENĖ

Senatvės pensijos istorija Kanadoje nėra sena, ji siekia praėjusį maždaug tik 35 metus. Iki 1927 m. Kanadoje nebuvo duodama jokios senatvės pensijos, išeinant iš liberalistinės santvarkos supratimo. Vadinas, laisvas individas yra pats atsakingas už savo darbą, pragyvenimą ir apsirūpinimą senatvėje.

Pensijų klausimas buvo opus jau 20 šimtmečio pradžioje. Jis buvo svarstomas Kanados parlamente 1906-7 m. Valdžios rūpesniu buvo suorganizuoti įvairūs komitetai studijuoti senų žmonių būklę atskirose provincijose ir duomenis pateikti specialioms federacinės valdžios komisijoms sudaryti pensijų įstatymo projektus. Tie komitetai pateikė daug rezoliucijų, kuriose buvo griežtai pasisakyta, kad senatvės pensijos įvedimas krašte yra būtinas ir reikalingas. Komisijos jau tuomet siūlė, kad toks įstatymas būtų prarastas federalinės valdžios organų.

1925 m. Kanados parlamentas pasiūlė priimti senatvės pensijos įstatymo pravedimą senatui patvirtinti, bet šis jį atmetė. Senatvės pensijos reikalu valdžios sluogsnuose buvo dirbama ir toliau ir galop 1927 m. parlamentas ir senatas priėmė senatvės pensijos įstatymą.

Buvo vadovautasi principu, kad ji mokama tik tiems, kas jos yra reikalingas. Toks nepilnai sureguliuotas įstatymas veikė iki 1952 m. Bet pensija buvo labai maža, ir iš jos beveik buvo neįmanoma pragyventi, jei kas neturėjo pagalbinių lėšų. Tą mažą pensiją gavo labai maža grupė žmonių, nes to įstatymo interpretacija ir viešojo visuomenės nuomonė, kam pensija yra reikalinga ir kam ne, buvo labai nevienodai nustatoma įvairiose Kanados provincijose.

Betkoks platesnio masto pensijos pasiūlymas ar jos patobulinimas buvo su tiktais griežtu federacinės valdžios pasipriešinimu. Tada išsivyravusi filosofija buvo tokia: 1. kiekvienas laisvai tvarko savo gyvenimą ir savo sutaupytais pinigais užsitikrina sau senatvėje saugumą, 2. gyvenimas grindžiamas asmeniškum ir individualiu nepriklausomumu.

pas), pagaliau iš tokio pasaulio, kuriame į vaiką žiūrima kaip į tvarkos ir ramybės ardytoją, kur jis yra nuolat ujamas, baramas ir mokomas. Todėl, turint visa tai galvoje, pagal Montessori, visai nenuostabu, jei vaikai trokšta pabėgti, pasišalinti iš tokios jį slepiančios tikrovės ir trokšta persikelti į vaizduotinį pasaulį, kurį jis savo nuožiūra gali tvarkyti ir valdyti.

Tačiau sudarius vaikui tikrą, pagal jo reikalavimus pasaulį, jis tuojau apsimsta ir mielai jame gyvena nerodijdamas jokio noro iš jo pasišalinti.

Pirmoje eilėje ne pasakų reikia vaikui, bet aiškaus ir tvirto tikrovės pažinimo. Mažam vaikui pati tikrovė dažnai yra kaip pasaka, kol jis pajė-

Tarptautinė ūkinė ir politinė konjunkūra pažeidžia individo saugumą. Užėjusi tarptautinė

krizė ir 1930 m. ūkinė depresija pakeitė liberalistinę filosofiją kita kryptimi. Tuomet žmonės patyrė, kad gali būti ir tokios gyvenimo aplinkybės, kad atskiras žmogus lieka bejėgis užsitikrinti sau ir savo šeimai pragyvenimą ir senatvės saugumą. Esti ir tokių aplinkybių, kad ekonominė ir politinė tarptautinė padėtis trukdo žmogui susidaryti sau pakankiamą gyvenimo stovį. Šiuo atveju jau nėra paties žmogaus nesugebėjimas apsaugoti save nuo senatvės nedarbingumo. Šios nepalankios individui sąlygos yra išsuktos šio modernaus industrializacijos pasaulio. Žmogus lieka bejėgis prieš šią jėgą aprūpinti save, savo šeimą ir apsirūpinti sau senatvę. Todėl ir visuomenės filosofija individo apsirūpinimo atžvilgiu pasikeitė kita kryptimi: žmogaus gyvenimas paliko priklausomas nuo kitų susidariusių tarptautinių ekonominių neatkaidų. Socialinės apsaugos senatvės reikalas liko gyvybinių klausimų modernioje pasaulyje.

Kaip apsaugoti žmogaus gyvenimą nuo išsiūbavusios modernios industrializacijos? Stengiamasi padėti senam žmogui likti ilgiau produktyviu. Sudaryti tokias darbo ir gyvenimo sąlygas, kad senėjantis žmogus jaustų, kad dar jis yra reikalingas gyvenime. Suteikti jam galimumą užtikrinti bent dalinai jo senatvę.

Naujas ir vienodas senatvės pensijos įstatymas pradėjo veikti nuo 1952 m. sausio 1 d. Prieš jį paskelbimą buvo daug vargo ir laiko sugaišta, kad federacinė valdžia prisidėtų prie socialinės apsaugos reikalo. Diskusijų ir argumentų buvo daug prieš ir už įstatymą. Buvo siūlyta, kad senatvės pensijos būtų mokamos iš valstybės išdo arba iš bendrų įnašų, kurie bus surinkti iš darbininkų, tarnautojų tam tikrų mokesčių pavidale. Galvota, kad toks mokesčių mokesčias išvystys Kanados produkciją. Tuo pačiu metu buvo studijuojama socialinės apsaugos įstatymai Britanijoje, Australijoje, N. Zelandijoje, kur šie įstatymai prarasti žymiai anksčiau ir tobuliau, negu Kanadoje. Rasta, kad tuose kraštuose vienas trečdalis visų socialinės globos išlaidų buvo paskirta senatvės pensijų išmokėjimui ir maždaug tiek pat vaikų socialinei globai. Tuo tarpu Kanadoje

gia suprasti priežastis ir jų pasekmes. Patys paprasčiausieji dalykai mažam vaikui sukelia didžiausią susidomėjimą ir nuostabą, pvz., daiktai krinta, pūkelis skraido, ugnis dega ir degina, dūmai kyla augstyn, garas sklinda, veidrodis atspindi daiktus, kempinė sugeria vandenį, vėjas judina daiktus, vanduo virsta į ledą, lietus ir sniegas krinta iš "dangaus", daiktai meta šešėlį ir t.t. Tokie ir panašūs dalykai mūsų nedomina ir mes juos paprastai žiūrimė be jokios minties, bet visai kitaip yra su mažu vaiku — jis trokšta tuojau pat gilintis, tyrinėti ir suprasti santykių tarp priežasčių ir jos pasekų. Tačiau, kaip mielai mes jam pasakojame pasakas, taip dažnai labai šaltai mes jį atstumiamė kaip tikrovės tyrinėtoją.

vienas trečdalis pinigų buvo išmokėta vaikams, bet labai maža dalis paskirta seneliams.

Įvairios socialinės globos institucijos vėl pradėjo ruošti programas, rinkti duomenis apie esamų senų žmonių būklę. Nauji medicinos išradimai ir patobulinimai prailgino žmogaus amžių apie dešimtį metų. Vidurkis žmogaus amžiaus kasmet didėja ir ateityje didės. Todėl didės ir išlaidos, kurios liečia žmogaus pragyvenimą senatvėje.

Antras veiksnys, tai ekonominiai duomenys. Ar šalyje didės beturčių skaičius, ar žmonės bus pajėgūs senatvėje save aprūpinti, gaudami gerus atlyginimus. Valstybės išdas priklauso nuo žmonių darbo įnašų. Jei žmonių uždariai krinta, išdas mažėja. Valstybė yra visuomet suinteresuota, kad žmonės daug uždirbtų. Bedarbiai valstybės išdo niekuomet nepapildo, bet jį išsekvoja. Jei kraštas turi dideles minias bedarbių, jis nepajėgs mokėti nė senatvės pensijų.

Žmogaus teisės Kanados konstitucijoje. Remiantis visais žmogaus laisvės principais: darbo, judėjimo, spaudos, žodžio, religijos, politinių įsitikinimų, buvo įvesta viena dabiems lytims senatvės pensija. Iki depresijos Kanados federacinė valdžia nebuvo įtraukta į betkokią socialinės globos problemas ar programas, nes pagal Britų Šiaurės Amerikos aktą socialiniai reikalai buvo pavesti provincijoms tvarkyti.

Provincijos pačios turėjo nešti sunkią našą, o jos neturėdamos pinigų, nepajėgė pradėti mokėti senatvės pensijų. Depresija privertė federalinės valdžios organus iėiti į socialinės apsaugos programą dėl tuomet susidėjusių ekonominių ir socialinių priežasčių. Kanados visuomenė taip pat daug prisidėjo prie senatvės pensijos įvedimo. Žmonės pasidarė jautresni seneliams. Kol dar industrializacija nebuvo taip išsivysčiusi ir Kanados gyvenimas buvo pagrįstas daugiau namų pramone, senas žmogus buvo visur ir visuomet reikalingas, o ypatingai šeimoje. Jis padėjo dirbti laukuose, namų ruošoje ar prižiūrėjo vaikus.

Depresijoje žmonių santaupos žuvo. Vaikai apleido ūkius ir išėjo į miestą dirbti fabrikuose. Tėvai neišgalėdami apdirbti laukų, pardavė ūkius ir persikėlė gyventi į miestus. Gyveno iš santaupų, bet neilgai, nes neturėjo jokių papildomų pajamų. Daugelis jų nepajėgė prasimaitinti ir kreipėsi į privatinės socialinės globos įstaigas, kad jiems padėtų. Bet tos įstaigos nepajėgė jų išlaikyti, nes iš žmonių surinktos aukos buvo labai menkos.

Žmonės pradėjo galvoti, kad šalia komforto, liuksuso, dalis žmonių neturi senatvėje minimalinių žmoniškų pragyvenimo sąlygų. Neatsižvelgiant ar žmogus stengėsi taupyti, ar kiti veiksniai jam tai sukliudė, žmoniškumas reikalauja padėti senam žmogui užbaigti šio gyvenimo kelionę. Valdžia turi apsaugoti minimalinę žmogaus teisę gyventi ir senatvėje ir jiems pagalba turi būti duodama iš valstybės išdo.

Senatvės pensiją gauna kiekvienas Kanados pilietis, sulaukęs 70 m. amžiaus, o emigrantas, išgyvenęs šiam krašte 10 metų. Iš darboviečių gaunamos pensijos po 25 metų darbo neklud gauti valstybine pensija, kurios dydis šiuo metu yra \$65 mėnesiui.

Paliege, našlės ir kiti nedarbingi žmonės gauna savivaldybių pašalpas.

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

Vasario 16 d. minėjimas

Vašingtone, D.C.

Nedidelė Vašingtono lietuvių kolonija turėjo progos net tris kartus švęsti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventę.

Vašingtono Amerikos Lietuvių draugija, kurios pirmininkė yra Barbara Darlys, Vasario 16 dienos minėjimą suruošė vasario 11 d. Ryte, šv. Mato katedroje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos. Turiningą pamokslą pasakė didelis lietuvių draugas, katedros rektorius Mrgs. Cartwright sveikindamas atsilankiusius į pamaldas lietuvius, nupasakodamas sovietų užgrobtos Lietuvos tragediją, jos išblaškytų po platųjį pasaulį sūnų ir dukterų lūkesčius atgauti nepriklausomybę. Katedroje prie didžiojo altoriaus stovėjo Lietuvos trispalvė vėliava, lietuviams buvo rezervuotos pirmosios eilės suoluose. Po Mišių, iškilmingai vargonams grojant lietuviai sugiedojo Lietuvos himną. Paskui sekė priešpiečiai puošniame Vašingtono viešbutyje. Vaisių metu kalbas pasakė Pensilvanijos kongresmanas W. Rhodes ir dr. S. Bačkis. Susirinkusieji priėmė rezoliuciją, kuri buvo įdėta į Congressional Record.

Antrasis iškilmingas minėjimas buvo vasario 16 d. Lietuvos pasiuntinybėje, į kurį atsilankė apie 400 svečių. Čia buvo vašingtoniečiai, iš toliau atvykę lietuviai ir delegatai, kurie Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 44-tos sukakties proga lankėsi pas JAV prezidentą Kennedy, daug Amerikos augštųjų valdininkų, dvasiškų, svetimų valstybių ambasadorių, žurnalistų ir t.t. Du didieji Vašingtono dienraščiai atspausdino straipsnius, aprašydami priėmimą Lietuvos pasiuntinybėje, ten buvusią lietuviškų lėlių parodą, lietuviškus valgius ir t.t. Ypatingai įdomus buvo "The Washington Post" laikraščio straipsnis, kuriame korespondentė aprašo kaip buvę kaimynės dalinasi išpučiais užsimezgiusios jų pažinties prieš 20 metų, kada jos vežiojo savo mažus sūnus vežimėliais Vašingtono parke. Viena iš jų tai Department of State sekretoriaus žmona ponia Dean Rusk, antroji ponia Kajeckienė.

nė dabartinio Lietuvos pasiuntinybės charge d'affaire žmona. Laikraštyje taip pat atkreipiamas dėmesys į lietuvačių gražius tautinius drabužius.

Trečiasis šventės minėjimas buvo suruoštas vasario 17 d. Vašingtono šeštadieninės lietuviškos mokyklos mokytojų ir mokinių. L. Dambriūnas pasakė šventei pritaikintą kalbą, mokiniai pašoko pora tautinių šokių, padainavo, padeklamavo. Jaukiai praėjo pora valandų toje mažoje lietuviškumo salėje, kurioje auginami būsimieji mūsų susipratę lietuviai. Mokyklą lanko 13 mokinių, nesigailėdami laiko ir pastangų ten mokytojauja Tautvydienė ir Aistienė.

Vasario 16 dieną taip pat minėjo JAV senatė ir atstovų rūmuose. Ta proga atstovų pasakytos kalbos įrašytos į Congressional Record. G. K.

Pabaltiečių Moterų Tarybos atstovių suvažiavimas Niujorke

Paminėti 15 metų sukaktį nuo Pabaltiečių Moterų Tarybos įsteigimo Niujorke, JAV-bėse, iš Amerikos ir Kanados visų trijų Pabaltijo pavergtų tautų atstovės balandžio 30-31 d. susirinko Niujorke Laisvųjų Baltų namuose posėdžiams.

Pirmininkavo L. Biliukienė. Į prėdiumą pakvietė visų trijų tautybių pirminkės ir Kanados atstovė E. Butkevičienė. Pirm-kė painformavo apie Pabaltiečių moterų veiklos būdus ir siekimus. Visa PMT veikla sukasi apie šiuos tris klausimus:

1. Pabaltiečių moterų vienijimasis.
2. Emigracija ir vyr. būstinės perkėlimas į Niujorką.
3. Užmezgimas santykių su tarptautinėmis organizacijomis.

PMT tikslas yra sujungti pabaltietes moteris: kovoti už atgavimą savo pavergtų kraštų laisvės ir nepriklausomybės; išlaikyti tautinę kultūrą; palaikyti pabaltiečių solidarumo dvasią ir draugiškumą jaunosios kartos tarpe; gerinti sąlygas pabaltiečių pabėgėlių tarpe ir visur kelti ir garsinti pabaltiečių moterų veiklos šūkius, kaip "Tiesa yra mūsų ginklas".

Vasario 16 gimnazijos, Vokietijoje, mažosios šokėjos

1949 m. kovo 11 d. PMT įstojo į General Federation of Women's Clubs, kuri atstovauja 64 tautas ir turi apie 12 mil. narių.

Mall Jurma skaitė referatą "Moteris už geležinės uždangos". Moteris ten turi visas lygias teises su vyrais, tik vyrus iššūdžius ar deportavus, Estijoje ir visame Pabaltijyje visus sunkiausius darbus žemės ūkyje, pramonėje ir statyboje atlieka moteris. Atrodo, kad Estijoje vyrų likę visai nedaug — vyresnioji karta deportuota, iššūdyta ar palieję, o jaunieji atlieka karo prievolę.

Valda Aldzeris, latvių delegatė, jaunosios kartos atstovė, skaitė antrą referatą: "Baltijos moteris laisvajame pasaulyje". Duodama statistinius duomenis, ką studijuoja jaunuomenė, ji pranešė, kad latvių studentai daugiausia pasirenka mediciną ir humanitarinius mokslus. Ji paminėjo pasižymėjusias latves — viena jauna latvė, baigusi teisių mokslus dabar paskirta vadovauti "Claims Bureau" prie Atroney General, Niujorke. Mokyty latvių moterų veikimas apima daugelį sričių, švelnindamas negatyvias įtakas, veikiančias latvių išeivius.

Juta Kurma, estų atstovė, kalbėjo už ka kovojo jų moteris, būtent: išlaikyti savitą estų kultūrą, nedaryti kompromisų estų laisvės klausimu; saugoti estų šeimos tradicijas ir ginti tėvų autoritetą. Belstis į tarptautinių org-jų ir tautų sąžinę dėl Pabaltijo tautoms padarytos skriaudos ir bandyti savo atstoves pravesti į laisvą tautų šeimą.

Kanada atstovavo: E. Butkevičienė, V. Judzentavičiūtė ir E. Jurkevičienė. E. Butkevičienė apibūdino pabaltiečių veiklą Toronte, Kanadoje. Moteris prisideda prie birželio 14 įvykių minėjimo, skleidžia brošiūras apie bolševikinę okupaciją Pabaltijyje kanadiečių tarpe. Daug dirba ir kultūrinėje srityje, ruošdamos parodas, koncertus, paskaitas bei susiartinimo pobūvius.

E. Jurkevičienė jautriai supažindino atstoves su pabaltiečių veikla Kanadoje.

Vasario 16 Dienos minėjimas Lietuvos pasiuntinybėje Vašingtone. Iš kairės į dešinę: E. Jurgėlaitė, A. Michelevičiūtė, V. Zubkienė, Dean Rusk — Department of State sekretoriaus žmona, jos duktė, O. Kajeckienė — Lietuvos atstovo žmona, A. Svolėytė ir R. Krivickaitė — Penkiūnienė.

Carnagie salėje suvažiavimą pasveikino dr. A. Trimakas, V. Sidzikauskas, L. Šimutis ir Budreika.

Buvo nagrinėta dar daug svarbių klausimų. Svečių tarpe buvo p. Wilson, kuri pati pergyveno komunizmo žiaurumus Seoulo mieste, Korėjoje. Finansškai org-ja stipriai stovi.

Sekmadienį įvyko lietuvių moterų klubo metinis susirinkimas, kuriame dalyvavo B. Navickienė iš Vašingtono, atstovės iš Filadelfijos, Peterburgo ir Waterbury.

Adelaidės LK Moterų dr-jos skyrius

Kovo 4 d. Adelaidės LKM dr-ja neteko didelio savo ramėjo ir dvasios vado kun. J. Kungio. Ilgos ligos iškankintas šv. Kazimiero šventėje jis iškeliavo į amžinybę.

A.a. kun. J. Kungio pastangomis buvo įrengta Adelaidėje pirmoji Australijos žemyne lietuviška koplyčia su paprastos bažnyčios teisėmis; prie jos Lietuvių Katalikų Centras. Jau antri metai kas sekmadienį čia skamba "Pulkim ant kelių", "Marija, Marija" ir kitos lietuviškos giesmės. Lietuviai vis labiau ir labiau pamėgsta šią šventovę. Ir kaip jos nemėgsi, juk čia taip jauku, taip sava. Trijų kryžių altorius, šv. Kazimiero relikvija, statula, lietuviška ornamentika žavi savuosius, stebina kitataučius.

Adelaidės Kat. Moterų dr-jos veikla yra tampriai susijusi su šv. Kazimiero koplyčia. Atsiradus koplyčiai, ir kat. moterų veikla pasidarė intensyvesnė, įgavo daugiau prasmės. Rengiant koplyčią ir remontuojant LK Centro rūmus bei tvarkant aplinką — narės su dideliu nuosirdumu ir susipratimu prisidėjo tiek savo darbu, tiek pinigais. O ir dabar pats didžiausias draugijos uždavinys telkti pinigus bažnyčios ir LK Centro skoloms mokėti, naujam inventoriui įsigyti.

Apie lietuvišką koplyčią pradėjo spiestis ne tik pavieniai žmonės, bet ir organizacijos; Kat. centre įsikūrė savitgalio mokykla, skaitykla, biblioteka ir kt. institucijos. Palaikymas ryšių su organizacijomis ir institucijomis, bendradarbiavimas bei talkinimas kat. moterims pasidarė antruoju taip pat labai svarbiu uždaviniu. Teko nugirsti, kad šiais metais uoliai buvo lankomi ligoniai, teikiamos pašalpos gausioms ir mažiau pasiturintioms šeimoms. Ši kilnų darbą organizavo ir vykdė valdybos narė G. Opulskienė.

Paskutiniųjų metų laikotarpį "Tiesos ir Meilės" tarnyboje ypač daug pasidarbavo pati skyriaus pirm. A. Uldukienė. Tai darbštumo ir pasiaukojimo pavyzdys. Prisimenu, kai prieš gerą pusmetį A. Uldukienė perimdama pirm-kės pareigas, būdama jauniausia valdyboje, kukliai pasisakė, kad ji neturinti tinkamo patyrimo ir kažin ar sugebėsianti eiti šias pareigas. Tačiau teisingai supratas Kat. Mot. dr-jos idealas ir pastangos jį taikinti nors ir drumzliname kasdienybės gyvenime, daug daugiau davė organizacijai negu betkokia gyvenimo patirtis. Visada ir visiems draugiška, visada pasiruošusi padėti, tačiau santūri, net ir painiose situacijose nesikarščiuojanti pirm-kė daug prisidėjo prie aštriai statomų klausimų išsprendimo bei dr-jos pasiimtų darbų atlikimo. Kada tik savaitgaliais užsukti į LK Centro rūmus, visada rasi A. Uldukienę ten besidarbuojančią. O darbo marios... tik darbininkių mažą.

A. St.

Kanados Lietuvių Katalikų Moterų Dr-jos atstovių suvažiavimas

įvyks Toronte gegužės 19-20 d. Nekaltai Pradėtosios M. Marijos seserų vedamuose Lietuvių Vaikų Namuose, 57 Sylvan Ave, Toronto 3, Ont.

Šeštadienį, gegužės 19 d., 9 val. ryto pamaldos šv. Jono Kr. bažnyčioje, 941 Dundas St. W., Toronto. Po pamaldų ten pat pusryčiai skyrių atstovėms ir svečiams. Po pusryčių atstovės ir viešnios renkasi Lietuvių Vaikų Namuose darbo posėdžiams. Ten pat bus ir pietūs. Be kitų organizacinių darbų bus renkama ir nauja Centro Valdyba.

Sekmadienį, gegužės 20 d., 11 val. ryto iškilmingos pamaldos suvažiavimo atstovėms ir abiejų Toronto skyrių narėms. Po pamaldų agapė, kurios metu dalyvėms kalbės viešnia iš Vašingtono p. Ona Bačkienė. Prelegentė prieš porą metų atvykusi iš Eurpos, gerai pažįsta ne vien lietuvių, bet ir Europos katalikų moterų gyvenimą.

Pamaldose ir agapėje prašomos dalyvauti ne vien narės, atstovės, bet ir visos moterys, kurios domisi organizuota lietuvių katalikų veikla.

Centro Valdyba

Tillsonburgo, Delhi ir Simcoe lietuviškos moterų tabako ūkyje ir visuomenėje

"Jei neturi šeimnininkės — nepirk tabako ūkio!" Šis posakis iškelia moters pareigų svarbumą ūkininkų tarpe. Ji atrodo tokia maža laukų platybėje, nemoka jų arti, nei grūdų į dirvą berkti, bet jos laukia daugybė mažesnių darbų namuose ir už namų.

Lietuvės moterys ūkininkės pasižymi nepaprastu darbštumu. Apsilankius kad ir kukliai atrodančioje sodyboje, užėjus vidun į gyvenamą namą, visur pajusi jos sielą. Jos mėgsta švarą, kurią palaikyti kaime yra sunkiau, kaip mieste. Mėgsta geles — visur galima pastebėti gražių kambarinių gėlių. Lietuviškas vaišingumas čia gražiai išsi-

laikęs; jei svečias geru laiku pataikys, pas kaikurias bus pavaišintas šviežia rugine duona, lietuvišku sūriu, saldžiu sviestu ir kitais namuose gamintais produktais.

Be visų — vien tik moteriškų pareigų, dažnai tenka joms bėgti į talką ir prie tabako. Kurių jėgos leidžia, pavarą padeda daigus rauti šiltnamyje, vėliau talkininkauja kaupime, kaikiuros net riša lapus derlių nuimant.

Nors mažai yra liuoslaikių, bet, kiek sąlygos leidžia, juos skiria visuomeninei veiklai. Vienintelė jų lietuviška organizacija — Lietuvių Katalikų Moterų draugija, kuriai priklauso dauguma ūkininkių. Dažniausiai sekmadieniais po pamaldų, savos bažnytelės pastogėje jos renkasi pasitarimams, daro susirinkimus. Per šią organizaciją jos stengiasi padėti visiems, kiek gali. Lanko ligonius, rūpinasi savo bažnyčios puošimu, ruošia pobūvius, kad gautais iš pelno pinigais galėtų paremti lietuvišką spaudą ir pašalpinę organizaciją. Yra išsiuntusios nemažai siuntinių į Suvalkų trikampį. Išijungusios į šią veiklą visos yra susipratusios lietuviškos: Kanadoje gimusios, seniau į šį kraštą atvažiavusios ir naujos ateivės. Trys narės gražiai veda šeštadieninę mokyklą Delhi miestelyje, paaugodamos daug brangaus laiko ir jėgų mūsų vaikučiams.

Organizacinė veikla pajavairina gyvenimą, atitraukia mintis nuo kasdienių rūpesčių ir duoda progos geriau pažinti vienoms kitas. Moterys jungiasi į vienatę bendram tikslui — padėti pagalbos reikalingam, įnešti pragiedrulių į visos apylinkės gyvenimą, praturtinti savo sielą gražiomis idėjomis ir darbais.

Vietinė KLK Mot. dr-ja kviečia visas čia gyvenančias moteris įstoti į šią organizaciją. Kiekviena nauja narė — didelis džiaugsmas visoms šiai draugijai priklausančioms ir gražiai bendradarbiaujančioms. Mes laukiame jūsų visų ir nuosirdžiai kviečiame į savo tarpą!

Vasario 16 gimnaz., Vokietijoje, tautinių šokių grupė su mokyt. E. Tamošaitiene

DIPL. AGR.

E. GIMBUTIENĖ - KORSAKAITĖ

Ji gimė 1894 m. vasario 13 d. Šlavėnų dvare, Anykščių valsčiuje, Utenos apskr. Diplomuota agronomė mokytoja. 1911-17 m. studijavo agronomiją Maskvoje Augštuosiuose Golicino žemės ūkio kursuose ir P. Razumovo žemės ūkio akademijoje. 1928 m. gavo pirmąjį Dotnuvos Žemės ūkio akademijos diplomą. Genetikos srityje specializavosi Swalefe Švedijoje ir Vilmorene Prancūzijoje sėklininkystės įstaigose.

1926-40 m. Augštesniosios sodininkystės ir daržininkystės mokyklos mokytoja Kaune, 1940-41 m. – Vilniuje. Ji buvo Lietuvos Moterų Tarybos atstovė tarptautiniuose kongresuose: 1930 m. Vienoje ir 1931 m. Wellesley, Mass., JAV. Nuo 1934 m. dirbo Lietuvos Skaucių sąjungoje. Nuo 1949 m. gyvena JAV-bėse. Išspausdino apie faktus ir teorijas šių dienų genetikoje, Kosmos 1935 m., Augalų genetika 1936 m., Daržovių sėklininkystės vadovėlis 1942 m.

Bendradarbiavo Ūkininko Patarėjyje, Naujoje Sodyboje, Moteryje ir Pasulyje, Skautybėje, Skautų Aide, Mūsų Vytyje, Lietuvių Enciklopedijoje ir išeivijoje, Kanadoje, leidžiamame "Moteris" žurnale.

Turi didelį žinių bagažą ne vien apie Lietuvos augmeniją, bet ir labai daug folklorinių žinių, surištų su liaudies medicina, netolima tautos istorija ir lietuviška kultūra. Jos straipsniai yra įdomūs ne vien pasiskaitymui, bet turi ir mokslinę vertę pažinti lietuvių tautos realią buitį prieš nepriklausomybės ir laisvės metų laikais.

Viešnia iš Australijos

Veik metus viešėjusi JAV-bėse ir Kanadoje pas savo sūnus ir susitikusi daugybę savo bičiulių bei pažįstamų p. K. Garbaliuskienė šį pavasarį grįžo atgal į Australiją. Prieš išvykstant jai į Adelaidę, kur yra įsikūrusi, teko iš jos išgirsti mus dominančių žinių apie lietuvių Australijoje.

Visoje Australijoje lietuvių yra apie 20.000. Adelaidėje — 1.500. Šeimos yra gana gerai įsikūrusios, beveik visos turi nuosavus namus. Dažnai dirba ir moterys. Daug jaunimo baigia augštuosius mokslus. Esama ir mišrių šeimų, bet vaikus leidžia į lietuvišką šeštadieninę mokyklą.

Pasiteiravus kaip kalba jaunimas, gavosi išpušis panašus kaip Amerikos žemyne — jaunimas moka lietuviškai, bet tarpusavyje kalbasi angliškai, nes prie tos kalbos yra geriau pripratę mokyklose ir jiems lengviau išsireikšti.

Veikia Liet. Katalikių Moterų dr. ja. Bet anksčiau įsikūrusi yra Liet. Moterų sekcija prie LB-nės Adelaidės apylinkėje. L. Moterų sekcija šią vasarą atšventė savo dešimtmetį. K. Garbaliuskienė taip pat yra narė, kaip ir dauguma moterų.

Šio sambūrio tikslas: ligonių lankymas, ypač viengungių, buvo labai svar-

bus kūrimosi pradžioje. Šelpiami lietuviai ligoniai ir Vokietijos sanatorijose. Remiamos bėdon patekusios šeimos bei jaunimo org-jos. Sekcija turi švietimo būrelį, kurio tikslas yra globoti jaunimą.

Adelaidėje yra neblogi nuosavi Lietuvių namai, kuriems pristatomas frontas. Vykstant darbams savaitgaliais moterys paruošia maistą darbininkams. Ištikrųjų Moterų sekcija irgi yra Lietuvių namų šeimininkė. Namais naudojasi šeštad. mokykla, skautai, sportininkai. Moterų sekcija turi savo kambarį. Lietuvių namai turi savo kalendorių, pagal kurį skirstomos patalpos ir jų naudojimas. Kiekviena org-ja turi po du parengimus per metus.

Moterų sekcijos pirm. E. Reisonienė.

Skirtumas tarp Amerikos ir Australijos gyvenimo yra. Amerikoje gyvenimas yra turtingesnis. Australijoje viskas vyksta lėtesniu tempu. Socialinis aprūpinimas Australijoje, įskaitant ir gydymą, yra daug geresnis. Australijoje nėra banditų bei gengsterių, nuo ko taip kenčia Amerika.

Amerikoje akysna krinta gėlių stoka. Australijoje gausiau įvairių gėlių žydinčių ištisus metus. Prie kiekvieno namo yra vaisių sodas, kas suteikia namams jaukumą ir žavumą. O. G.

Danutės Lipčiūtės-Augienės trijų veiksmy scenos vaidelis "Žvaigždė" pastatytas kovo mėn. Chicagoje Marquette Parko Lituanistinės mokyklos mokiniams. Veikalėlių režisavo Z. Kvelaitytė-Visockienė, idėjusi daug pastangų ir talento, kiek galima pasiekti iš jauno amžiaus vaidilų.

Dekoracijas piešė dail. J. Daugvila, kostiumus pritaikė dail. V. Balukienė. J. Vilkaitės paruošti plastiški šokiai puikiai pagyvino visą pastatymą.

J. Narūnė-Narutavičienė išleido "Gintarėlę" "Ambarita" anglų kalba. Ilustravo V. Stančikaitė-Abraitienė.

V. Kralikauskienė-Ramunė paruošė spaudai novelių rinkinį. Esama jau spausdintų ir naujai parašytų novelių.

Dr. J. Deveikė praėjusią vasarą pasisekė gauti Pirmojo Lietuvos Statuto originalų tekstą. Dabar baigiami paruošti vertimai. Lietuvos Statutas sudomino Vakarų Europos istorikus ir nekantriai laukiama veikalo pasirodymo.

Vyr. sk. Ona Zailskienė vadovavo skautų radijo valandėlei kovo mėn. Buvo perduota Kaziuko mūgės atidarymo operetė.

Moterys garsina Lietuvos vardą lankydamos įvairiose ligoninėse pamirštus ligonius. Ne viena amerikietė atkreipė dėmesį į šį kilnų darbą paskelbtą dienraščiuose Daughters of Lithuania vardu. Draugijai vadovauja E. Diminskienė.

Aldona Kepalaitė suruošė pianino koncertą-debiutą New Yorke, Carnegie Recital Hall, koncertą palankiai vertino didžioji New Yorko spauda.

Muz. G. Gudauskienė apsigyveno Californijoje. Los Angeles lietuvių kultūros klube skaitė paskaitą: "Lietuvių liaudies dainos ir jų įtaka į mūsų kompozitorių kūrybą."

Solistė Janina Liustikaitė koncertavo Los Angeles mieste lietuviams šv. Kazimiero minėjime.

Dail. A. Tamošaitienė dėstys gobelenų audimo meną ir techniką š.m. gegužės-birželio mėn. Ontario Agronomijos kolegijoje, Guelph, Ont. Kanadietės moterys audėjos parodė didžiausią susidomėjimą gobelenų kilimų audimu. Dviem kursų pamainom jau užpildytas klausytojų sąrašas.

A. Uldukienė Australijos LK Moterų draugijos Adelaidės skyr. pirmininkė

LIETUVISKI BUTAI SVETIMUOSE KRAŠTUOSE

ANASTAZIJA TAMOŠAITIENĖ

Lietuvybės išlaikymo ir puoselėjimo yra labai daug ir įvairių galimybių. Vienos jų teoretinės, antros visai gyvenimiškos. Lietuvių kalbos klausimas nuolat spaudoje keliamas, bet bemaž pamirštama lietuviška aplinka mūsų butuose.

Žvilgtelėjus į šio klausimo kilmę pamatysime, kad senovėje kaime, kur lietuvių gyventa, vienas ilgiausiai išsilaikiusių lietuviybės pradų buvo savoji tautodailė. Tyrinėjant mažlietuvių ar vilniečių gyvenamas sritis daugelyje vietovių jau buvo pamiršta sava kalba, bet lietuvių liaudies dailės būta giliai įleidus savašias šaknis. Vietinė kaimo trobesių statyba, jų puošmenos, koplytstulpiai, baldai, audiniai ir visos kitos sodžiaus dailės sritys pasilikusios dar pirmąsias iš labai gilių senovės. Protėvių kalba ten buvo pranykusi, bet tautodailė ilgiausiai pasilikusi ir net labai branginama, kaip senolių palikimas.

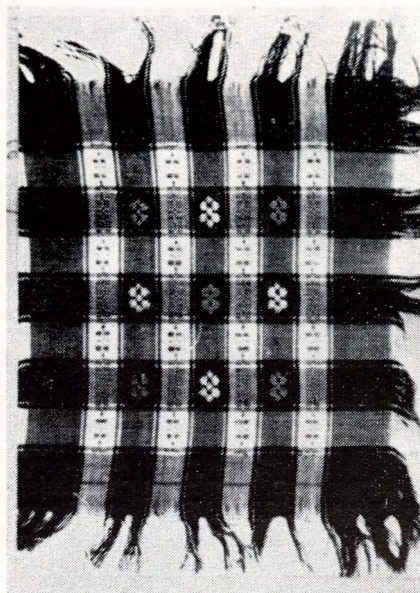
Remiantis pastaruoju dėsniu ir dabar išievojį be kalbos reikėtų kreipti kuo didžiausią dėmesį į savąjį meną, tautodailę ir į bendrai lietuvišką buto aplinką.

Kalbant apie mūsų namų vidaus įrengimą ir papuošimą, susiduriame su dviem dalykais — grožiu ir neskonin-gumu. Pirmoje eilėje reikėtų žiūrėti estetinio buto įrengimo, kad būtų išlaikytas paprastas ir gražus stilius, an-tras dalykas — tai lietuviškumas.

Nebūtinai žiūrėti visai kraštutiniai, t.y., kad mūsų butai būtų įrengti galu-tinai išlaikyti lietuvišku stiliumi. Be abejonės, lietuviai architektai galėtų labai idomiai suprojektuoti ne vien lie-tuviškus namus iš oro, bet ir visą vi-daus įrengimą pagal senovės sodiečių grįčias ir seklyčias, su mediniais bal-kiomis, persvaromis, stulpais, su visais senovės baldų konstrukcijos lietuviš-kais bruožais ir jų puošmenomis. Tai būtų tikrai mūsų turtingesniųjų tau-tiečių lyg prabangos dalykas.

Eilinis lietuvis gali pradėti savo kuklų butą lietuviškai puošti nuo smulkmenų, taip kaip daro daugelis kitataučių, rinkdami savo namams an-tikinius vieno stiliaus dalykus. Tik di-delėmis pastangomis ir per daugelį me-tų surenkama butui vieno stiliaus visi įrengimai, baldai, keramika, audiniai, paveikslai ir kt.

Norint įrengti lietuviškai butą, rei-kia ne tik pasiryžimo, bet daug esteti-nio skonio ir nusimanymo. Pastarai-siais metais daug mūsų tautiečių gau-na nemaža įvairių lietuviškų dirbinių iš Lietuvos. Nemaža čia gyvenančių tautiečių jau apkabinę sienas lova-tiesėmis, staltiesėmis ir kitais rank-darbiais. Pirmiausia ir iš Lietuvos at-siųsti ne visi rankdarbiai yra tikrai lie-tuviški, o ypač daugelis jų net visai neskoningi padaryti, ypatingai siuvi-nėjimai. Jais papuošti butą reikia ne-maža estetiškos nuovokos. Butą puo-šiant reikėtų laikytis tam tikro plano. Pirmiausia išmesti reikia iš savo butų ar kambarių spausdintus pigius ir ne-skoningus paveikslus. Įėjus į lietuvių butą vien iš neskoningų reprodukcijų galima pasakyti, kad čia gyvenama

Staltiesėlė

menkos meninės kultūros žmonių. Jau šiuose kraštuose gyvena gerų, visokių meninių krypčių lietuvių dailininkų. Jau vien geri originaliniai paveikslai labai papuoš mūsų butus, kad patys kasdien galėtume grožėtis ir didžiulis prieš kitataučius. Tikri tautiniai au-diniai yra didelė puošmena langų užu-laidoms, baldams, pagalvėms, užtiesi-mams.

Sieninis paveikslinis austas kilimas, tai jau gero buto įrengimo požymis. Reikia išmesti neskoningas siuvinėtas pagalvėles, o įsitaisyti gražias austines. Puošniam butui labai netinka pigūs pirktiniai daiktai, kaip dirbtinos gelės ir kiti menkaverčiai papuošimai.

Yra čia gyvenančių ir lietuvių kera-mikų. Jų pagamintos vazos, lėkštės, žvakidės labai tinka mūsų butams pa-puošti.

Lietuviškų baldų reikale padėti ga-lėtų lietuviai architektai ir dailininkai, bent paruošdami jų projektus.

Lietuvių tautinis stilius yra nei kiek neblogesnis už kitų tautų stilių, reikė-tų tik ryžto savąją tautodailę perkelti į mūsų butus.

KAMBARIŲ DEKORAVIMAS

Kambarių nuotaikiai sudaryti, be ki-tų elementų, priklauso ir tokios puoš-menos, kaip paveikslai, skulptūros, sie-niniai kilimai-gobelenai, medžio bei metalo išdirbiniai ir keramika. Pa-veikslų yra įvairių rūšių, kaip alieji-niai, tempera, akvarelės, litografijos ir kiti; jų kainos yra labai įvairios. Skulptūros ir sienų kilimai-gobelenai yra puošnesni, bet priklauso branges-nei grupei. Keramika ir smulkieji me-džio bei metalo išdirbiniai, o ypatingai tautiniuose motyvuose, yra puikūs daiktai kambarių dekoravime ir jų kainos nėra augštos.

Daug reikšmės dekoravime turi kam-bario dydis ir paskirtis. Jei mažesnia-

me kambaryje pilnai užtektų tik vie-no didesnio paveikslų, kuris puoštų tik vieną sieną, tai didesnėje patalpoje jų reikėtų daugiau. Pagal kambario pa-skirtį daugiausia dėmesio kreipiama į svečių kambarį, kuriam daugiausia ten-ka paveikslų ir kitų puošmenų, kai val-gomajame ir miegamajame pasitenki-nama po du ar vieną tinkamą pa-veikslą.

Vaikų kambaryuose geriausiai tinka mažesnio dydžio vaikiškų paveikslėlių kompleksas. Prieškambaryuose, kur yra daug durų ir užkampių gerai atrodo miniatiūrų grupės. Nereikia pamiršti dekoruoti ir laiptų sienas, kas teikia jaukumo butui. Vaikų kambaryuose, prieškambaryuose ir laiptų patalpoje kabinti lengvos technikos ir temati-kos piešinius, litografijas, akvareles ir pan. dekoracijas. Jei vaikai sugeba piešti, geriausia jų kambarius deko-ruoti savais piešiniais, kurie gerai įrė-minti gali neblogiau atrodyti už kaiku-riuos modernistus.

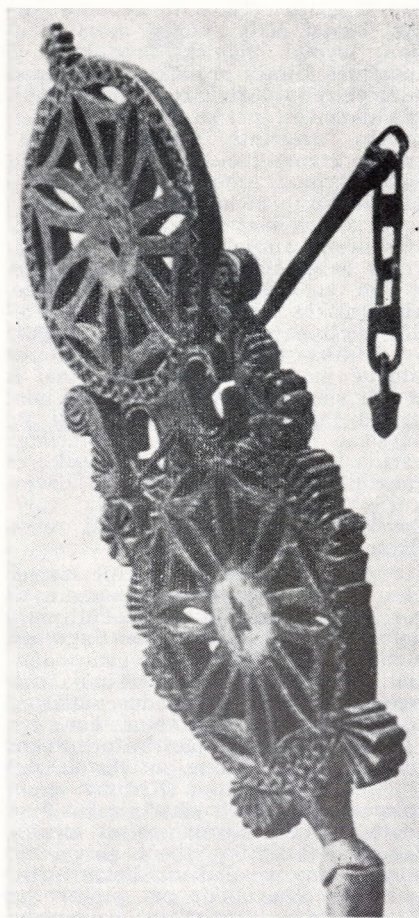
Labai svarbus yra paveikslų įrėmi-nimas, nes tinkamu rėmu silpnesnį pa-veikslą galima pagerinti ir atvirkščiai, blogu — gerą susilpninti. Šis darbas visada turi būti atliktas specialisto, ku-ris pritaikys tinkamą įrėminimą. Vi-sai nereikalingas ir neskoningas priedas yra prie paveikslų rėmų pritaisyta maža lemputė, dažniausia randama prie pigių aliejinų "originalų" — nebent orumo reikalui.

Paveikslų dydis turi atitikti sienos dydžiui. Labai neskoningi atrodo di-deliame plote, kur nors palubėje pa-kabintas mažas paveikslėlis, kurį vos galima įžiūrėti. Didelei sienai priklaus-o vienas ar pora didesnių, ar grupė mažesnių paveikslų. Didelę reikšmę turi ir paveikslų forma, pvz., vienas pailgas, gali pilnai atstoti porą stačių. Pailgi paveikslai gerai užpildo didesnį sienos plotą virš žemų baldų, kaip so-fų, knygų lentynų, spintelių ir pan. Siaurame sienos plote geriausia kabin-ti tik statmenus paveikslus.

Paveikslų kabinimo augštis priklaus-

Kilimėlis ir spintelė

Verpstė

so nuo dydžio ir formos, pvz. didelius pailgus reikia kabinti kiek aukščiau, negu mažesnius ir statmenus. Bendrai paveikslai turi būti kabinami vidutinio ūgio žmogaus augštyje, kad juos be vargo galima būtų įžiūrėti.

Didelės reikšmės turi paveikslų grupavimas. Didesnio formato paveikslų nereikia sugrūsti, aplink palikti daugiau vietos, greta nemaišyti įvairios rūšies paveikslų, kaip pvz. aliejinį su akvarelėmis ir pan. Didesniame sienos plote kabinant mažesnio dydžio paveikslus reikia grupuoti, nes sukabinęti dideliais atstumais jie tinkamai neužpildys tuštumos. Ypatingai geros harmonijos atsiekiama, grupuojant akvareles, litografijas ir pan., eilėje po 3, 4, 5 ar dviem eilėm 6 ir 8 (siauresniame plote — 4). Šiuo atveju paveikslai turi būti vienodai įrėminti, vieno do stiliaus, dydžio ir galimai to paties autoriaus, nes tuo atveju yra atsiekiama harmonija ir puikiai užpildomas sienos plotas (ypatingai virš žemų baldų). Panašius išdėstymus galima daryti ir su nevienodo dydžio paveikslais išdėstant juos laisvai, nesilaikant simetrijos.

Sienų kilimai - gobelenai ir skulptūros kabinami panašiu principu, tik jiems reikia duoti daugiau erdvės, negu paveikslams, atsižvelgiant į dydį ir formą.

Smulkioji dekoracija, kaip keramika, medžio ir metalo dirbiniai dėl savo mažo dydžio turi būti grupuojami; geriausia jie tinka mažame sienos plote, bet atitinkamai išdėscius virš žemų baldų, ir didesniame plote galima gau-

ti gerų rezultatų. Grupuojant reikia parinkti atitinkamą motyvą ir formą, pvz. medinė koplytelė puikiai derintųsi su keliomis verpstėmis, o moderni figūrėlė — su spalvinga dekoratyvine lėkste. Kabinti neaugštai, o pritaikyti prie baldų — galimai žemiau. Prie smulkiosios dekoracijos priklausytų ir sieniniai žolynai puoduose, kurie teikia kambariui spalvos ir gyvumo.

Betkokios fotografijos (o dar labiau įvairūs kalendoriai) nėra jokia dekoracija, todėl jų reikia vengti. Fotografijos geriausiai tinka bibliotekoje - studijoje - darbo kambaryje. Neturint panašių patalpų, galima ir svečių kambaryje sudaryti tam tikrą asmeninio pobūdžio kampelį, panaudojant nuotraukas galimai geresnės kokybės, bet jos neturi dominuoti.

Kokius pasirinkti paveikslus ir kitas sienų dekoracijas dažniausia nulemia skonis ir piniginiai ištekliai.

Keista, kad galvojama, jog aliejinis ir menkavertis paveikslas yra "didesnė garbė" turėti, negu gero menininko originali litografija ar akvarelė. Geri aliejiniai paveiksai kainuoja gana daug, tam į pagalbą ateina įvairios dovanų krautuvės, kuriose yra didžiausias pasirinkimas įvairiausių pigių aliejinų "originalų". Bet tokiais "originalais" kambarys nepapuošiamas, bet parodomas tik blogas skonis. Garsių paveikslų geros kokybės reprodukcijos taip pat brangios. Kodėl tad neįsigyti originalią litografiją, akvarelę ar ką panašaus, kurių kainos yra prieinamos ir kuriomis puikiai galima dekoruoti kambarius. Kartais išleidžiamos didelės sumos perkant ne meno kūrinių, bet dailininko pavardę (parašą). Bet ir genijų kūriniai nevisada yra genialūs, nes ir jie kartais turi "silpnų valandų"...

Kokio stiliaus ir kokios meninės kokybės pasirinkti sienų dekoracijas, yra kiekvieno individualus reikalas. Jos gali būti modernios ar tautinės, augštos meno kokybės, ar komercinio meno. Aišku, turint savo puikių tautinių pa-

vyzdžių, reikėtų propaguoti lietuvišką tautinį meną ir lietuvių dailininkų kūrinius. Čia kartais susiduriama su sunkumais, nes pasigendama tokių įmonių, kaip Lietuvoje buv. "Marginiai" ar dabar esanti "Dailė", kurie serijomis gamina puikius tautiniais motyvais medžio, metalo ir keramikos išdirbinius. Įvairių mėgėjų padaryti medžio pjaustiniai, nors techniškai neblogi, bet kompoziciniai yra labai silpni ir dažniausia neskoningi.

Norint įsigyti vertingesnį menininko kūrinių, nėra didelė problema, kreipiantis asmeniškai ar pasirenkant vykstančiose parodose. Čia pasigendama pigesnių akvarelių, litografijų (didesnio serijinio numerio) ir net gerų reprodukcijų. Kada lietuviškasis menas betkoku būdu įeis į lietuvių butą, kuris pripras prie augštesnės meninės kokybės, tada nebereikės įieškoti įvairių pigių krautuvių "originalų", atsiras lėšų ir svarbiausia noro papuošti savo namus geresnės kokybės meno kūrinių. N. N.

PERKANT BALDUS REIKIA ŽIŪRĖTI —

- kad baldų dydis atitiktų kambario dydžiui, nes masyvūs baldai gerai atrodo dideliuose kambariuose, tuo tarpu lengvesnio stiliaus baldus galima geriau pritaikyti įvairaus dydžio kambariuose.

- kad baldų kojos būtų pakankamai augštos, grindų valymo patogumui.

- kad kėdės būtų patogios sėdėti.

- kad stalčiai ir durelės lengvai atsidarinėtų.

- sužinoti tikslų paviršiaus ir apmušalų išdirbimą, kad būtų galima pritaikyti tinkamas valymo priemones.

Dail. A. Tamošaitienė prie staklių

DIETA ŠIŲ DIENŲ MOTERS GYVENIME

ELENA GIMBUTIENE

Nesu med. daktarė nei dietetikos specialistė, bet perskačiusi Lelord Kordelio knygą "Eat your Troubles Away" (kas reikštų — valgydami pašalinkite savo bėdas), noriu pasidalinti savo išpūdžiais su "Moters" skaitytojomis.

Kordelis savo knygoje nagrinėja įvairius chroninius negalavimus, k.a. išsėmimą, nemigą, nervingumą, nutukimą bei palinkimą į cukraligę (diabetis), senėjimo reiškinius, palinkimą persišaldyti ir kaikiuriuos kitus negalavimus, kaip su jais reikia kovoti vien tik tvarkant maitinimosi papročius. Šiame straipsnelyje panagrinėkime pirmąją tos knygos dalį apie išsėmimą ir surištas su juo negeroves.

Mažne visos, tiek jaunos, tiek senesnės amžiaus šio kontinento moterys anksčiau ar vėliau susiduria su nuovargio (išsėmimo, fatigue), vidurių neveikimo, nemigos ar nutukimo problemomis. Dabartinio gyvenimo tempas, kova už būvį, šeimos, visuomeninės veiklos pareigos dažnai pareikalauja iš mūsų daugiau, negu net sveikas organizmas galėtų pakelti. Moderniški pasilinksminimai bei išsiblaškimai su garsų, šviesos, judėjimo ir, dažnai, alkoholio pertekliumi, vieton poilsio veda prie dar didesnio įtempimo. Ne visuomet galime to išvengti.

Kodėl yra taip sunku

atsikelti iš ryto? Ir tas galvos bei akių skaudėjimas? Tas alpumas? Rodos, be puodelio stiprios kavos, aspirino ar kurių kitų vaistų negalėtumėm pajudėti iš vietos. Priešpiečiams (10 val.) ir po piet — 2-4 val. vėl turime išgerti kavos, suvalgyti šokolado, nes ima nenugalimas miegas. Kodėl vakarop parėjusios iš darbo, vieton džiaugtis laisvalaikiu, jaučiamės visiškai išsėmusios: viskas erzina, niekas nebemielia! Nebent išgėrus stiklą konjako, haiboliuką?

Išklauses panašius savo pacientų skundus L. Kordelis atsako klausimu — "O kaip ten su viduriais? O jūsų pusryčiai ar tik nesusideda vien iš kavos puoduko, gal dar bulkutės ar "toast"? Atsakote teigiamai. — "Bet, jei leisčiau sau trupinėlių daugiau, be mat sustorėčiau". Nesamone! Daugumas Amerikos gyventojų, nežiūrint maisto pertekliaus, badauja, negaudami pakankamai proteinų, mineralų bei vitaminų. Tas labiausiai jaučiama iš ryto, po ilgesnės nakties pertraukos. Pusryčiams reikia valgyti kiaušinius, mėsą, žuvį, pienoškus produktus, daug vaisių, bet vengti miltų, kruopų, riebalų ir cukraus. Tuomet ir viduriai veiks geriau. Po sočių pusryčių sparčiau dirbama, daugiau žvalumo, iniciatyvos. Net vaikai mokykloje parodo daugiau gabumo, studentai nesiskundžia atminties trūkumu, mažiau rūko pertraukų metu.

Panašiai, pietūs bei vakarienė privalo būti turtingi baltymais, daržovėmis ir šviežiais vaisiais.

Kai norime numesti svorį bei prisistiepti jaunatviškos energijos, Kordelis griežtai reikalauja išmesti iš namų maisto sandėlio baltus miltus ir visus iš jų padarytus kepinus, makaronus,

kruopas, dribsnius, krakmolą, bulves, baltą rafinuotą cukrų, uogienes, saldinius, šokoladą, ledus bei iš dėželių greit pagaminamus desertus, cukrumi saldytas vaisių sunkas, limonadą (soft drinks). Žodžiu, viską, kuo yra taip perkrautas amerikiečių maistas. Bet ne medų. Kaip žinome, natūralus, cukrumi nepenimų, bičių medus yra turtingas vitaminais bei mineralais, lengviausiai virškinamas energijos šaltinis. Atletų, narų, alpinistų dietoje medus užima svarbią vietą. Ne tik liaudies, bet ir modernioje medicinoje vartojamas gydant įvairias ligas.

Kai silpnumas ima priešpiečių (10 val.) ar popiečio metu, patariama kavos vieton išgerti nugriebto pieno su medumi ar puodelį pasukų, pakaitai galima vartoti nesaldintą vaisių sunką ar šiaip vaisius. Tai sumažina nuovargio bei alkio jausmą ir apsaugoja nuo persivalgymo pietų ir vakarienes metu. Parėjus po darbo namo patariama 10-15 min. pagulėti taip, kad kojos būtų iškeltos truputį augščiau negu galva, išgerti stikline šilto vandens su citrina ir medumi ar apelsinų sunkos ir, jei galima, išsimaudyti po šiltu dušu.

Nemiga, Kordelio žodžiais, dažniausiai atsiranda, kai smegenų miego centre neprisirenka pakankamai kalcijaus ir pieno rūgšties. Sveiko žmogaus kraujyje, ypač kai jis gali daugiau judėti gryname ore, dienai baigiantis tų medžiagų netrūksta. Kenčiantiems nemigą, vieton miego tablečių patariama vartoti kiek galima daugiau pasukų ar rauginto pieno, papildant organinio kalcijaus tabletėmis. Esant atričio pavojui ar šiaip išvengti kenksmingo kalcijaus susitelkimo organizme reikia kartu valgyti natūriumi turtingas daržoves, k.a. salierų kotus, agurkus (tik ne marinuotus acte), kavunus, apelsinus, greipus. Nuolatiniam natrijaus balansui kraujyje palaikyti, svarbu pakankamai vartoti liesos jautienos, sūrio, jūros gyvių (sea-food). Valgomoji druska, sudaryta iš natrijaus ir chloro, šiuo atveju yra vengti, nes didesni jos kiekiai maiste skatina nemigą. Savaime suprantama, kad kovojant su nemiga nereikia pamiršti susijaudinimo ir autosuestijos itakos. Viso kūno atsipalaidavimo gimnastika, "raminanti" lektūra, maloniu ivykų ir gražių gamtos vaizdų prisiminimas daug kam labai padeda greičiau užmigti.

Chroniškas nuovargio jausmas dažnai yra skatinamas anemijos, vienos iš labiausiai paplitusių modernių ligų. Vien jau universališkas naudojimas baltų miltų ir baltos duonos bei baltos rafinuoto cukraus, kuriuose visokiais "pagerinimo" procesais yra pašalinti naudingi maitinimosi pradai, ne tik nepraturtina kraujo reikalingą jam geležį ir kitais mineralais, bet dar pagreitina vitaminų, ypač B (ti amino) eikvoimasi. O tas, be anemijos, dar skatina ir palinkimą prie cukrinės ligos (diabeto).

Vieton laukti, kol liga mus nugalės T. Kordelis pataria pakeisti mūsų maitinimosi būdą — atsikvilti baltu miltu (ir viso, kas iš jų yra gaminama) ir baltu cukraus, o vartoti kuo daugiau šviežių produktų, turtingų geležimi bei kitais mineralais, proteinais ir vitamini-

nais B grupės. Tai būtų kepenos, širdys, inkstai, šiaip "juoda" mėsa, kiaušinių tryniai, pienoši produktai; iš augalinės kilmės produktų, svarbiausi būtų petrelių (petruškų) lapai ir lapinės daržovės, grybai (švieži išvirti), įvairūs džiovinti vaisiai, "razava" (whole grain) duona, pupelių ir žirnių išnoke grūdai, greipai, apelsinai ir visa eilė kitų vaisių bei daržovių.

Jei išsėmimas dėl anemijos pasitaiko senesnio amžiaus asmenims, negalavimas be geležies trūkumo maiste, gali būti surištas su nepakankamu kiekiu druskos rūgšties (chlorovandenilio) virškinamose sultyse. Ši rūgštis yra būtina tinkamam maisto geležies sunaudojimui. Proteinai, vitaminai B ir C ir visa eilė kitų vitaminų bei mineralų taip pat čia yra reikalingi. Be augščiau minėtų produktų patariama vartoti kiek galima daugiau pasukų ar rauginto pieno ir migdolų (su žieve), kurie tarp kitko turi nemažai vario druskų, irgi organizmui labai reikalingų.

Išsėmimas pasekmėje emocijų įtempimo, nervingumas, iš dalies nemiga, galėtų būti pagydomi vartojant produktus turtingus pyrodiksinu (vit. B6), k.a. kviečių daigeliai, kukurūzų ir žemės riešutų (peanuts) aliejus, tamsums medus, rupi duona, kiaušinių tryniai, lapinės daržovės.

Daugelis moterų jautriai pergyvena nuotaukos svyravimus, suriščius su skydinės liaukos veikimu. Kritimai ar pakilimai paprastai pasikartoja kas 5 savaitės ir retai tesutampa su mėnesinėmis. Pašalinti ar bent sušvelninti juos galima prisilaikant dietos turtingos inozitolio, o taip pat cholinu bei pyrodiksinu, kitaip sakant, valgant kepenis, soją, medų, kiaušinių trynius, alaus mieles.

Sakysite, kad gal visi šie patarimai yra geri, bet neįvykdomi dėl produktų brangumo. Steikas, kiaušiniai, sūris, daugybė vaisių, daržovės, medus — kas juos gali pirkinėti!

Tikrai, jie yra brangesni, negu miltais, kruopos, makaronai, bulvės, cukrus. Bet Lelord Kordelis randa išeitį. Pirmiausia reikia mūsų pačių nusistatymo ir pasiryžimo. Paimkime popieriaus lakštą ir pašėlį ir surašykime, kiek mums išeina ledams, šokoladams, Coca-colai, kitiems gėrimams — stipriems ir limonadams, sausainiams, bulkutėms, bulvių džiuvėsiams (potato chips), visokiems desertams bei uogienėms. O kur ryžiai (jei jau pirkti, tai tik rudus, nešlifuotus) ir kitokios kruopos, makaronai, krakmolai ir visokie iš anksto pagaminti valgiai skardinėse? O gal pasisektų sumažinti kiek išlaidas vaistams — nuo galvos skaudėjimo, nuo nemigos, nuo vidurių neveikimo? Net ir kosmetikai išeitų mažiau, nes sveikas, proteinais, mineralais bei vitaminais turtingas maistas savaime pataiso odos spalvą bei elastingumą, suteikia plaukams žvilgėjimą, net gali sustabdyti jų ankstyvą žilimą.

Kita vertus, yra daug pigesnių, bet labai naudingų produktų, kurių neįpratom vartoti. Paimkime pavyzdžiui nugriebto pieno miltelius, neįvertinamą šaltinį proteino ir mineralinių druskų; jais galima "pagerinti" betkurį patiekalą ir kartu, bent trečdaliu sumažinti pienininko sąskaitas. Reikia tik juos pirkinėti didesniais kiekiais "Sveikatos maisto" krautuvėse, o ne imantriame įpakavime iš supermarketo lentynų. Arba jūrų žuvis dažnai yra daug pigesnė, negu mėsa ir paukš-

Madu • ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

Rankų ir kojų priežiūra

Jau ir senais laikais moterys daug dėmesio kreipdavo į rankas — apmaudavo jas pirštinėmis, saugodavo nuo saulės ir mirkydavo piene. Žinoma, tos moterys nieko nedirbdavo. Šiandien beveik visų rankos turi dirbti. Bet tai nereiškia, kad jos negali likti švelnios ir grakščios. Turbūt, niekad rinkoje nebuvo tiek kremų bei kitų preparatų rankų grožiui palaikyti, kaip šiandien. Svarbiausia, reikia jas laikyti švarias, plauti dažnai ir po kiekvieno plovimo gerai ištepti. Tam tikslui kremas arba aliejus (lotion) turėtų būti kiekviename vonios kambaryje, lygiai kaip muilas ir rankšluostis. Patartina tepti rankas ir prieš skalbiant, prieš dažant ar dirbant darže. Kada rankos pasotinamos lanolino ar silicino kremu, jos ne taip greit sužalojamos muilo miltelių ar žemių. Dedant kremą ant rankų, reikia tuo pačiu metu jas pamasažuoti. Tai sukelia kraujo apytaką.

Kraujo apykaitai sužadinti pataria mi ir čia duodami šie pratimai:

1. Ištieskite abi rankas į priekį, delnais žemyn. Tai darydamos, įtempkite, kiek galite, pirštus. Išskėskite pirštus kaip vėduokles, vėl juos suglauskite, vėl išskėskite. Pakartokite dešimtį kartų. Po to atleiskite įtemptus pirštus ir gerai delnus papurtykite.

2. Įsivaizduokite, kad esate Toscanini ar Stokovskis. Užsistatykite radiją ir bandykite diriguoti nematomą orkestrą. Diriguokite smarkiai, visu nuoširdumu. Pamatysite kaip po

tiena, o turi, be taip mums reikalingų jodo ir natrijaus, tą patį kiekį baltyminių medžiagų. Mėsiškiems valgiams gaminti vartokime daugiau inkstų, kepenų, liežuvių, paukščių skilvelių — jie yra nebrangūs ir kartu daug turtingesni sveikatai palaikyti pradais, negu geras kepsnys. Rudas, nerafinuotas cukrus ar sirupas, rupūs (nepikluoti) miltai ar iš jų iškepta duona, perkama "naminės" duonos kepyklose ar "sveikatos krautuvejė" nebus brangesni už perkamus supermarkete. Vaisiai bei daržovės, jei galima, auginami savo darže, ar sezono metu perkami turguje didesniais kiekiais galėtų padėti subalansuoti maitinimo biudžetą. Sveikata, darbingumas ir gera nuotaika, kiekvienas sutiks, yra mūsų svarbiausias turtas. Racionalus maitinimas sudaro jiems pagrindą. O gal jų sąskaiton galima būtų ką išsiderėti iš tokių sąmatos pozicijų, kaip rūbai, nauji automobiliai, pramogos? Pagalvokime!

tokio pratimo visiškai atsipalaiduoja jūsų rankos.

3. Ištieskite rankas į priekį, delnais žemyn ir stipriai gnaužkite įsivaizduojamą sviedinuką. Tada palengva tieskite delną ir verskite ranką į viršų. Atpalaiduokite rankas. Kelkite delnus iš riešų į viršų ir leiskite žemyn. Pakartokite keletą kartų.

Jei jūsų pirštų nagai ima pleišėti — gerkite želatinos. Išpipkite žalatiną į pieną, į vaisių sunką, į sriubą. Skonio ji nepakeis, bet jūsų nagai bematant pasitaisys. Neturėkite įpročio graužti nagus. Tai yra neriškas įprotis ir su trupučiu dėmesio ir valios lengvai nusikratomas.

Lakuodamos nagus, atsiminkite, kad nebūtina spalvą derinti prie lūpų pieštuko. Pvz., tos, kurios turi trumpus apvalius pirštus, turėtų vengti tamsaus lako. Geriausia joms tinka šviesus, natūralus. Raudonas lakas skirtas tik tobulai suformuotoms rankoms, ilgiems ploniems pirštams. Trumpus pirštus jis dar sutrumpina. Šiandien, kada raudoni nagai beveik priimami kaip "natūralūs", šviesūs atrodo šviežiai ir originaliai. Egzotinių spalvų lakas, kaip pvz. auksinis, žalias, perlinis naudojamas tik vakare prie išėginių rūbų, bet jokių būdu ne įstai-gose arba iš ryto.

Kojoms skirtas didelis uždavinys — nešioti visą mūsų kūno svorį. Tačiau kaip mažą, palyginant su kitomis kūno dalimis, joms skiriama dėmesio. Juk nuo kojų patogumo dažnai priklauso ir mūsų nuotaika.

1962 metų Paryžiaus...

Palikime augštas laibas kulnis tiktai išimtinom progom. Augančios kojos ypatingai reikalingos patogumo ir priežiūros. Jauna mergaitė, besistaipstydam ant augstų kulnų, patenkina tik savo tuštybę, bet nenumato sunkumų ateityje. Perankstyvas dėvėjimas augstų kulnų batais gali deformuoti pedą ir net klubus.

Išlaikyti kojas sveikas pabandykite šiuos pratimus:

1. Gimnastikuokite kojas kaip galima dažniau, judinkite kojų pirštus, sukinėkite pedą per riešą ir lankstykite pačią pedą.

2. Pakelkite nuo žemės kojas, kada tik įmanoma. Pasikiškite po blauzdomis pagalvę, kai skaitote arba išsitie-siate sofoje.

Pavasarinis kostiumėlis

3. Vaikščiokite basas arba su kojine-mis kiek galima dažniau. Apsirenkite, susisukuokite pirma ir tik tada įsi-spinkite į batus. Vaikščiokite basas p-lūdiniuose vasarodamos.

4. Jei tenka ilgai stovėti ir pavargti, pakeiskite kojines ir batus. Patartina nedėvėti tų pačių batų kasdieną.

5. Atkreipkite dėmesį į kojas vonioje. Patrinkite jas gerai kempine ar šepečiu ir gerai nusauskinkite.

6. Patepkite jas skystu kremu (lo-tion) ypatingai žiemą.

7. Pabarstykite pedas talku vasarą per karščius.

8. Dabokite kojas nuo betkokių ne-normalumų ar infekcijos (nuospaudų, įaugusių nagų, grybinės infekcijos, iš-šokusių kaulų ar sutinimo). Jei liga nepraeina, nedelsiant kreipkitės pas specialistą. Kiekvienas iškrypimas pra-dėtas gydyti anksti yra sutvarkomas.

9. Rinkitės visada tinkamus batus. Jie neturi būti nei perdideli nei per-ankšti. Jūsų koja gali keistis. Išmes-kite nepatogius batus. Geriau prarasti porą batų, bet išlaikyti kojas sveikas.

...naujos šukuosenos

• Šeimininkų kampelis

Veda BRONĖ PABEDINSKIENĖ

Žuvies vyniotiniai

- 6 siauros žuvies nugarėlės,
- ½ svaro vėžiukų — shrimps,
- 2 šaukštai sviesto,
- 1 mažas kapotas svogūnas,
- 1 puodukas baltos duonos grūstų džiovėsių,
- 2 šaukštai kapotų petruškų,
- ⅓ puod. pieno,
- 1 kiaušinis,
- citrinos sunkos, druskos ir pipirų pagal skonį.

Žuvį imti nedidelę ir siaurą. Nuvalyti gerai, išimti kaulus, nupjaustyti kiekvienos žuvies šonus iš pilvo pusės. Kiekvieną žuvį perskelti išilgai, kad pasidarytų dvi nugarinės juostos. Vėžiukus išvirti arba paimti iš dėžučių jau išvirtus, juos sukapoti stambiai. Iš jų palikti šešis sveikus papuošimui. Ištepiti atskiras mažas formeles sviestu. Užkaitinti krosnį iki 375 F. Apšlakstyti žuvį citrinos sunka, ir suvyniojus įstatyti į formeles, paliekant viduryje tuščios vietos kamšalui.

Kapotą svogūną pakepti svieste, į jį įmaišyti duonos džiovėsių, pridėti druskos ir pipirų pagal skonį, kapotas petruškas ir kapotus vėžiukus.

Suplakti ⅓ puod. pieno su 1 kiaušinio tryniu ir sumaišyti su paruoštu kamšalu. Kiaušinio baltymą išplakti kietai ir sujungti su visa mase, dėti kamšalą į vidurį formelėje susuktos žuvies, ant viršaus uždėti po vieną vėžiuką ir kepti 20 min. Valgyti labai karštus su agurkų arba vėžiukų padažu.

Agurkų padažas.

Išplakti ½ puoduko tirštos rūgščios grietinės, pridėti vieną puoduką, per burokėlių tarką tarkuotų žalių neluptų agurkų, ½ arb. šaukštelio druskos, kelis lašus svogūnų sulčių ir, viską gerai sumaišius, duoti prie žuvies.

Vėžiukų padažas.

1 puodukas rūgščios grietinės, vienas šaukštas paruoštų garstyčių, vienas šaukštas kapotų svogūnų, 1 puodukas virtų ir pjaustytų vėžiukų, druskos, pipirų, 1 šaukštas caperių. Visą sumaišyti į indą, iš kurio bus valgoma ir ant viršaus apibarstyti žaliais kapotais svogūneliais.

Troškintos kepenėlės

- 1 svaras kepenėlių,
- 2 rūgštūs obuoliai,
- 1 vidutinis svogūnas,
- 4 plačios riekės bekono,
- ½ puod. daržovių buljono,
- druskos ir pipirų pagal skonį.

Plonomis riekutėmis supjaustytas kepenėles pasūdyti ir pabarstyti pipirais, sudėti į riebalais išteptą kepimo indą, uždėti plonai pjaustytus obuolius, užbarstyti smulkiai kapotus svogūnus, užpilti daržovių buljonu, gerai uždengti ir troškinti karštoje krosnyje 45 min. Paskutines 15 min. keptuvę atidengti, kad viršus apkeptų.

Kumpio užkandėliai

- 6 riekutės virto kumpio ⅓ colio storumo.

Kamšalas:

- 1 puodukas tarkuotų žalių obuolių,
- ½ puod. smulkių duonos džiovėsių,
- ¼ arb. šaukšt. druskos,
- ⅓ arb. šaukšt. pipirų,
- 1 arb. šaukšt. cukraus,
- 1 arb. šaukšt. sausų garsvyčių,
- 2 šaukštai tirpyto sviesto.

Užpilas:

- ¾ puod. kukurūzų sirupo,
- 3 šaukštai vandens,
- ¼ puod. acto,
- 6 gvazdikai,
- ½ lazdelės cinamono,
- 1 arb. šaukšt. tarkuotos apelsino žievelės.

Sumaišyti visus kamšalui skirtus produktus ir padalinti į 6 dalis. Ant kiekvienos kumpio riekutės uždėti 1 dalį kamšalo, susukti ir susmeigti mediniu smaigteliu. Skirtus užpilui produktus sudėti į puodą ir kelias minutes pavirti maišant. Susukto kumpio gabaliukus sudėti į užkepiams skirtą ir riebalais pateptą indą, aptepti su užpilu ir kepti karštoje krosnyje prie 400 F. apie 30 min. dažnai aplaistant užpilu. Tuo būdu gerai sunaudojamos kumpio liekanos. Galima valgyti karštus ir šaltus. Dariant šaltam užkandžiui — daryti mažesnius užkandėlius.

Špinatų užkepas

- 4 puod. apvirtų ir stambiai pjaustytų špinatų,
- 1 šaukštas išleisto sviesto,
- 1 puod. tarkuoto sūrio,

Lietuviškas kavinukas

- 2 puod. virtų ryžių,
- 4 šaukštai pomidorų košės,
- 2 šaukštai tarkuotų krienų (būtinai),
- druskos, pipirų, petruškų pagal skonį ir pomidorų padažą.

Špinatus, sviestą, sūrį ir ryžius pasūdyti, pridėti pipirų, sumaišyti ir padaryti vieną gražios formos gabalą. Kepimo indą gerai ištepiti sviestu, įdėti špinatų paruoštą masę ir kepti vidutinio karščio krosnyje apie 20 min. Išėmus apibarstyti žaliomis kapotomis petruškomis ir valgyti su pomidorų padažu.

Užkepti kiaušiniai su grybais

- 4 kiaušiniai,
- ½ svaro grybų,
- 1 šaukštas sviesto,
- 1 šaukštas duonos sutrintų džiovėsių,
- ½ puod. padažo nuo mėsos kepimo,
- druskos, pipirų ir citrinos sunkos.

Kietai išvirtus kiaušinius perpjauti išilgai per pusę ir išimti trynius. Grybus supjaustyti plonai, pakepinti svieste. Sutrintus kiauš. trynius sumaišyti su padažu, sudėti paruoštus grybus ir visus prieskonius pagal skonį. Pripildyti kamšalu kiaušinių baltymus ir sudėti į užkepiamo indą, gerai ištepinti sviestu. Likusį kamšalą ir padažą uždėti ant viršaus ir apkepti karštoje krosnyje.

Atšildytas kalakutas

Supjaustyti kepto kalakuto liekanas stambiais gabaliukais, kad susidarytų 3 puodukai mėsos. Keptuvėje išleisti 3 šaukštus sviesto, įmaišyti 2 šaukštus miltų, 1 arb. šaukšt. paprikos, ½ arb. šaukšt. druskos, 1 arb. šaukšt. svogūnų druskos, ¼ arb. šaukšt. pipirų, ⅓ arb. šaukšt. muškatinio riešuto, pakaitinti, kad būtų lygi masė, įpilti 2 arb. šaukšt. citrinos sunkos, 2½ puod. buljono virto iš kalakuto liekanų arba vištienos buljono (sultinio). Virti, kol sutirštės ir pasidarys lygi masė.

Išvirti ½ svaro grybų, užpylus vandeniu ir įpylus ¼ puod. vyno (Sherry). Žiūrėti, kad grybai nepervirtų ir neparuduotų. Į paruoštą padažą įpilti ½ puod. tirštos grietinės, pjaustytą kalakutą ir paruoštus grybus.

Išvirti ½ svaro makaronų, nusunkinti ir pridėti prie kalakuto mišinio. Sudėti į stiklinį kepimui skirtą indą, apibarstyti ant viršaus ½ puod. parmezano sūriu, uždengti ir galima laikyti šaldytuve, šalčiausiame skyriuje, kol reikės vartoti, bet neilgiau, kaip vieną savaitę. Išėmus iš šaldytuvo, kepti krosnyje, kol bus karštas ir purus.

Obuolinis pyragas

- 5 šaukštai sviesto,
- 3 šaukštai cukraus,
- 2 tryniai,
- ¾ puod. miltų,
- 4 šaukštai kapotų migdolų,
- ½ citrinos tarkuotos žievelės,

- ½ citrinos sunkos,
- 6 obuoliai,
- ⅓ puod. cukraus,
- 5 šaukštai ananasų arba kitokių uogų uogienės,
- 4 kiaušinių baltymai.

Sviestą, 3 šaukštus cukraus ir 2 trynius ištrinti į kremą. Pridėti miltus, migdolus ir citrinos žievę; su šakute išmaišyti visą masę. Neliesti masės rankomis. Šia mase iškloti kepimo formos išteptą dugną, aptepti plaktu baltymu ir kepti prie 350 F. krosnyje 15 min. 6 obuolius nulupti ir supjaustyti. Supjaustytus obuolius, ⅓ puod. cukraus ir citrinos sunką, sudėjus į troškintuvą, ištroškinti krosnyje. Apkepto pyrago viršų aptepti uogiene, ant uogienės užpilti troškintus obuolius. 4 baltymus išplakti kietai su vienu arb. šaukšt. cukraus, užpilti ant obuolių ir apkepti vidutinėje krosnyje, kol baltymai bus auksiniai geltoni — apie 13 minučių.

Kimštos slyvos

- 1 svaras didelių džiovintų slyvų,
 - 2 arba. šaukšt. apelsinų nutrintos žievės,
 - ½ puod. smulkaus cukraus.
- Išimti kaulus iš slyvų. Pusę iš jų suukti kietai ir jomis prikimšti likusias slyvas. Sumaišyti cukrų su apelsinų trinta žieve ir tame mišinyje gerai apvolioti slyvas iš visų pusių. Įdėti į šaldytuvą, kad sustingtų.

Slyvas galima prikimšti ir grietiniu sūriu. Sūrį gerai ištrinti, pridėjus truputį cukraus ir smulkiai kapotų migdolų. Prikimšus slyvas nevoliati į cukrų, o tą pusę, kur matosi sūris, apibarstyti kapotais migdolais.

Braškių saldusis

- 3 kiaušinių baltymai,
- ⅛ arb. šaukšt. cream of tartar,
- ⅛ šaukšt. druskos,
- ¼ arb. šaukšt. migdolų ekstrakto,
- ½ puoduko cukraus.

Kepimo formą su skyle viduryje ištepti sviestu ir išbarstyti cukrum, nukratant tai, kas neprikibo prie kraštų. Plakti kartu baltymus, cream of tartar, druską ir migdolų ekstraktą, kol pradės kietėti, paskui sudėti po šaukštą cukrų, vis plakant po kiekvieno įdėjimo, kol baltymai pasidarys labai kieti. Supilti į paruoštą formą, įstatyti į indą su labai karštu vandeniu ir kepti prie lengvo karščio 250 F. 25 min. arba, kol viršus bus sausas. Atšaldyti ant garadėlių ir laikyti formoje, kol bus valgoma.

Padažas:

- ¼ puod. cukraus,
- 1½ puod. pieno,
- 3 kiaušinių tryniai,
- 1 arbat. šaukšt. vanilijos,
- ½ puod. kremui grietinėlės,
- 2 puod. braškių nuplautų, nuvalytų ir supjaustytų,
- 1 šaukštas cukraus pudros.

Išplakti trynius puode, jį įstačius į kitą puodą su verdančiu vandeniu. Įplakti cukrų ir pieną ir kaitinti ant verdančio vandens apie 15 min., kol pradės tirštėti, nuolat maišant. Nuimti nuo ugnies, supilti į dubenį, įpilti vaniliją, atvėsinti ir supilti grietinėlę. Įstatyti į šaldytuvą ir atšaldyti. Prieš duodant į stalą pasaldinti braškes. Išimti iš formos keptus baltymus, į gražų indą, sudėti pasaldintas braškes ir baltymų vidurį ir aplinkui apipilti padažu. Galima vietoj padažo vartoti plaktą grietinėlę.

Laiškai

D. Gerb. Redaktore,

Noriu nuoširdžiai padėkoti "Moters" redakciniam kolektyvui už siunčiamą Brazilijos lietuviams žurnalą, kurį aš pati platinu tarp raštingųjų moterų ir kurios su malonumu žurnalą skaito ir juo domisi. Yra net tokių, ypač vyresnio amžiaus moterų, kurios susitikusios mane bažnyčios šventoriuje kas sekmadienį klausia, ar neturiu naujo "Moters" numerio. Ir manau, kad nebūsiu pakaltinta, jei visų skaitytojų vardu tarsiu Tamstoms tikrai nuoširdžią padėką už tą tikrai brangią dovaną, kurią Jūs mums padarėte. Neabejoju, kad jei doleris mūsų šalyje atpigėtų, atsirastų ir prenumeratorių.

Apie kultūrinę lietuvių moterų veiklą Brazilijoje renku medžiagą ir ją sutvarkiusi atsiųsiu Tamstoms.

Sirdingai dėkoja Redakcijai už linkėjimus šv. Kalėdų proga ir prašau priimti mano karštus linkėjimus — kuo geriausias kloties Jūsų kilniame darbe, kuris neleis išnykti lietuvių vardui pasaulyje. Tesuteikia Augščiausias Tamstoms jėgų šiam garbingame pasiryžime!

Halina Mošinskienė
Brazilija

... "Moterį" reikėtų daugiau pajavrinti tautiniais straipsniais ir iliustracijomis. Yra pasigendama pritaikomojo meno (rankų darbų) tautiniuose motyvuose, kurie niekad neišsina iš mados.

"Moteris" turi būti daugiau taikoma jaunajai kartai, kuri yra auklėjama modernioje dvasioje. Taigi pasisakymų dėl skulpt. Mončio modernių skulptūrų nereikėtų imti dėmesin. Senoviškų pažiūrų moterų joks laikraštis neperauklės, jei jos nesugeba pačios eiti su gyvenimu. "Moteris" turi dėti kuo daugiau moderniškų iliustracijų jaunajai priaugnčiai kartai...

A. Tamošaitienė
Kingstonas, Kanada

... Žurnalą "Moteris" labai vertinu ir pats beveik visą visada perskaitau. Norėčiau, kad kiekviena lietuvių katalikė moteris žurnalą skaitytų ir pagal jo mintis savo kasdieninį gyvenimą tvarkytų...

Tėv. Alf. Bernatonis
Liet. Sielovados dir., Vokietijoje

MIELOS LIETUVĖS,

Šiemet gegužės 13 d. yra švenčiama kaip viso pasaulio lietuvių Maldos ir Atgailos Diena už Lietuvos laisvę ir teisingą pasaulio taiką.

Maloniai prašau visų lietuvių šiai intencijai skirti šv. Mišias, atsiliginimo šv. Komunijas ir pildyti Marijos prašytus pirmuosius mėnesių šeštadienius. Kartu kviečiu šeimas ir pavienius asmenis pasiaukoti Švč. Jėzaus ir Nekalčiausia Marijos Sirdimi.

Duota mums laisvę uždeda pareigą nepamiršti pavergtųjų žmonių ir savųjų brolių, kartu ji ipareigoja mus daryti atgailą, melsti Dievą pagalbos ir Nekalčiausios Marijos Sirdį užtarimo, kad užviešpatautų žemėje teisinga taika ir grįžtų Lietuvos laisvė.

Kun. Albertas Kontautas
Mėlynosios Armijos Lietuvių
Sąjūdžio dvasios vadas

Garbės prenumeratoras

Abromaitienė, O., Lemont, Ill., Antanaitienė, T., Chicago, Ill., Alenskienė, T., Chicago, Ill., Baltrukenienė, S., Akron, Ohio, Barškėtienė, E., Chicago, Ill., Beinorienė, A., Wooddale, Ill., Beliukenė, L., Richmond Hill, N.Y., Biliauskaitė, L., Toronto, Ont., Brencienė, Z., Chicago, Ill., Buitkienė, M., Detroit, Mich., Bukšniene, A., Omaha, Nebr., Butvilienė, A., Chicago, Ill., Cepienė, E., Toronto, Ont., Čepėnienė, A., Chicago, Ill., Dambarienė, M., Toronto, Ont., Daunienė, L., Ottawa, Ont., Dulskienė, A., Oak Lawn, Ill., Grigaliūnienė, S., Kenosha, Wisc., Gudaitienė, E., Chicago, Ill., Jameikienė, B., Honolulu, Hawaii, Jameikienė, K., Rockford, Ill., Jasionytė, M., Toronto, Ont., Jaugelienė, A., Montreal, Que., Jokubaitienė, J., Detroit, Mich., Karaitienė, V., Chicago, Ill., Karalienė, O., Los Angeles, Calif., Keršienė, D., Toronto, Ont., Kesiūnaitė, D., Cleveland, Ohio, Kleivienė, V., Cicero, Ill., Knys-tautienė, J., Darby, Pa., Kriaušienė, E., Brecksville, Ohio, Kronienė, E., Hamilton, Ont., Kuncaitienė, F., Omaha, Nebr., Kundrotienė, V., Detroit, Mich., Lenkauskienė, M., Cleveland, Ohio, Leonienė, I., Palos Park, Ill., Lieponienė, J., Chicago, Ill., Liuišienė, S., Toronto, Ont., Luža, E., Borden, England, Matulionienė, O., Plattsburg, N.Y., Mikalauskienė, E., Worcester, Mass., Mikėnienė, B., Chicago, Ill., Narkevičienė, V., Los Angeles, Calif., Paukštienė, M., Scarborough, Ont., Plaušnaitienė, M., Brockton, Ont., kun. Pragulbickas, J., Elizabeth, N.Y., Raubienė, L., Grand Rapids, Ill., Raulinaitienė, V., Lake Bluff, Ill., Sadauskienė, V., Toronto, Ont., Saulienė, M., Paterson, N.J., Šlekienė, K., Toronto, Ont., Sodeikienė, L., Cicero, Ill., Sriubiskienė, J., Toronto, Ont., Stančikienė, Z., Toronto, Ont., Staniškienė, P., Cleveland, Ohio, Stankaitienė, I., Cleveland, Ohio, Starkienė, B., Santa Monica, Calif., Šukaitienė, S., Hamilton, Ont., Urbonienė, S., Detroit, Mich., Tonkūnienė, G., Chicago, Ill., Vainauskienė, E., Brooklyn, N.Y., Veisienė, E., Philadelphia, Pa., Vileniškiene, O., Dorchester, Mass., Zubrienė, E., Toronto, Ont.

Žurnalui aukojo

KLK Moterų dr-jos Prisikėlimo parapijos skyrius, Toronto, Ont. \$100;

Liet. Kat. Moterų dr-ja Adelaidė,

Australija \$46;

Po \$2: kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N.J., ir E. Vaičiulienė, Pembroke, Ont.;

Po \$1: Bublėnė, S., Detroit, Mich., Bukaveckienė, J., Chicago, Mich., Čepulienė, R., Willowick, Ohio, Dapšienė, E., Omaha, Nebr., Jančauskienė, V., Chicago, Ill., Januškienė, A., Dorchester, Mass., Jurksaitienė, N., Chicago, Ill., Jursėnaitė, G., Chicago, Ill., Kačinskienė, E., Washington, D.C., Kaliekičienė, I., Toronto, Ont., Krivickienė, K., Richmond Hill, N.Y., Lapienė, K., Chicago, Ill., Majauskienė, E., London, Ont., Mikonienė, M., Cleveland, Ohio, Mikšytė, O., Hamilton, Ont., Morkūnienė, I., Toronto, Ont., Petruskienė, B., Philadelphia, Pa., Raškauskienė, M., Toronto, Ont., Salučiukienė, M., Rockford, Ill., Staniškienė, P., Detroit, Mich., Svobienė, J., Detroit, Mich. Vaičaitienė, G., Chicago, Ill.

Barškėtienė, E., iš Čikagos, paaukojo vieną prenumeratą į kitus kraštus. Ačiū!